EX LIBRIS
UNIVERSIDADE DE COIMBRA
FACULDADE DE LETRAS
E.__ T.__ N.__

Joaõ Mendes da Costa

280

Universidade de Coimbra
Faculdade de Letras
1317086289

OLIVERIVS VALERIVS MAXIMVS THEOPHILVS

VALERII Maximi priſcorum exemplorũ libri nouem: diligenti caſtigatione emendati: aptiſſimiſq; figuris exculti: cũ laudatis Oliuerii ac Theophili cõmentariis: Hermolai Barbari: Georgii Merulæ: Mar. Antonii Sabellici: Iani Parrhaſii: Raphaelis Rhegii: multorũq; præterea nouis obſeruationibus: Indiceq; mirifico per ordinẽ litteraꝝ: ad inueniendas hiſtorias nuper excogitato: Alteroq; in uſum grãmaticorũ ad uocabula rerumq; cognitionem.

Cum Gratia & Priuilegio.

UNIVERSIDADE DE COIMBRA FACULDADE DE LETRAS
Nº 8.401
Sala Est. Tab. N.º

ADORNATISS. ADVLESCENT. STEPHANVM &c.

VAlerium Maximum publice priuatumq; domi prælegit hoc anno Ianus. ex eo q̃ tetra rerum uerborumq; portenta collatis exemplaribus: ingeniiq; ſollertia ſuſtulerit: q̃ uaria paſſim loca cimmeriis (ut aiũt) obducta tenebris: utriuſq; linguæ excuſſis auctoribus illuſtrarit: ipſe teſtis es optimus. qui tanto litterarum deſiderio flagras ut nullo nõ die pendeas ab eius ore. Libuit hæc efflagitata toties impreſſoribus edenda tradere in comunem ſtudioſæ iuuentutis utilitatem: tibiq; nuncupare quem Ianus ex omnibus ſuis auditoribus plurimi (nec iniuria) facit. optatq; & augurat (ut ab eo ſæpius accepi) quandoq; euaſurum ad ſummum uirtutis & honorum faſtigium: fretus indole quæ in te cæleſtis elucet: clariſſimo maiorum tuorum digna ſplẽdore: & Auguſtino patre qui iuris humani diuiniq; conſultiſſimus: inter regios Senatores eminentiſſimum locum tenet: auctoritate gratiaq; nemini ſecundus. quas ei non ambitus & prenſatio: ſed integritas & æqui tenax obſeruantia cõciliat: ingenuarumq; artium non in ſe modo ſtudium: ſed in aliis etiam patrocinium. Quis enim uel eloquentia? uel iuris interprætatione? uel philoſophia? uel aliqua eruditionis opinione cenſetur? quem non amplectatur & enixiſſime foueat? Inde cõſecutus eſt: ut eum uenerentur & obſeruent inferiores: æquales colant: principes ornent. An mentiri me ſinent? potẽtiſſimus gallorum Rex: Inſubriumq; Dux Ludouicus: a quo ſponte lectus in ſanctiſſimum ſenatum? Iuliuſq; ſecundus Ponti. Maxi. cui ita carus eſt: ut illi in tanta rerum mole dignitas & amplitudo tua curæ ſit. Extant eius ad te diplomata: cum ſumma uoluntatis in te declaratione. Non te fugit (ut uideo) quantum oneris diuino ſuo iudicio tibi iniunxerit. Ideoq; diu noctuq; das operam: ne quid ex optimis diſciplinis: in quibus ab ineunte ætate uerſatus pater excellit: in te deſideretur. Equidem maxime uellem: eam mihi facultatem dari: quæ poſſet hanc inexplebilem tuam diſcendi ſitim propriis lucubrationibus & ſi non extinguere ſaltem ſedare. Sed quoniam nondum per ætatem licet: habebis interea Parrhaſii tui non minus accurate emendata: q̃ luculenter expoſita quædam Valerii loca. quæ tuo nomine publicauimus. Additis in Corollarium: ſi qua cæteri quoq; noſtri temporis grammatici profeſſores eius generis emiſerunt. q̃ ſuis quæq; nominibus & auctoritati reddidimus. ne quenq̃ ſua laude fraudemus: idẽq; nobis eueniat: quod nuper impreſſori *cuidam Minutiano* qui quom bonam partem Liuianarum caſtigationum quas triennio iam Parrhaſius (ut ſcis) ex bello Macedonico frequenti promulgauit auditorio: pro ſuis edidiſſet: non minorem Cachinnum in ſe excitauit: quã uel Aeſopi uel Horatii cornicula furtiuis nudata coloribus. Hæc noſtra quamq̃ non dubito ſtudioſis omnibus grata fore: tamen ut ſecus accidat: operæprecium me tuliſſe exiſtimabo: ſi tu faterq; tuus hilaris & ameni puer ingenii Nicolaus: quibus labor hic noſter deſudat æqui boniq; conſuletis. Id ſi feceritis (ut ſpero) forſan ad maiora mihi adiicietis aculeos: Vale.

¶ Petrus Brutus Epiſcopus Catharenſis: Oliuerio Suo Oratori Cariſſimo. S. P. D.

LEctis litteris tuis doctiſſime Oliueri mecum cœpi animo uoluptate Comici noſtri ſententiam:
bone deus homo homini quid præſtat. Cunq; ingenii mei uires ipſe metiri diligentiſſime cœpiſ/
ſem: iure mihi atque merito de fortuna conqueri uiſum eſt: quãdo multos annos ipſe omni ſtu/
dio non ſine magna lucubratione & labore aſſiduo litterarum ocio medicauerim: & illud mihi
præ ſingulari ingenio tuo: & incredibili doctrina fateri liceat: me nihil ſcire. Quod & ſi mihi gra/
ue eſt atq; moleſtum: non cado tamen animis: lectitans in Valerium Maximum Cõmentaria illa
tua quod litterarum bene olentibus floribus ætate iam ingraueſcente ipſe non exornari queam. quandoquidẽ
& Cato ille Cenſorinus ſenior iam effectus litteras græcas diſcere non erubuerit. In ipſis nãq; Commentariis a
maioribus noſtris præclariſſime geſta: tam græcis q̃ latinis cum quadam dicendi elegantia & uenuſtate ita aper/
te atque dilucide complexus es: ut pro adipiſcendis litteris: pro inſtituendis moribus: pro uita bene agenda uni/
cum & rectum ueſtigium inde facile ſibi excipere quiſq; poſſit. Quamobrem omnes ſi te optimis inſtitutis tuis:
ſi ingenio: ſi doctrina atque uirtute alterum Omnibonum doctorem tuum prædicant & admirantur. non eos
quidem fallit opinio: quando his temporibus nihil dignius: nihilue conducibilius ſtudioſiſſimis litterarum af/
ferre potuiſſes. nam quæ uel longius uel ob nimiam breuitatem obſcurius alii conſcripſerunt: tua hæc profecto
egregia enarratio clarius in pauca accuratiſſime redigit: & unico ferme argumento ſingula mirifice complecti/
tur. neq; quod ad ueritatem hiſtoriæ atque cognitionem attinet: prætermiſiſti quicquam: prætuliſti ſane uim
quandam hominis naturæ ad ſe uirtutibus omnibus ornandum: ut quem tecum in omni litterarum genere
conferre poſſim habeam neminem. Quid enim præclarius aut maximarum rerum: aut uirtutis: aut ſapientiæ
actum: quod a te uiro doctiſſimo diſcuſſum non ſit & illuſtratum? quantuſq; in ipſis ſplendor ſit uirtutis atque
gloriæ: quantuſq; admirabilis fructus rerum omnium oſtenditur legentibus accurate: neq; de moribus ſolum
& uita hominum: quod quidem eximium eſt. Sed de uirtutum natura & rebus humano ſenſui pœne occultis
cum omni differendi ratione & dignitate monumenta in ipſis tradita cognoſcuntur. & ad fœlicitatem compa/
randam: & ad beatitudinem conſequendam nihil magis accidere potuit: hæc tua profecto inter alia quæ lege/
rim omnia facundia quadam & dignitate præcipua longe eminent & excellunt: quæ ſi quis præclare ſimul & re
cte domiq; & foris tam in rebus ſecundis quam aduerſis ſibiipſi cõſulere cupiat aſſidua lectione pertractet. Ar/
bitreturq; in primis diuinum hoc opus ſcribi non ad fidem hiſtoriæ faciundam ſolum: ſed ad contemplandam
effigiem omnis uirtutis & humanarum diuinarumq; rerum exemplum ſtabile atque firmum: quam gratum
igitur & iocundum id muneris litteratiſſimis omnibus futurum ſit: uel ex hoc maxime cognoſci poteſt: quod
te oratum uoluerint totiens: ut hæc æditio a te fieret ad bene beateq; uiuendum mortalibus aliquid deeſſe ui/
deretur. Quapropter mi Oliueri doctiſſime: hic tuus labor: hæc tua induſtria haud minus ꝓfecto: ſed plus mul/
to q̃ eorum qui ante nos fuerunt uiri peritiſſimi ciuitatem noſtram Vicentinam extulit & decorauit: tametſi ni/
hil fuit aut ad humanum uſum: aut ad diuinum cultum: aut ad immortalem gloriam obtinendam: quod Vi/
centini noſtri uiri clariſſimi non diſcuſſerint: non illuſtrauerint. Fuit enim (ſi recte memini) Rhemnius ille Pa/ Rhẽ/nius Palæ/mon
lemon Vicentinus: qui artis grammaticæ miro quodammodo & artificio præcepta quædam memoratu digna
tradidit. Quibus nec Diomedes eruditius: nec Priſcianus illuſtrius tradere potuerunt. Fuit Antonius Luſcus qui
eximio quodam ordine & arte præcipua in quaſdam Ciceronis orationes elegantiſſime ſcripſit: fuit & Gaieta/
nus Thienæus: qui cum omni academia & dialecticæ atq; philoſophiæ mirum in modum potuit decertare. fuit
Ioannes Portus utriuſq; iuris in Patauino Gymnaſio clariſſimus interpres. Omittam Matheum biſſarium elo/
quentiſſimum oratorem. Guilhelmum paiellum in perſuadẽdo alterum Ciceronem: Miſſumq; faciam Omni/
bonum in dicendo & græce atq; latine ſingularem & admirabilem uirum: Franciſcum Malchiauellum iuriſcõ/
ſultum. Qui rebus publicis atque priuatis ingenio ſuo ac legibus mirifice conſulebat: & oppreſſis ſolus defenſor
ſine ſpe ulla præmii opem ferebat: quod & ipſe apud me totiens in agendis cauſis expertus in libello meo de uir/
tutis amplectenda hominem patrem patriæ iure atque merito appellaui. fuit Alexander neuius iuris pontifici
unicum decus. fuit Leonar. nogarolus ſummus Theologus uenerandus pater ille. Qui illuſtrandæ ueritatis cau/
ſa: ſanctorum patrum ſcriptis & rationibus quamplurimis benedictæ uirginis conceptionem adeo illuſtrauit:
ut in poſterum ab aliquo impugnatum iri uideam minime: niſi ab imperito & male ſano: ob quam rem cele/
berrimum: ut ita dixerim officium ab eo confectum: & a Sixto pontifice maximo perlectum: fuit ſummopere
approbatum: fuerunt & alii noſtræ urbis magno & excellenti ingenio atque doctrina uiri: quos quidem ne di/
uagetur oratio ſilentio prætermittam. Si de te tantum mi Oliueri dixerim quod de uiro probiſſimo dici poteſt:
qui non minus eruditione quam facultate ingenii pollens tantum hac noſtra ætate cæteris præſtas: ut te non
inferiori decore atque gloria inſignitum ueluti firmiſſimum omnium uirtutum fundamentum ratione & ui
quadam naturæ omnes te inquam obſeruent & quaſi uenerentur: quod autem altera æditio minus erudita: uel
potius arida: & inculta ab impreſſoribus nuper facta Omniboni titulo aſcribatur: non eſt cur quiſquam ad/
miretur: cum & deteriora agere non pudeat Auri ſacra fame: ut ille ait: temerarios impreſſores: & doles ita factũ:
parce quæſo huic dolori: quando. quidem Omnibonus ſuopte ingenio: ſingulari eloquentia: & admirabili do/
ctrina ſeſe tueatur atque defendat: non latent (mihi crede) litteratiſſimos omnes in omni dicendi genere oratio/
nes græcæ atq; latine huiuſmodi præclariſſimi uiri: & illud in primis in Ciceronem de oratore ſcriptum im/

mortali laude dignum:& qua ingenii magnitudine:qua ui orationis:qua elegantia & maieſtate fuerit elucubra
tum:fugit profecto neminem. Ex quo illius nomen in omni ætate celebrabitur perpetuum & immortale:& im
mortali gloria extollet:hæc eſt uera hominum laus:hæc illuſtres uiros in cælum tollit:hæc breuitatem uitæ no/
minis immortalitate compenſat. Quod autem enarrationes tuas tuo Bruto epiſcopo Catharenſi dicare cenſue/
ris:ago tibi gratias & habeo:& tanti muneris non immemor:ſpero me tibi quandoq; relaturum. Opus quidem
mihi peculiare eſt & gratum & periocũdum:ſuauiſſimumq; erit atq; dulciſſimum ocium mihi. Stude igitur mi
Oliueri & enitere:ſi me diligis:ſi me gratũ exiſtimas:ut diligentiſſime atq; rectiſſime imprimantur:ne impreſſo
rum incuria & imperitia:quod frequentius fieri ſolet:uerborum ſtilum atq; orationis ſeriem:nec non & digni/
tatem operis peruertant atq; contaminent. De brutoꝝ uero familia:quæ ut ais totum eſt celebrata per orbem:&
antiqua originis uetuſtate referta:quo ingenio:qua prudentia:qua animi fortitudine romanum imperiũ liber/
tate donauerit:pace conſeruauerit:latini codices ſatis admonent:atq; explicant. De ipſa nãq; nihil in mediũ affe/
ram quando qui genus ſuum iactat:ut inquit tragicus ille:alienum laudet. Tu ipſe præterea Venetæ ciuitati mul
tum tribuis:facis tu ut ſoles ac debes urbem de omni genere uirtutis benemeritam ſũmis efferre laudibus; qua
ſane ob ſingulares uirtutes & res omnes ſapiẽtiſſime a ſe geſtas opibus auctoritate gloria atq; dignitate ĩdies ma
gis illuſtratur & fulget:omittam admirabilem & pœne incredibilem urbis ſitum: ædificiorumq; alta atq; præ/
ſtantiſſima ornamenta. Quales enim uiros ſemper habuerit hæc ciuitas:qua iuſticia:qua fide:qua conſtãtia:quo
conſilio:qua ſapientia perornati extiterint:inſtitutis ſuis atq; moribus:legibus:decretis atq; imperio facile digno
ſci poteſt:quæ unquã reſpu. (pace dixerim aliarum) præſtantius atq; ſapientius gubernata extit: nec non pacis ſo
lum:ſed etiam belli opportunis artibus:nec maritimis tantum:ſed etiam terreſtribus mirum in modum ualet:
quos ſumptus:quos labores:quæ rerum diſcrimina pro religione ſeruanda:pro fide augenda ſubierit hæc ſan/
ctiſſima ciuitas:nullus eſt qui non ſatis ſuperq; ĩtelligat. Omnia iam meo iudicio chriſtianæ fidei ſubiecta ab im/
maniſſimis barbaris:a ſeuiſſimis turcis chriſtianæ fidei hoſtibus capta ſpoliata direpta & exhauſta forẽt:niſi Ve/ Vene/
netoꝝ conſtantia & animi magnitudo defendiſſet & conſeruaſſet:quæ res maximæ admirationi ut eſſe debet torum
ita profecto eſt q totam Italiam & chriſtianos omnes conſilio ſuo facultate & opibus foueat:iuuet:& tueat:atq; laus
conſeruet hoc ſane ut dixerim non fecit patriæ amor:q in ea natus & educatus fuerim: ſed res ipſa pro uarietate
tuenda me impulit & inflammauit:tametſi quæ geſta fuerũt a Venetis maiora ſunt & clariora q̃ ut mea dictione
egere uideantur ſed mittam hæc:& id exequar quod officium ſuadet obſecrans omnes:qui litteraꝝ ſtudio dele/
ctantur:qui diſciplinis qui uirtutibus & uitæ bene inſtitutæ fauent hoc opus ſanctiſſimum amplectantur:huic
omni ſtudio incumbant. Hoc legant & perlegant ſæpius:& in gymnaſio ſuo atq; bibliotheca ſiue quocũq; ſe con
tulerint de manibus nunq̃ ponant:ut cum præſtantiſſimis ingeniis atq; uiris illuſtribus ſe adæquauerint: glori/
entur quandoq; immortalitate nominis ſui. Tu igitur mi Oliueri da operam & incũbe ut id operis quãprimũ
imprimatur:ut admirandæ doctrinæ tuæ atq; uirtutis teſtimonium omnes ualeant perhibere. Tu uale & me ut
ſoles ama clariſſimum ſydus Vicentini agri: Vicentiæ. XI. Kalendas Ianuarii.

¶ AD Reuerendiſſimum in Chriſto patrem & dominum dominum Petrum de Brutis beni/
gnitate Diuina Epiſcopum Catharenſem Oliuerius Arzignanenſis.

QVanquã mihi negatum erat ocium Reuerendiſſime Pater:ut inter graues & continentes erudien
dæ iuuentutis aliarũq; rerum multaꝝ occupationes:nihil a me promi:nihil edi poſſe uideretur:
quod elaboratũ ingenio:lucubratũ induſtria in litterario ſenatu digne recitari probariq; poſſet:
negare tamen ipſe non potui:nec fas eſſe duxi Iacobo Leoniceno clariſſimi uiri Omniboni filio:
& mihi ſpirituali quadã neceſſitudine coniũcto præſertim a me iuſta petenti & præclara cupien/
ti:ut Valerii Maximi monumenta:quæ uolumine breui compræhenſa multis interdũ obſcurio
ra uideri ſolent:quacũq; poſſem oratione explicarẽ:in mediũq; proferrem ad hũanitatis & diſciplinæ propaga/
tionem ad cõmunẽ ſtudioſoꝝ hominũ utilitatem. Cui qdem hoc a me ſæpius afflagitanti multũ ac diu relucta/
tum fuiſſe non negauerim quoniã ſuſcipere tanti auctoris interprætationẽ q̃ non modo facultate conſequi: ſed
etiã cogitatione complecti difficile foret:quippe ubi omnia ferme omniũ rerũ exempla:ex multis & pœne innu
merabilibus tam græcorũ q̃ latinoꝝ uoluminibus eſſent non minus diligenter inquirenda: q̃ fideliter referen/
da:non meum eſſe cenſebam:q̃ uererer repræhenſionem doctorum hominum atq; prudentum: ſed eorum q
maiori ocio:acriori ingenio:exquiſitiori doctrina:præſtantiori facũdia de ſe talia profiteri & conſequi poſſunt.
Sed cũ huiuſcemodi rei nuper facta eſſet ab impræſſoribus æditio quædam temeraria ſatis ut arbitror:& ea fal
ſo quidem Omniboni oratoris eximii titulo abumbrata:ut eius auctoritate uenalior fieret ac præcioſior:id mi
hi neceſſe quodãmodo duxi:quod Iacobũ Leonicenum magnopere uelle intelligerem: nec aliter boni uiri gra/
tiq; diſcipuli officiũ tueri poſſe uidebam niſi præceptorem optimũ de me:de patria:de litteris:de lingua noſtra:
de romana dignitate optime meritũ qbus poſſem ſtudio:& induſtria uindicaſſem:& a turpiſſima qua uidebat
iniuſtus nota terſiſſem:nam cum boni ſi qd in nobis eſt id totum ab uberrimo tanti præceptoris fonte manarit:
hæc quoq; commentaria noſtra ſiqd ualent ad eum referant neceſſe eſt. Et cum eo malignitatis & impudentiæ
quorũdam impreſſoꝝ acceſſerit auaritia:ut dum ſuæ utilitati conſulant:alienæ dignitati inſidiari non dubitent
quippe qui pallacini cuiuſdam imperiti hominis nugas a doctiſſimo uiro Calphurnio nõ ſolum damnatas: ſed

ita reiectas:cum eius limatiſſimæ correctioni traderent ut diceret ſe malle noua componere q̃ iam mēdoſa corri-
gere has inq̃ nugas tāto uiro aſcribere auſi fuerūt. Satius eſſe duxi periclitari qd poſſent exiguæ ingenii mei uires
quā rei magnitudine deterritum ab officio omnino deſiſtere. Nā ſi minus quantum uelis afferas:boni:at quantū
poſſis attuliſſe laude nō careat:neq;.n.ubi ſunt ſua præmia debent ſtudia noſtra langueſcere:qđ non eo peruenia-
mus quo uolūtas ferat:ſed multomagis intēti ut officioſi hoīes aliquo potius numero uideamur fuiſſe q̃ nullo.
Itaq; feci eoq; propenſius:quo rem iſtam non ſolum honeſtam & utilem:ſed prope neceſſariam eſſe iudicarem:
ne præclara adoleſcentum ingenia obſcuris aliorum ambagibus: uel ut uerius dicam:deliramentis in maximos
deducerentur errores:turpiſſimamq; rerum ignorantiam:falſas & fictas hiſtorias lectitando. Quantū uero uti-
litatis afferat Valeriana diligentia ſui ſtudioſis:uel ex eo cognoſci poteſt: ꝙ nullum ferme hominū genus inue-
niri poſſit:cui non aliqua ex parte conſuluiſſe uideatur:cum ille per omnia ferme omnium ſcriptoꝝ monumen-
ta:tanq̃ per redolentia prata diſcurrens:multiplici flore ueſtita: pulcherrimarum rerum ueluti florū ſpecioſiſſi-
mam ſibi coronam confecerit:digniſſima quæq; legendo: nam uirtutis & uicii nullum genus reliquit intactū:
unde habeant homines:& imitari quod cupiant & fugere quod oporteat:hoc enī opere ſuo:ut præceptoris mei
uerbis utar:complexus eſt diuinarum humanarumq; rerum præcipua quæq; ut ab egregiis illa quidem uiris
edita deligi potuere. Hinc ſcilicet habetur quo iure homines egregiam laudem:qua ue iniuria dedecus omne
incurrerint. Habent ſacris religionibus dedicati quo pietatis honore colent faſq; bonumq;: q̃ deinde turpitudi-
nis nota metuant ſceluſq; nefaſq;. Habent rerum publicarum reges & principes:quibus eas inſtitutis maiorum
meliores efficere poſſint:quibus & artibus ſeditiones in populum ſerere pernitioſi homines conſueuerint:ut ea-
rum artium turpitudinem abominentur. Habent adoleſcentes:quæ nam egregiæ indolis præclara facinora imi
tentur:quæ rurſus indignitatis & ignauiæ conuicia declinent. Hinc fortitudinis & patientiæ fructus uberior:
Hinc conſtantiæ gloria maior exoritur. Hinc rebus omnibus modum imponere diſcimus:ut amicitiis geren-
dis ac inimicitiis:ne aut in his remiſſiores:aut illis uehemētiores q̃ oporteat ſimus:hinc abſtinere a flagitiis:con
tinere libidines:tolerare pauperiem:turpia uereri:pietatem colere:ſeueritatem obſeruare docemur: Hinc nobis
coniugalis amor carior efficitur:amicitia iocundior liberalitas clarior:humanitas præſtantior:clæmentia nobi-
lior:huius præceptis inſtruuntur:qui gratitudinis laudem ſibi comparare ſtudent:qui obnixius ingratitudinis
nomen effugere contendunt. Huius peritia maiorem in modum iuſticia colitur:fides obſeruatur:pudicitia reti-
netur. Huius admonitione maxime iuuantur:qui ſapientius conſulere. Aſtutius prouidere:induſtrioſius agere
uoluerunt. Hinc quoq; ocioſa ſenectus inuenire poteſt quo ſe ſtudio oblectet atq; negocio:hinc luxuries atq; li-
bido q̃ deteſtabiles ſint facile percipitur. Hic crudelitas:Ira:Odium:Auaritia:Superbia:Impotentia: Perfidia:quā
contrariæ ſint naturæ hominum planius oſtenditur. Poſtremo quoniam Valerianæ diligentiæ non poſſumus
omnia narrata percurrere:ex his ſatis conſtare arbitror q̃ perutilis ſit liber iſte:ubi uirtutū omnis generis ima-
gines collocatæ ſint:illæ quidem multo expræſſiores & imitari potius quā intueri iocundæ: quas non ære aut
marmore phidias:aut Apelles ſiue Lyſippus:ſed tantum libris ſuis ſcriptor diligentiſſimus reliquerit incorru-
ptis litterarum monumentis perpetuo duraturas: quas impudentiſſima quadam temeritate neſcio quis attin-
gere auſus dum ſpectandas hominibus illuſtriores ſe reddere poſſe putat:maxime deformes & obſcuriſſimas
reddidit:quare nos multorum & clariſſimorum hominum:tam græcorum q̃ latinorum hortatu compulſi:&
eorum ope atq; opera adiuti. Illas in ſuum priſtinum decorem reuocare ac reſtituere quæ curauimus: & fœli-
citer ſatis nos aſſecutos eſſe ſperamus. Hoc igitur opus noſtrum qualecūq; eſt tuæ reuerendiſſimæ dominatio-
ni dedicatum ad te mittimus:ut illud dum licet per occupationes totum percurras: & ſi tanta dedicatione tibi
dignum uidebitur tuo nomini iubeas inſcribi:ut tua auctoritate munitum audatius prodeat in publicum: nā
iudicio tuo comprobatum ſatis ſcio malignitatis aculeos non ualde poſſe exhoreſcere. Quis enim niſi male ſa
nus iudicium imbrobaret æquiſſimi uiri doctrina & litteris excellentis:ingenio & ſapientia præditi:iuſticia &
integritate referti:fide & innocentia probati:religione & ſanctimonia pleni:qui probitatis defenſor: malignita
tis oppugnator:perpetuam ſibi pro nobis contra improbos propugnationem ſuſcipere conſueuerit? Non com
modum uidetur eſſe reuerendiſſime pater:imperorata iam præfatione noſtra tuas uelle laudes recenſere: quæ
quidem eiuſmodi ſunt:ut una quæq; ſuum tempus ſuum locum ſuam orationem deſideret. Nam brutorum
familiam toto orbe celebratam & tanta originis uetuſtate refertam:ut prima Romanæ libertatis parens:eiuſ-
demq; ſeueriſſima cuſtos fuiſſe dicatur: ſi nunc in medium afferre:& explicare uoluero tantæ primordia do-
mus per tot ducta uiros antiqua ab origine gentis:ſi præterea tuam inclytam patriam urbem Venetam:in qua
natus:in qua educatus:in qua ad honores & dignitates prouectus es:quæ omnium iudicio atq; conſenſu meri-
to dicitur Maris Regina:orbis conſilium:regum:principum:& omnium gentium profugium:libertatis patro-
na:iuſticiæ parens:religionis mater: fidei columē. Italiæ ſplendor: in qua omnis illa ſpartanorum athenienſiū
& Romanorum ſepulta potentia & gloria reuiuiſcit. Si deniq; tuas eximias uirtutes:quibus merito uideris cū
omnibus & eorum qui maximi habentur:& ſapientia animi:& innocentia uitæ:& magnitudine conſilii:& li-
beralitate naturæ:& excellentia doctrinæ:& ſcientia rerum:& religionis obſeruantia:& fidei conſtantia:& om-
ni deniq; laudis genere poſſe conferri:ſi hæc inquam omnia commemorare uoluero:non erit mihi oratio clau
denda:ſed hiſtoria magis inchoanda. Itaq; omittam atque in aliud tempus differam:& ſi noſtrum multarum
uigiliarum munus tibi gratum fuiſſe cognouero. Primum illud: ut nomini tuo imprimatur operam dabo.
Alia deinde parabo dominationi tuæ deſtinanda. Nam quicquid litteris:quicquid ſtudio:quicquid induſtria:

quicquid ingenio conſequi potero id totum ad arbitrium tuum referam. Quos autem in hoc opere ſum auctores imitatus: quoſque dictorum meorum teſtes adduco: Hiſtoricos: Poetas: Oratores: Grammaticos: atque Philoſophos: Græcos: Latinos: & Hebreos. Numero ſupra centum & uiginti. Omnes hic breuiter collecti oculis tuis ſubiiciuntur.

Plinius de hiſto. natura.
Plinius de uiris illuſtribus
Titus Liuius Patauinus
Marcus Cato
Aulus Gelius
Lucius Florus
Saluſtius Criſpus
Valerius Antias
Iuſtinus
Solinus
Frontinus
Vegetius
Iulius Celſus
Iulius Cæſar
Suetonius
Cornelius Balbus
Cornelius Nepos
Fabius
Selius
Gelius
Sabinus Maſurius
Seruius Sulpitius
Lactantius Firmianus
Pomponius Mella
Fauorinus
Aemilius Probus
Quintus Curtius
Aſinius Pollio
Oroſius
Ioſepus
Diomedes
Macrobius
Clodius Licinius
Euſebius
Fauonius
Caſſiodorus Siculus
Diodorus Siculus
Helius Spartianus
Strabo
Dionyſius Alicarnaſeus
Plutarchus
Tuditanus
Eutropius
Thucidides
Herodotus
Philiſtius
Ptolemæus
Quadrigarius
Hermippus
Diocles
Plinius Orator
Marcus Cicero
Quintilianus
Demoſthenes
Demetrius
Theopompus
Theodectes
Naucrates
Iſocrates
Virgilius
Oratius
Iuuenalis
Perſius
Lucretius
Lucius Craſſus Orator
Ouidius Poeta
Lucanus
Terentius
Seneca
Statius
Propertius
Ennius
Martialis
Petrarcha
Archilochus
Theocritus
Homerus
Symonides
Plautus
Heſiodus
Pacuuius
Syllius
Ariſtoxenus
Seruius Honoratus
Priſcianus
Aſconius Pedianus
Varro de lingua Latina
Nonius Marcellus
Feſtus Pompeius
Laurentius Valla
Ioannes Tortellius
Leonardus Aretinus
Beatus Thomas
Beatus Auguſtinus
Beatus Hieronymus
Ariſtoteles
Plato
Archimenides
Syropus
Chryſippus
Solon unus e Septem
Heraclydes
Antiſthenes
Diogenes
Ariſtippus
Pytthacus unus e Septem
Ariſtophanes
Eſchines
Theophraſtus
Caliſthenes
Cares
Apuleus
Dicæarchus
Apollodorus
Thraſylus
Socrates

COMPENDIOSA VITA VALERII MAXIMI.

VAlerius Maximus ciuis Romanus Patricio genere natus omnem puericiam & magnam adoleſcentiæ partem litteris percipiendis & honeſtis artibus dedit: inde ſumpta uirili toga ſe contulit ad rei militaris diſciplinam: ubi aliquādiu ſtipendia feciſſe & in Aſiam cum ſexto Pompeio nauigaſſe dicitur: unde reuerſus cum uideret ſe patriæ ſuæ tā benedicendo q̄ benefaciendo poſſe prodeſſe: a quo incœpto ſtudio militiæ gloria detinuerat: eodem regreſſus ſtatuit urbis Romæ exterarumq; gentium facta ſimul ac dicta memoratu digna: ut ipſe fatetur: litterarum monumentis commendare: quod fœliciter & glorioſe conſecutus eſt. Floruit autem Tiberii Cæſaris temporibus & ſub eius imperio hanc ſcripſit hiſtoriam: cuius etiam numen inuocat. Imperatores enim Romani cum uirtute ſua iuſte ſancteq; geſſiſſent imperium diuino celebrabantur honore & in deorum numerum transferebantur: unde etiam diuos Imperatores appellamus. genus uero ſuum paternum a gente Valeria: Maternum a Fabia duxiſſe fertur: unde Valerius Maximus ex utraq; familia ei nomen eſt: de cuius morte certi nihil poteſt afferri.

ELENCHVS LIBRORVM VALERII MAXIMI.

Primi Libri.		
De ſeruata religione	cap.i.	car.i.
De neglecta religione	cap.ii.	car.vi.
De ominibus	cap.iii.	car.ix.
De prodigiis	cap.iiii.	car.xi.
De ſomniis	cap.v.	car.xv.
De miraculis	cap.vi.	car.xix.
Secundi Libri.		
De inſtitutis antiquis	cap.i.	car.xxvi.
De diſciplina militari	cap.ii.	car.xxxix.
De iure triumphandi	cap.iii.	car.xliii.
De cenſoria nota	cap.iiii.	car.xlv.
De maieſtate	cap.v.	car.xlvii.
Tertii Libri.		
De indole	cap.i.	car.xlviiii.
De fortitudine	cap.ii.	car.l.
De patientia	cap.iii.	car.lviii.
De his qui infimo loco nati clari euaſerunt	cap.iiii.	car.lx.
De his q̄ a parentibus claris degenerauerunt	cap.v.	car.lxii.
De his qui cultu corporis ſibi nimium indulſerunt	cap.vi.	car.lxiii.
De fiducia ſui	cap.vii.	car.lxiii.
De conſtantia	cap.viii.	car.lxvii.
Quarti Libri.		
De moderatione animi	cap.i.	car.lxxi.
De his q̄ ex inimicis iūcti ſūt amicitia	ca.ii.	car.lxxvii.
De abſtinentia & continentia	cap.iii.	car.lxxix.
De paupertate	cap.iiii.	car.lxxxiii.
De uerecundia	cap.v.	car.lxxxvi.
De amore coniugali	cap.vi.	car.lxxxvii.
De amicitia	cap.vii.	car.lxxxix.
De liberalitate	cap.viii.	car.lxxxxii.
Quinti Libri.		
De humanitate	cap.i.	car.lxxxxiiii.
De gratitudine	cap.ii.	car.lxxxxix.
De ingratitudine	cap.iii.	car.c.ii.
De pietate erga parentes	cap.iiii.	car.c.vii.
De pietate erga fratres	cap.v.	car.c.x.
De pietate erga patriam	cap.vi.	car.c.xi.
De parentum amore & in dulgentia in liberos	cap.vii.	car.c.xiiii.
De parentum ſeueritate aduerſus liberos	cap.viii.	car.c.xv.
De parentum moderatione aduerſus ſuſpectos liberos	cap.viiii.	car.c.xvi.
De parentibus qui obitum filiorum forti aīo tulerunt	cap.x.	car.c.xvi.
Sexti Libri.		
De pudicitia	cap.i.	car.c.xvii.
Quæ libere dicta aut facta ſūt.	cap.ii.	car.c.xx.
De ſeueritate	cap.iii.	car.c.xxiii.
De grauiter dictis aut factis	cap.iiii.	car.c.xxvi.
De iuſticia	cap.v.	car.c.xxvii.
De fide publica	cap.vi	car.c.xxx.
De fide uxorum erga uiros	cap.vii.	car.c.xxxi.
De fide ſeruoꝝ erga dominos	cap.viii.	car.c.xxxii.
De mutatione moꝝ & fortunæ	cap.ix.	car.c.xxxiii.
De ſublimitate a ſtatu humili	cap.x.	car.c.xxxiiii.
De uarietate caſuum	cap.xi.	car.c.xxxv.
Septimi Libri.		
De fœlicitate	cap.i.	car.c.xxxviii.
De ſapienter dictis aut factis	cap.ii.	car.c.xxxix.
Vafre dicta aut facta	cap.iii.	car.c.xliiii.
Strategemate	cap.iiii.	car.c.xlviii.
De repulſis	cap.v.	car.c.l.
De neceſſitate	cap.vi.	car.c.li.
De teſtamētis q̄ reſciſſa ſunt	cap.vii.	car.c.liii.
De teſtamētis q̄ rata māſerūt	cap.viii.	car.c.lv.
Qui aduerſus opiniones hominum hæredes habuerunt	cap.viiii.	car.c.lv.
Octaui Libri.		
Infames rei quibus de cauſis aut damnati aut abſoluti ſunt	cap.i.	car.c.lvi.
De priuatis iudiciis	cap.ii.	car.c.lx.
Quæ mulieres pro ſe aut pro aliis cauſas egerunt	cap.iii.	car.c.lxi.
De quæſtionibus	cap.iiii.	car.c.lxi.
De teſtibus	cap.v.	car.c.lxi.
Qui quæ in aliis uindicarunt ipſi commiſerunt	cap.vi.	car.c.lxii.
De ſtudio & induſtria	cap.vii.	car.c.lxiii.
De ocio	cap.viii.	car.c.lxviii.
Quanta uis eloquentia eſt	cap.viiii.	car.c.lxix.
Quantum momentū ſit in pronunciatione & apto motu corporis	cap.x.	car.c.lxx.
Quā magni effectus artiū ſint	cap.xi.	car.c.lxxii.
Quæ nulla arte effici poſſunt	cap.xii.	car.c.lxxiii.
Suæ queq; artis & auctorē & diſputatorem optimum eſſe	cap.xiii.	car.c.lxxiii.
De ſenectute	cap.xiiii.	car.c.lxxiiii.
De cupiditate gloriæ	cap.xv.	car.c.lxxvi.
Quæ cuiq; magnifica contigerunt	cap.xvi.	car.c.lxxviii.
Noni Libri.		
De luxuria	cap.i.	car.c.lxxxii.
De crudelitate	cap.ii.	car.c.lxxxvi.
De ira & odio	cap.iii.	car.c.lxxxx.
De auaritia	cap.iiii.	car.c.lxxxxiii.
De ſuperbia & impotentia	cap.v.	car.c.lxxxxiiii.
De perfidia	cap.vi.	car.c.lxxxxv.
De ui & ſeditione	cap.vii.	car.c.xcvi.
De temeritate	cap.viii.	car.c.xcvii.
Quantum ualet error	cap.viiii.	car.c.xcviii.
De ultione	cap.x.	car.c.xcviii.
Dicta improba aut facta ſcelerata	cap.xi.	car.c.xcviiii.
De morte non uulgari	cap.xii.	car.cc.i.
De cupiditate uitæ	cap.xiii.	car.cc.iiii.
Quā exq̄ſita cuſtodia uſi ſunt q̄bus ſuſpecti domeſtici fuerunt	cap.xiiii.	car.cc.v.
De ſimilitudine formæ	cap.xv.	car.cc.vi.
De his q̄ īfimo loco nati mēdacio ſe clariſſimis familiis inſerere conati ſunt	cap.xvi.	car.cc.vii.

FINIS.

RBIS Romæ exterarumq́ꝫ gentium facta ſimul ac dicta memoratu digna: q̃ apud alios latius OLI/
diffuſa ſunt. In ac p̃fatiõe: Valerius ſeruat qđ ꝓpriũ ẽ exordii: ut attentionẽ captet & docilitatẽ: VEri⁹
Proponit enim qbus de rebus dicturus ſit: & ſe rem utilem ſcriptuꝝ pollicef: idq́ꝫ q̃ breuiſſime
factuꝝ. Beniuolentiá quoq́ꝫ cõparat a perſona ſui: cũ officiũ ſuũ ſine arrogantia laudet: extenuat
quoq́ꝫ meritũ ſuũ cũ dicat ſe nõ tantũ igenio & induſtria ualere: ut oĩa cõplecti poſſit: neq́ꝫ cõfi/
dat: ea etiá de qbus tractaturus ſit: ſe uel ornatius: uel copioſius q̃ cæteros eſſe ſcriptuꝝ. In reliq̃
uero parte: nihil aliud agit: niſi ut plane adu/
letur Tiberio: nam inuocat eius numẽ: quod
proprium eſt poetarum: idq́ꝫ ſine adulationis
ſuſpitione fieri non poteſt. Vrbis Romæ:
eo ordine hiſtoriá exequitur: quo nunc ꝓpo/
nit: ná ubi primo domeſtica ponit exẽpla: de/
inde externa ſubiũgit. Exterarũq́ꝫ gẽtium:
Quia oĩa ferme oĩum reꝝ exempla ex multis
& pene ĩnumerabilibus: tá græcoꝝ: q̃ latino/
rũ uoluminibus ĩ unũ cõgeſta propoſuit. Ex/ Exter
teraꝝ dr̃ & Externaꝝ: ná & exter ĩuenif. Sta/ Exter
tius exter honos dixit. Vir. li. iiii. Et nos fas ex nus
tera q̃rere regna: at li. vi. Externiq́ꝫ iteꝝ thala/ Stati⁹
mi. Heſternus uero aſpiratũ cũ ſ aliud eſt: Ná Vir.
ab heri deducif. Facta ſimul ac dicta: ut qſq́ꝫ He/
recte fecerit aut dixerit oculis nr̃is ſubiiciat. ſter
Quæ apud alios: utilitatẽ oſtẽdit operis ſui: nus
dicit. n. apud alios eiuſmõi ꝓlixe tractata eſſe:
& ob eá rem nõ facile cõpræhẽdi poſſe. La/
tius diffuſa ſũt: lati⁹ diſpſa ſũt: ut nõ breuiter
cognoſci poſſint. Breuiter: Bene hic breui/
ter: qa apud alios lati⁹ ſiqdẽ ita ꝑcipi oportet:
queẽadmodũ apud eos: ſcripta ĩueniunf. Illu
ſtrib⁹ auctoribus: Ab auctoritate ẽt cõparat fi
dẽ: ſcriptis ſuis. Documẽta: hic nitif beniuo Docu
los reddere auditores: q ꝓfitef ſe illis minue/ mẽtũ
re laborẽ. Documẽta: exẽpla & monumẽta
uirtutis uel uicii: uirtutis ad ſuadẽdũ: uicii ad
deterrẽdũ: ut alteꝝ imitemur: alterum fugia/
mus. Labor abſit: Ná aliogn neceſſe foret ut
apud multos eiuſmõi exẽpla ĩueniref: qđ ſine
maxĩo labor̃ cõfici nõ poſſet. Nec mihi cun
cta cõple. qa nõ ſatis eſt ad beniuolẽtiá cõtra/
hendá officiũ ſuũ laudare: niſi id quoq́ꝫ exte/
nuaueris: ideo hoc facit: & attẽtionẽ parat: cũ
breuiter id ſe factuꝝ polliceaf. Ná cũ dicit ſe
nolle cuncta cõplecti: ſignificat ſe hiſtoriá bre
uiori libro uelle compræhẽdere. Quis. n. oĩs
æui: Nõ. n. ingt ego mihi uiribuſq́ꝫ meis ita cõ
fido: ut audeá oĩa polliceri ĩmo uero de mul/
tis pauca pſcribá: neq́ꝫ. n. ita ĩgenio meo fretus
ſum: ut ornati⁹ q̃ cæteri ſcriptores ſcribere au
deá. Voluminũ numero: utpote nouẽ libris:
hoc ĩter uolumẽ & librũ ĩtereſt: q uolumẽ ſi/ Liber
gnificat ꝑtes operis: nõ aũt totũ librũ: liber ue Volu/
ro & ꝓ toto codice & ꝓ uolumĩe accipif: idq́ꝫ men
Pli. oratoris teſtimõio cõprobaf: q dixit libri Hora.
tres: in ſex uolumĩa ꝑꝑ amplitudinem diuiſi. Flac.

VALERII Maximi Factoꝝ ac dictorum memo/
rabiliũ. Liber ad Tiberium Cæſarem. Prologus.

RBIS ROmæ exterarũq́ꝫ gentium facta ſimul ad di/cta memoratu digna: quæ apud alios lati⁹ diffuſa ſũt: q̃ ut breuiter cognoſci poſ/ſint ab illuſtribus electa au/ctoribus deligere conſtitui: Vt documẽta ſumere uolẽtibus lõge ĩquiſitiõis labor abſit. Nec mihi cũcta com/plectendi cupido inceſſit. Quis. n. omnis æui geſta modico uoluminum numero compræhenderit? Aut quis cõpos mentis domeſticæ peregrinæq́ꝫ hiſtoriæ ſeriem fœlici ſuperiori ſtilo cõditam: uel attentiore cura: uel præſtantiori facundia traditurũ ſe ſperauerit? Te igitur huic cœpto: penes quem hoĩum deorumq́ꝫ

Aut qs cõpos mẽtis: bene dixit niſi ſtult⁹ fuerit: ná q ſupra uires aliqd audet: hic ꝓpe ĩſaniá acceſſiſſe uf. Vnde
flacc⁹. Sumite materiá ueſtris q ſcribitis æquá Virib⁹: & uerſate diu qđ ferr̃ recuſẽt: Quid ualeát humeri. Quis
ergo ingt niſi maleſanus audeat cæteros ſcriptores eloquẽtia & ĩduſtria ſupare? Seriẽ: Ordinẽ: a ſerendo: hoc Series
eſt ordinãdo dictá. Fœlici: fœcũdo & copioſo. Supiori: maiori & elegãtiori. Cõditá: cõpoſitá. Quis ſperaue Virgi.
rit? q̃ſi dicat nemo. Te igi. pe. quẽ. Iá adulari ĩcipit: ſic & Vir. Tuq́ꝫ adeo quẽ mox q̃ ſint hitura deoꝝ Cõcilia in
certũ ẽ: & cætera. Nec miꝝ eſt q tá plane aduleť: nõ. n. mos ẽ ſcriptoribus ĩuocare. Hoc autẽ loco ĩuocat ĩperato/
rẽ q̃ſi deũ: qđ ſine adulatiõe facere nõ põt: q mos nõ ſit. Liuius. Cũ bõis potius ominibus: uotiſq́ꝫ ac p̃catiõibus
deoꝝ dearũq́ꝫ ſi ut poetis nobis quoq́ꝫ mos eẽt: libẽtius ĩcipemus: ut orſis táti operis ſucceſſus ꝓſperos darent.

cõſenſus maris:ac terræ regimẽ eſſe uoluit : certiſſima ſalus patriæ cæſar iuoco:cuius cæleſti ꝓuidẽtia uirtutes(de qbus dicturus ſum)benigniſſime fouenť:Vitia ſeueriſſime uindicanť.Nã ſi priſci oratores a Ioue optimo maxĩo bene orſi ſunt.Si excellẽtiſſimi uates a numine aliquo principia traxerunt:mea paruitas eo iuſtius ad fauorẽ tuũ decurrerit quo cætera diuinitas opiniõe colligitur:tua præſenti fide: paterno auitoq; ſyderi par uidetur:quorũ eximio fulgore multũ cærimoniis nr̃is iclytæ claritatis acceſſit.Reliquos eni deos accepius:cæſares dedimus.Et quoniã initiũ a cultu deoꝝ petere ĩ aĩo ẽ:de cõditiõe eius ſummatĩ diſſerã.

De cultu deorum. Cap. I.

MAiores ſtatas:ſolẽneſq; cærimonias põtificũ ſcĩa bene gerẽdaꝝ rerũ auctoritate: auguꝝ obſeruatiõe apollinis p̃dicatiõe:

Cõſenſus hoĩum:Quia dii & hoĩes ita cõſenſerũt:ut totius orbis terraꝝ mariſq; ĩperiũ obtineres. Certiſſima ſa.pa.ga ſalus p̃riæ ĩ te uno poſita ẽ:nã ĩperatores p adulationẽ parẽtes p̃riæ dicebãť:qđ Cicerõi nõ p adulationẽ
Iuuenalis datũ fuit poſt extĩctã nefariã Catilinæ cõiurationẽ ĩ cõſulatu ſuo.Iuuẽalis.Roma patrẽ patriæ ciceronẽ liberã dixit. Virtutes:fouenť:& uicia uĩdicãť.Id fortaſſe dicit qđ facere deberet ut uirtutes foueret:& uicia uĩdicaret.cũ .n.dicimus hoĩem aliqd magnũ facere:ſi facit:cõfirmamus:ſi nõ facit: hortamur ut faciat. Fouenť:Suſtẽtanť.
Nã ſi priſci oratores:oſtẽdit ſe rectius ĩuocaſſe cæſaris numẽ q̃ cæteroꝝ deoꝝ:quos ab oratorib⁹ & poetis ĩuocari cõſuetũ ẽ: dicit.n.ſi antiq oratores & poetæ ab aliquo numĩe ĩcepe:hi a Ioue:illi ab alio numĩe:ego quo minor ſũ cæteris hoc iuſti⁹ ad te cõfugio: quẽ uidem⁹ diuĩos honores meruiſſe: q; ãt priſci oratores ĩuocauerĩt numĩa an
Virgilius teq̃ oratiões ĩcoharẽt: oſtẽdit Vir.i.xi.æn.Præfat⁹ diuos ſolio rex ĩfit ab alto.Nã & Ser.ĩ enarratiõe huius carmĩs ſic ĩnqt.More antiquo:nã maiores nullã orõnẽ niſi ĩuocatis numinib⁹ ĩcohabãt:ſicut ſunt oẽs orõnes Catõis & grac
Cicero chi:nã generale caput ĩ oĩb⁹ legim⁹.Vnde Cicero:p irriſionẽ ait.Si qđ ex uetere aliq̃ orõne Iouẽ ego optimũ maximũ: &c. Ab Ioue.o.m.Cice.ĩ orõne cõtra clodiũ. Quo circa te capitolĩe quẽ pp beneficia populus Rõanus optimũ pp uĩ maximũ appellauit.Itẽ li.iii.de finibus bonoꝝ & maloꝝ. Cũ dicĩus Iouẽ optimũ maximũ eũdẽq; ſalutarẽ:hoſpitalẽ: ſtatorẽ:ĩtelligi uolumus ſalutẽ oĩum in ſua eẽ tutela. Numĩe:quia ita ĩcipe ſolebãt oratores antiq. Orſi.ſ.exordia ſũpſeř. Numĩe:ut ab apol
Virgilius lĩe:a libero:a cereř.Vnde Vir.Vos o clariſſima mũdi Lumĩa labẽtẽ cælo q̃ ducitis ãnũ: Liber & alma ceres. Cætera.d.cæteri ĩqt dii tãtũ opiniõe colligũť.i.tãtũmõ hoĩes opinãť cæteros eẽ deos:q; eos nũq̃ uiderĩt. Cæſares:ãt uidẽt:ergo cæteroꝝ deoꝝ qdẽ fides ẽ:ſed ĩcerta:Cæſaꝝ ãt p̃ſẽs & certa:qa dii cæſares oculĩs ĩpĩs cõſpiciũť:ergo q̃do de cæſaribus fides ẽ certior atq; p̃ſẽtior q̃ de cæteris diis tãto iuſtius ego tuũ numẽ ĩuocaui: q̃ cæteroꝝ deoꝝ ab oratorib⁹ & poetis ĩuo
Plini. cãť.P̃rno Auitoq; ſyderi.Pli.li.i.natu.hiſto.dicit:nõ multo poſt obitũ.C.Cæſaris ĩ ludis:quos faciebat auguſtus ueneri genitrici:appuiſſe ſydus crinitũ p.vii.dies ĩ regiõe cœli ſub ſeptẽtriõibus : qđ oriebať circa undecimã horã diei:Eo ſigno ſignificari uulgus credidit cæſaris aĩam ĩter deoꝝ ĩmortaliũ numĩa receptã. Et hoc teſtať ĩpe: Pli.ex uerbis auguſti:q qdẽ ĩteriori gaudio ſibi illud natũ ſeſeq; ĩ eo naſci ĩterp̃tatus ẽ:hoc ĩnqt ſalutare terris fu
Virgi. it.Vnde Vir.Ecce dionei ꝓceſſit cæſaris aſtrũ.In cuius tamẽ carmĩs expoſitiõe.Seruius nõ ueneri gẽitrici:ſed Patri Cæſari funebres tũc celebraſſe ludos auguſtũ dicit.Bene ergo dixit p̃rno auitoq; ſyderi.i. P̃rno: Octauiani.
Auito:Iulii cæſaris. Cærimõiis noſtris:Quia maxĩa læticia celebranť ſacra patris & aui:quoꝝ diuinitate auctæ ſunt cærimoniæ nr̃æ. Reliquos.n.d.ac.Nec immerito quidem factum eſt:ut uirtute Iulii cæſaris romani dicerentur deoꝝ auctores. Accepimus.ſ.ab aliis gentibus. Dedimus.ſ.a nobis. Et quoniam initium: Quandoquidem huc animus intendit:ut principium noſtrum ſumatur a religione: ab ea dicere incipiemus.
OLI. MAiores ſtatas:Aggredĩť nũc qđ pollicitus eſt:ut exẽpla ꝓponat memoratu digna:& primo qdẽ de religiõe:qbus facile pcipi põt eã p̃ cæteris curæ fuiſſe maioribus:ut nihil ne minimũ qdẽ p̃termitterẽt qđ ad religionẽ ptinere uidereť.Primo igiť dicit de ĩſtitutis maioꝝ:q̃ ad religionẽ ſpectabãt: quã illi oĩb⁹ ĩ rebus diligẽtiſſime ſeruabãt. Eſt ãt religio:uirtus q̃ ſupiori cuidã naturæ.i.deo cultũ cærimo
Religio niãq; affert:dicta a relegẽdo teſte Cice.li.de natura deoꝝ:q ſupſtitioſos a religioſis ita diſtĩguit:q totos ĩnqt dies
Ciçe. p̃cabanť & ĩmolabãt:ut ſui ſibi liberi ſupſtites eſſent:ſupſtitioſi ſunt appellati:qđ nomen primo latius patuit. Qui autem oĩa q̃ ad cultum deoꝝ ptinerẽt:diligenter retractarent:& tanq̃ relegerẽt:dicti ſũt religioſi ex relegẽdo. Maiores:Antiq & ueteres:illi quoꝝ mores fuere meliores:nã ĩpſi deoꝝ cultũ p̃ cæteris rebus procurarũt: maiores & minores:quotiẽs de priſcis & poſteris dicimus numero tantũ plurali declinať. Statas cærimonias:
Pom. ſtatæ cærimoniæ:ut uult Feſtus Põpeius:dicebanť ſacrificia q̃ certis qbuſdã diebus & ſtatutis celebrabãtur. Vn
Cato de Cato.Sacra ſtata & ſolẽnia ſancta deſeruiſti:alii ſtatas ꝓ ſtatutas dicũt:qdã etiam Iouis ſtatoris ſacra.Sed feſti melior eſt ſnĩa & expoſitio. Solẽnes:anniuerſaria ſacrificia q̃ ſingulis qbuſq; annis fiebãt:nã ſolẽnis a ſolo & anno cõponiť. Cærimonias:cærimõiæ apud latinos generaliter dicunť oẽs ritus ſacrificioꝝ a cerete oppido:ut ĩpſe paulopoſt dicturus eſt:uel a caritate ut aliis placet. Põtificũ ſcĩa:iure canonico:ut nos nũc dicimus ſiue põtificio:nã pontifices docebãt qbus tẽplis:qbus diis : quo tẽpore:quo ritu: qbuſq; ĩ hoſtiis ſacrificia fieri deberẽt.
Gerẽdaꝝ reꝝ: Quia ſacrificia q̃ ꝓ rebus gerẽdis ſuſcepiſſent:eaꝝ reꝝ auctoritate cõfirmata:ſolẽnia habebãť niſi ĩperator rẽ cũ hoſte cõmiſſurus tauꝝ marti ĩmolaſſet:& poſtea uictoriam cõſecutus eẽt id ſacrificiũ ex re bene geſta cõprobatũ ſolẽne habebať:nã ex eo qđ rẽ bene geſſiſſent ĩtelligebãt ea ſacrificia diis accepta fuiſſe:& ita cõfirmata auctoritate ſolẽnia haberi incipiebãt. Auguꝝ obſeruatiõe:ut q̃ captis auſpiciis augures diis gra

ta & ꝓbata fuiſſe dixiſſent ea ſolēnia haberent. Apollinis ꝓdi.ua.ut q̃ ſacrificia phœbades oraculo apollinis fie Phœ/
ri debere dixiſſent:ac diis placere:haberent̃ ſolēnia:ſicut ſæpe cōſultus apollo quomō ſacrificia fieri deberēt:uel bas
ad irā deoꝝ placādā:uel ad uictoriā cōſequēdā:uel ſi qd aliud opus eēt:rn̄debant phœbades uel tauro: uel agno: Magi
uel hoc ritu:uel illo:uel Ioui:uel Marti:uel his:uel illis ſacrificiū eē faciēdū. Vatū:phœbadū:nā phœbades apolli ca ars
nis uates dicūt̃:erāt āt uirgines ſic a phœbo denomīatæ:q̃ tēplū apollinis īgreſſæ:cū ad ipius adita:hoc ē penetra a Ro/
lia uēiſſent:apollinis ſpiritu afflatæ futura ꝓdicebāt. Libris portē.depulſis.i.ſupſtitioſoꝝ hoīum reiectis libris: manis
nā ut Liui.tradit.Sacrificuli qdā externi uene/ negle/
rūt Romā:q ſupſtitiōe potius q̃ religione aīos cta

uatū libris portētorū depulſa: hetruſca diſciplina ex/
plicari uolucrūt:priſco ēt inſtituto rebus diuinis opa
dat̃:quū aliqd cōmēdādū ē ꝑcatiōe:quū expoſcendū
uoto:quū exoluēdū gratulatiōe:quū īqrēdū uel extis
uel ſortibus īptito:cū ſolēni ritu pagēdum ſacrificio:
quo ēt oſtētoꝝ ac fulguꝝ denunciationes ꝓcurantur.

hoīum aſtringerēt. Aut libris portētoꝝ de/
pulſis:qa Romāi nunq̃ magicā artē admittere
uoluerūt:qđ Virgi.ꝑ Didonē teſtari uidet̃: cū
eā ita loquētē īducit.Teſtor cara deos:& te ger
mana tuūq;. Dulce caput magicas īuitā accigi
er artes:ubi Seruius.Cum multa inquit ſacra
Romani ſuſciperent magica ſemper damna/
rūt.Cice.quoq; & Pli.magicos & mathemati/
cos īpugnāt.Auguſti.quoq; ī ciuitate dei tradit aduerſus magicas artes legē.xii.tabulaꝝ eē.Libris ergo porten/ Augu
toꝝ.i.magoꝝ:q portētis qbuſdā denunciatis ī terrorē hoīes cōuertunt:ita ut eos ſui cōpotes eē nō ſināt. Hetru ſtinus
ſca diſciplina:ſcđm morē hetruſcoꝝ quē a thage in agro tarqnīeſi didicerūt:nā īde ſacra & cærimōias oēs roma
ni ſumpſerūt.Cōſtat.n.hetruſcos oīs diuini cultus ſtudioſiſſimos fuiſſe:hæc āt oīa Cice.ī orōne cōtra.P.Clodiū
plāiſſime oñdit:q illoꝝ ınqt prudētiā nō dicā aſſeq:ſed q̃ta fuerit ꝑſpicere poſſunt:q ſtatas ſolēneſq; cærimōias:
pōtificū reꝝ bene gerēdaꝝ auctoritates:auguria fatoꝝ:ueteres ꝓdicatiōes apollinis uatū libros:portētoꝝ expla
natiōes hetruſcoꝝ diſcipliā cōtineri putarūt:q tāta ē:ut nr̄i memoria primū italici belli funeſta pricipia:poſt ſyl
lani cīnaniq; tpis extremū pene diſcrimē:tū hāc recētē urbis īflāmādæ delendiq; īperii cōiuratiōnē nō obſcure
pauloante ꝓdixerit. Explicari:euolui:exponi:diffiniri. Priſco ēt inſti.nō ſolū īquit in obſeruādo cultu deoꝝ
hetruſcā diſciplinā ſecuti ſunt romani:ſed etiā alii ritus qdā ſacrificādi a ueteribus īſtituti ſeruant̃:ergo priſco in
ſtituto:qa nō ſolum ſacrificat̃ ſecundū hetruſcam diſciplinā:ſed etiā ſecundū īſtitutionē maioꝝ:nā ſicut illa ma
iores inſtituerunt:ita quæ ſequunt̃ maioꝝ inſtitutis ſunt ꝑcepta. Rebus diuinis opa dat̃.i.ſacrificia diis exhi/
bentur:nā diuinis rebus operā dare nihil aliud eſt niſi ſacrificare. Cum aliqđ cōmendādum:ut cum aliqđ bel
lum ſuſciperent:& diis exercitum Populi Ro.cōmendarent:diis ſacrificabāt:deinde cū iā bello ſuſcepto ꝓliū ini
turi eſſent numinibus aliqd uouebāt:uel tēplum uel arā uel munus aliqđ:ſi Po.Ro.uictoriā cōceſſiſſent poſtre/
mo uictoria potiti:quā a diis petierant:in actiōe gratiaꝝ uota ꝑſoluebāt:& hos ritus oſtendit īſtituiſſe maiores.
Cōmendādum:Ordinē ſecutus rectiſſimū:cū dicat cōmēdandū ꝑcatione expoſcendum uoto:ſoluendū gra/
tulatiōe:primo.n.anteq̃ bella ſuſciperent̃:cōmendabant̃ exercitus:deīde cū ꝓliū cōmiſſum fuerat:uotis expoſce
bat̃ uictoria:poſtremo uictis hoſtibus:qđ uotum fuerat cū gratiaꝝ actiōe ꝑſoluebat̃:ergo cōmēdandum ſuſce
ptis bellis:expoſcēdum cōmiſſis ꝓliis: ſoluēdum debellatis hoſtibus & deuictis belloꝝ caſibus. Gratulatiōe: Gra/
Quia diis gr̄as agebant ꝓ re bene geſta: nā gratulari cum ad deos refert̃ gr̄as agere : alias uero cū alio pariter de tular
re aliq̃ lætari ſignificat. Cū ingrendū uel extis uel ſortibus. Sunt inquit & alii ritus ſacrificādi a maioribus ī/
ſtituti:ut cū irati ſunt dii:& ſacrificiis irā eoꝝ placar̃ uolumus:primo īquirēdū ē cur irati ſint:& poſtq̃ explorata
fuerit ira deoꝝ: ꝓ q̃litate piaculi adhibēdū eſt ſacrificiū:explorabat̃ autē ira deoꝝ uel ꝑ exta:uel ꝑ ſortes:per exta
hoc mō ſi triſtia fuiſſent uel pallida uel aliq̃ pte mutilata : ſignificabant deos iratos eē:ſi uero læta uigentia & in
tegra dii ſignificabant̃ eē placati. Vel ſortibus:Duplex fuit apud priſcos ꝑcipuū diuinādi genus ꝑ ſortes:unas Du/
quidē ſortes uirgilianas appellabāt cū apto Vir.codice deſtinati q occurriſſent uerſus excipiebāt̃: de quo genere plex
helius Spartianus in adriani uita:quo quidem tpe cum ſolicitus de īperatoris erga ſe iudicio uirgilianas conſu/ Diui/
leret ſortes:in hos incidit uerſus.Quis procul ille autē ramis inſignis oliuæ. Sacra ferens:noſco crines incanaq; nandi
mēta Romani regis primā qui legibus urbē Fundauit:curribus ꝑuis:& paupere terra Alteꝝ fuit ſortiū genus genus
uetuſtiſſimū:a ſacerdotibus cōfictū reſpōſiſq; oraculoꝝ nō diſſimile:qđ īſcripta foliis arborum tabelliſq; diuer
ſoꝝ euentū eulogia ad deorū puluinaria erāt ita diſpoſita:ut qđ petitiōi cōducere uideret̃:artificio quodā in ſpē
uel in metum ſuſcitantem īducerent:hinc illud Liuii li.xxii.ſortes attenuatas:Vnāq; excidiſſe ita ſcriptam . Ma
uors telum ſuum concutit:quomodo fierent procurationes idē Liuius docet. Impartito:adhibito ſolemni ri
tu.primo inquirendum eſt: poſt inquiſitionem ꝓ qualitate piaculi adhibendum eſt ſacrificiū:ergo ubi cauſam
cognouiſſent iræ deorum in extis uel ſortibus ſtatim expiabantur ritu ſacrorum. Quo.ſ.ſacrificio : non eo/
dem dicit ſacrificio purgari denunciationes:fulgurum & oſtētorum: quo purgabant ea quæ ſortibus uel extis
inquiſita ſunt.Sed alio ſacrificio uidelicet ſacrificio oſtentorum.Vt uerbi gratia ſi lapidibus pluiſſet nouendali
ſacrificio expurgabatur:quia nouem diebus ſacrificiis operā dari oportebat.Liuius id multis in locis:ſed libro Liui.
quinto ſecundi punici belli:per aliquot inquit dies conſules diuinis rebus operam dederunt:& per omnes dies
ſacrum nouēdiale fuit. Ac fulgurum:ut ſi tecta publica de cælo tacta fuiſſent maioribus hoſtiis expiari opor
tebat. Denunciationes:Quia denūciabāt aliquid in inſtare reipublicæ. Procurātur.Expiantur: purgantur.
¶ Maiores ſtatas.Non ab re priſci Grammatici inter officii ſui partes:haud ultimam ſtatuerunt poſituræ ratio THE.
nem.Nicanorq; in eo genere tantum ſtudi collocauit:ut inde ςιγµατιασ appellari meruerit.Emēdatus enim
codex niſi diſtinctus eſſe qui poteſt? Ecce confuſo in hoc Valerii capite textu orationis:aut nullus aut certe inſul
ſus extabat ſenſus.Accepit hæc(ut ad rē ueniā)Valerius ex Cicerōe cuius in ea quā de Auruſpicū reſpōſis inſcri/

p̄ſit oratiōe uerba ſunt hæc. Ego uero primum habeo auctores ac magiſtros religionū colēdarum maiores noſtros: quoꝝ mihi fuiſſe tāta ſapiētia uidet̄: ut ſatis ſuperq; prudentes ſint qui illoꝝ prudētiā nō dicā aſſequi: ſed quāta fuerit perſpicere poſſunt. Qui ſtatas ſollenniſq; cærimonias pōtificatu: Reꝝ bene gerēdarū auctoritates: augurio fatorū. Veteris prædictiones Apollinis: Vatum libris. Portētorū explanationes Etruſcorum diſciplina cōtineri putarunt &c. Ex iis arbitror apparet aliter eſſe diſtinguēda cōmata: q̄ cōpitalicii magiſtri cōſueuerunt. hoc ordine atq; ſenſu Maiores noſtri ſtatas & ſollennes cærimonias pōtificū ſciētia uoluerūt explicari: nā tota ſacrificādi ratio a Collegio pōtificū: petebatur: ut diſcimus ex Cicerone Liuioq;. Sed auctoritatē rerū bene gerēdarū uoluerūt explicari obſeruatiōe augurū. quippe romani publice niſi auſpicato nihil īcohabāt: ut auctor ē ipſe Tullius. Predictiones & Apollinis oracula: Vatū .i. Sibyllarū uel Martiorū libris. Depulſa uero portētoꝝ .i. ꝓcurationes ad auertendas portētoꝝ minas: Etruſca diſciplina explicari uoluerūt. Priſco etiā iſtituto .i. ueteri ſacrorū cōſuetudine impartito ſacrificio cū ſolemni ritu: rebus diuinis opera dat̄: quō precatione aliquid eſt cōmendandū: quom eſt expoſcendū uoto: quom exoluendū gratulatione: quom Inquirendū uel extis uel ſortibus: repetēdū ſemper eſt priſco inſtituto rebus diuinis opera datur per ſingula cōmata: ſicut illud: explicari uoluerūt. in ſuperioribus. Hæc eſt Elegās & uera Georgii Merulæ expoſitio. quam Doninus eruditus admodū Iuuenis eius auditor excepit: & mecū comunicauit. is affirmabat Merulā iuſſiſſe induci. uerbū peragēdū. quia ſenſū deſtrueret. Aliqua Codrus urceus & Raphael Rhegius ad hanc rem prodiderūt ſed utroq; prior ut accepi Merula iam promulgarat: & ſi præuentus eſt editione non propterea ſua laude fraudari debet.

De Cerere placanda.

TAntū āt ſtudiū antiq̄s nō ſolum ſeruāde: ſed etiam amplificādæ religiōis fuit: ut florētiſſima tū & opulētiſſima ciuitate decem principum filii ſenatus conſulto ſingulis hetruriæ populis percipiendæ ſacrorum diſciplinæ gratia traderentur.

CEreriq; quā more græco uenerari īſtituerāt: Sacerdotem a Velia: cū id oppidum nondū ciuitatis accepiſſet nōmen chalcitanam peterēt: uel ut alii dicunt chaliphenam: ne deæ uetuſtis ritibus perita deeſſet Antiſtes. Cuius cum in urbe pulcherrimum templum haberēt: gracchanoq; interitu pollutū moniti ſibyllinis libris: ut uetuſtiſſimā cererē placarēt ætnā: quoniam ſacra eius īde orta credebāt: quindecim uiros ad eam propitiandam miſerunt.

OLI. Etruſcā diſciplinā qti facerēt romani

TAntū autē ſtudiū: cōmendat antiquos: qđ adhibuere ad religionē colēdā: cū īquit hetruſci eo tēpore cæteris gētibus religione p̄ſtarent: ſenatuſconſulto decē pricipū filii ſingulis ciuitatibus hetruriæ tradebātur: ut plene diſciplinam ſacrificādi perciperent: cuius rei Cicero meminit li. de diuinatione: dicit enim. Bene apud maiores noſtros ſenatus tū cū florebat īperiū decreuit ut de principū filiis ſex electi ſingulis hetruriæ populis ī diſciplinam traderent̄: ne ars tāta ꝓpter tenuitatē hoīum & religionis auctoritatē adduceretur ad mercedem & q̄ſtum: in quo tantum a Valerio de numero diſſentit. Tantum autem ſtudium: Tametſi hæc religio ſuperſtitio potius dicenda ſit: quippe demonum cultrix: & quæ uerum deum non inuenerat: hæc tamen exempla non parum nobis prodeſſe poſſunt: nam ſi demonum cultores adeo religionis obſeruantes fuiſſe uidentur: quid nobis faciendum eſt: qui uerum deum uera religione colimus: & ueri cultus certa p̄mia expectamus? Florētiſſima tū: Reſpicit illud quia dici poſſet; hoc ideo faciebāt Ro. ut placatis diis urbē ſuā ex parua magnā: ex paupere ditem facerent immo inquit ciuitas tū erat florētiſſima & opulentiſſima.

CEreri quoq;. Hinc quoq; diligentia: q̄ circa religionem habuere maiores: oſtendi poteſt: ꝙ cum uellent cereri ſuo ritu ſacra celebrari: miſerunt in græciam: unde ſacrificia orta eſſe dicebantur: deinde in Siciliā: qa inde ceres pro dea coli cœpiſſet: cum filiam ſuā Proſerpinā a Plutone raptā īq̄reret: īde enim ſacra cereris pricipiū habuiſſe credebant: ergo ne qđ oīno deeſſet: nullū locū p̄termiſerunt: ubi dea aliquando culta diceretur. Cereri quoq;: Ad ſpeciem ſenſim deſcendit: ergo cereri ad honorem cereris.

Cereris ſacrificium

More græ. Ne ſi mutato ritu ſacrificaretur piaculum committeretur. Sacerdotem: Tantū ſtudiū fuit ut ēt ſacerdotē peterent: quæ docta & p̄ita antiſtes ſacrificia deæ ſuo ritu & more celebraret: Fiebāt autē cereris ſacra a ſolis matronis teſte Liuio. li. ii. ſecūdi punici belli. Sacrū īq̄t anniuerſariū cereris ītermiſſum eſt: qa nec lugētibus facere id fas ē: nec ulla illa tēpeſtate matrona luctus exp̄s fuerat.

Velia

A uelia: Velia oppidū ē calabriæ: ſic a paludibus: q̄bus circūdatū eſt: appellatū: nā eli ſignificat paludē: daſea uero hoc eſt aſpiratio in digama cōuertit̄ i. in u. cōſonantem ſicut multis in nominibus fieri ſolet: ut henetus uenetus: heſpera ueſpera: & multis aliis ſimiliter. Vetuſtis ritibus deeſſet antiſtes. Ne quid de ritu ſacrorum eius prætermitteret̄. Perita: Quæ ſacrorum eius peritiam haberet: riteq; ſacrificare & ſciret & poſſet. Antiſtes: ſacerdos: ab ante ſtando: eſt autem cuſtos & princeps tēpli. Cuius cum in urbe pulcherrimū tēplū: Nec ſatis habuere maiores accerſitā a uelia ſacerdotē ſacrificādi p̄itā q̄ uetuſto ritu cereri ſacrificia faceret: q̄n ēt cū ī urbe tēplū ei cōditū eēt ampliſſimū: & oſtētis ciuitas laboraret: mōiti libris ſibyllinis: ut cererē uetuſtiſſimā placarēt: ætnā. xv. hoīes miſerunt ad eā placādā: quoniā īde ſacrificia eius principia: ut dixīus: hūiſſe credebāt̄: nā ætna mōs ē ſiciliæ a poetis decātatus: & ī cuius radicibus ē eiuſdē noīs oppidū teſte Stra. li. vi. ī deſcriptiōe ſiciliæ: dicit. n. Cētoripis āt ꝓpiquū ē exile ſane oppidū uocatū ætna: ea mōtē cōſcēſuros accipit atq; trāſmittit: hic. n. primus mōtis aſcēſus īchoat: illuc miſſi fuere legati. Nā cū ꝓſerpīa cereris filia cū cyane nīpha & ſirēib9 flores colligeret a Plutōe raptā ē mr̄ īſcia a quo ſibi filia ſurrepta fuiſſet: errādo cū tp̄s ei diurnū ñ ſufficeret: noctu eā faſcib9 accēſis p̄ triuia & q̄driuia ululādo q̄rebat: uñ p̄mā

ſit in eius ſacris ut certis diebus a matronis exerceatur ululatus ad imitationem eius. Moniti li.ſi.hoc etiam re fert Lact.de falſa religione dicit enim repu.tandem perturbata ſeditionibus & oſtentis cum moniti eſſent car/ minibus ſibyllinis cererem debere placari:legatos ætnam miſerunt.
¶ Velia.nō Calabriæ ſed Lucaniæ ciuitas.de qua Strabo Pliniuſq; & Gelius ex Higyno. Gracchano interitu. THE
Cicero de ſignis in Verrē in deſcriptione Siciliæ.Apud patres inqt noſtros atroci ac difficili reipu.tpe:quō Tibe.
Gracchо occiſo magnoq; periculoq; metus ex oſtētis portēderet.P.Mutio.L.Calpurnio Coſſ.aditū ē ad libros Sibyllinos: a qbus inuētū ē Cererē antiqſſimā placari oportere.hæc Cicero.Locū Codrus ex plicauit. Aetnā.quidā ſcribendū putant En nam cū Liuio Silioq; & aliis auctoribus inde Ceres Ennea. auctor obſcæni carminis. En/ nææ Cererem nurus frequentant.

ITem matri deū ſæpenumero imꝑatores no/ ſtri cōpotes uictoriarum ſuſcepta uota peſſi/ nontē profecti ſoluerūt. De.Metello.P.
MEtellus uero pōtifex maxius Poſthumiū cō/ ſulē:eūdēq; flaminē martialē ad bellū gerē/ dū aphricā petētē ne a ſacris diſcederet mul ta dicta icōſulto deo urbē egredi paſſ9 nō ē:religiōiq; ſūmū ipiū ceſſit:qđ tuto ſe poſthūius martio certami ni cōmiſſurus nō uidebat cærimōiis Martis deſertis.

ITē mr̄i deū:& hoc ē ſeruatæ religio OLI.
nis exēplū nō mediocre ꝙ iꝑatores Ro.q mr̄i deum ꝓ cōſeqnda uicto/ ria in bello uota feciſſent: eadē peſſi nōtē ꝓfecti cū ſumma deuotiōe ꝑſoluerēt: ꝙ ibi numē eius coleret in primis. Itē:Rurſus uel ſimiliter nō ſolū cereri:ſed ēt mr̄i deū ē ha bitus honos. Cōpotes ui.Cū uictorias obti nuiſſent. Peſſinōtē:Oppidū ē Phrygiæ:ubi Cybeles ſimulacq; colebat: qđ cū a peſſinōte oraculo apollis romā Cybe/
trāſlatū eēt:apud Scipio.Naſicā cōſenſu ſenatus collocatū ē:qa reſpōſum fuerat ab oraculo:ut cū romā dea ueniſ les tē/
ſet tū curarēt ut eā q uir optimus eēt Romæ hoſpitio accipet:de cuius aduētu ſuo loco dicemus li.viii.ca.ulti. plum
¶ Peſſimontem.Corrige Peſinuntem.ſicut apud Liuium frequenter admonuit Ianus Herodiani teſtimonio THE.
quom minutianus ubiq; Peſſimontem perperam ſcripſiſſet.Herodiani uerba ſunt hæc.Cybeles inquit ſimula
chrum decidiſſe ferunt in quendam phrygiæ agrum cui nomen Peſinunti a caſu eius ſimulachri factum putāt Peſi/
ibi enim a principio comparuiſſe.Licet apud alios comperiam : pugnam ilic Ilum phryga Tantalumq; lydum nus
inter ſe conſeruiſſe:ſiue de uia ortam:ſiue potius ob raptum Ganymedis:quoq; diu æquis uiribus decertatum unde
foret ac permulti utrinq; cecidiſſent:nomen ex ea clade loco eſſe impoſitum.Hic etiam fama fert Ganymedem ipſum:trahentibus in diuerſa amatoris ac germani manibus uita eſſe orbatum ſublatumq; e medio.pro Cala/ mitatis ſolatio relata ad Iouem raptorem fabula:diuinis fuiſſe honoribus affectum.

MEtellus ue.pō.ma.Sub cuius poteſtate cæteri omnes pontifices & ſacerdotes poſiti erant.Vnde etiam OLI.
maximus dictus eſt:quia reliqui omnes ipſo erant inferiores. Eundemq; fla.id eſt ſacerdotem:Fla Flami
mines ut Varro teſtatur dicti ſunt:ꝙ caput uinctum habent filo:& cognomen accipiūt ab eo deo cui nes
ſacra faciunt:ſed ꝑtim ſunt aperta:ut Martialis:Vulcanalis:obſcuriora ꝑtim ut dialis a Ioue : furialis a furia:cuius in faſtis feriæ erant furiales.Li.uero ſcribit : numam flaminem Ioui aſſiduum ſacerdotem creauiſ/ ſe:inſigniq; eum ueſte & curruli regia ſella adornaſſe:huic duos flamines adieciſſe:marti unum:alterum quiri/ no.Creati ſunt etiam a pontifice maximo flamines:& a dictatore in oppidis:ſeu municipiis ſcribunt Cice.& Li/ uius:ergo flamen dictus uidetur quaſi filamen:a filo lanæ:quo caput uinctum habebat ꝙ aperto omnino capi/ te eſſe non liceret.Dyon.tamen alicarnaſe.lib.ii.a flamma aſſumpta inquit omni diuini cultus inſtitutione atq; conſcripta in octo diuiſit partes:quot erant etiam ſacrorum ordines tradidit autem unam ſacrorum miniſte/ riorum conſtitutionem triginta curionibus: quos dixi hoſtias immolare publicas pro curris:ſecūdam uero iis qui uocantur a græcis ſtephephori:a Ro.uero flamines quos a geſtatione pileorum & inſularum : quas adhuc ferunt flammam uocantes hoc noīe appellant:iueni etiam q dicant iō flamines dictos eſſe quaſi filamines: ꝙ in ſummo flaminis apice eſſet uirgula q̄dā lanata.i.uirgula in cuius extremitate modica lana erat alligata:quod cō ſtat ab aſcanio apud albā primo fuiſſe inſtitutum:& ſecundum quoſdam ad terrorem coruorum:q plerūq; ſa/ crificantibus ſuperuenientes:non obſeruantibus exta ſacerdotibus correpta ꝓtinus auferebāt:ſecundū alios qa æſtatis tēpore:cū calor itenſius ferueret:ut pileū ferre nō poſſent:nec capite detecto eſſe liceret : ad ſatiſſactionē huius:& temperamentum illius uirgam illam lanatā in capite geſtabant. Ad bel.Mittebat.n.cū iperio. Sa/ cris.Quæ.ſ.marti debebat & facere ſolebat:qa Martialis flamē eſſet. Multa indi.Iniūcta pœna ſi urbe egrede/ retur. Religioniq; ſummum.Nunc cauſam ſubiūgit quare hoc exemplum poſuerit:ut oſtēdat maioris nihil habuiſſe potiſſimum præter religionem.Quoniā:iuſtam cauſam ſubiungit cur ille ſe religioni ſubiecerit. Nā ſi ſacra Martis deſeruiſſet quomodo ſperare potuiſſet Martem ſibi futurum propitium.
¶ Flamīes.Diony.ait flamīes a flāmēis appellatos:nō ut Iſti legunt a flāma.græcus.n.Diony.codex hēt:flamina THE.
uocāt.& ita Parrhaſius olim caſtigauit. Multa indicta.imo dicta.ex antiq.exēpl. Nā multa dici ſolet nō idici.
Inconſulto deo.uetuſti codices hoc non habēt.At ſaltem ſi placet.emenda iconſulto eo.ſ.Poſtumio.

LAudabile:Tiberius gracchus ſeqntis āni cōſules creauerat.C.figulū.& Scipionē naſicā:q cū magiſtra/ OLI.
tū iniiſſent & i ꝓuīcias uterq; ſuā diſceſſiſſēt:pauloпoſt a Tiberio.graccho q tūc ꝓcōſul erat i aſia lr̄æ miſſæ ſūt ad colegiū augurq;:qb9 ſignificabat ſe uicio cōſules creaſſe:nō recte capto tabernaculo: hoc aūt ſe cognouiſſe dū libros augurales iſpiceret. Augures.n.cōtinuo rē deferūt ad ſenatū : q ſtatī iuſſit Faſces
utrūq; Ro.redire:ſeq; abdicare magiſtratu. Duodecī fa.Faſces erāt iſignia cōſulatus a faſciculis uirgaq; ſecuribus licto/
alligatis q̄s lictores cōſuli ꝑferebāt ad terrorē:lictores āt a ligādo dicti ſūt qđ nocētes ad palū ligarēt uirgiſq; cæ/ res

derēt:& ſecuri pcuterēt erāt āt.xxiiii.quoꝝ.xii.cum alteri cōſuli totidē perebāt.ergo.xii.faſcium.i.unius cōſulis obediētia laudabilis fuit qa poſthumius q cōſul erat &.xii.faſces hēbat paruit pōtifici ſed q̄tuor &.xx.i.duoꝝ cō

Obſe/quiū — ſulū obediētia laudabilior fuit. Obſequiū:Obediētia:& ī bona parte accipiť: at illud Terētianū obſequiū amicos:ueritas odiū perit: ꝓ aſſentatiōe q̄dā uideť accipi cū dicat Dōatus:obſequiū aſſentator dēt: ueritatē amicus.

Collegium — A Tiberio:q eos cōſules uicio creauerat. Collegiū augures plures erāt & q ī eodē magiſtratu plures ſunt collegæ dicunť ipſoꝝ uero cœtus collegiū. Aaīaduertiſſe:Cōpræhēdiſſe:aīaduertere cū accuſatiuo ſine ꝑpoſitione:cōſiderare & cōphēdere ſignificat.Ci.Aīaduerti Brute ſæpe Catonē aīaduertere cū accuſatiuo cū ꝑpoſitiōe:ī aliquē iuſta de cā punire: hīc fit aīaduerſio pūicio.

(Margin: Aīad/uerteř — Aīad/uerſio)

De Tiberio Graccho & religione auguri.

LAudabile.xii.faſciū religioſū obſequiū laudabilior q̄tuor &.xx.ī cōſilimi re obediētia a Tiberio.n.graccho ad collegiū auguꝝ lr̄is ex ꝓuincia miſſis:q̄bus ſignificabat ſe cū libros ad ſacra populi ꝑtinētes legeret: aīaduertiſſe uitio tabernaculū captū cōitiis cōſularib⁹ q̄ ip̄e feciſſet:eaq; re ab auguribus ad ſenatū relata iuſſu eius.C.figulus e gallia Scipio naſica e corſica Romā redierunt & ſe cōſulatu abdicauerūt.

De.P.Celio &.M.Cornelio.

COnſimili Rome.P.Celius.Marcus Cornelius cethegus &.C.Claudius pp exta paꝝ curioſe admota aris deorū īmortaliū uariis tꝑibus belliſq; diuerſis flāinio abire iuſſi ſunt coactiq; ēt.

De Sulpitio.

AT Sulpitio iter ſacrificandum e capite apex prolapſus eidem ſacerdotium abſtulit.

De Faminio.M.

COncētuſq; ſoricis audit⁹:Fabio maxīo dicta turā.C.Faminio magiſteriū eq̄tū deponēdi cauſam præbuit.

De Publio Licinio.

ADiiciēdū his q̄.P.Li.pōti.maxīo uirgo ueſtalis:qa q̄dā nocte paꝝ diligēs æterni ignis cuſtos fuiſſet:digna uiſa ē q̄ flagro admoueretť

Vicio.ca.tabe.Plu.ita diffinit qd ſit capere uicio tabernaculū:ſi tabernaculū īq̄t cœpiſſet is q̄ auguriū capturus eēt:ita ut āteq̄ auſpiciū cœpis aliq̄d aliud egiſſet q̄d ad auguriū nō ꝑtineret tamē id tabernaculū uicio captū eē dicebať:& ſi auſpicia cœpiſſet in eo nihil ualebāt.Ci.quoq; li.de diuiatiōe ita inq̄t:q̄d apđ te ſcriptū ē de Tib.graccho nōne & auguꝝ & aruſpicū cōprobat diſciplīa: q cū tabernaculū uicio cœpiſſet īprudēs:q̄d ī auſpicato pomeriū trāſgreſſus eēt cōicia cōſulib⁹ creādis hūerit. Libros ad ſacra pti.Vel augurales uel ſibyllinos. Comiciis cōſu.Quæ ad creādos conſules hūerat.Comicia ut ſcribit Aſcōius fuerūt ædilitia:ꝑtoria tribūitia:& cōſularia.Aulus uero Gelius dicit cōicialia fuiſſe curiata:alia cēturiata.Comiciū autē erat locus dictus teſte Varrone q̄ ibi coibāt comitiis curiatis magiſtratus creandi cauſa: nam in cāpo martio eligebatur magiſtratus habitis cōiciis de ordine autē cōitioꝝ multa apud Liuiū:plura apud Diony.li.viii.ubi de coriolāi dānatiōe loquiť uidere licet. Corſica: hæc īſula ꝓcul eſt a Sardinia.lx.ſtad.auc.Stra. Cōſimili ratiōe:Eadē rō fuit q̄ tres flamīes Sacerdotium deponere ſunt coacti:qa uidelicet paꝝ diligenter exta altaribus admouiſſent. Exta parum curioſe:qa cæſa uictima & īmolata ſacerdotes prīo lāce īpoſita debebāt exta diligēter altaribus admouere:deinde q̄ſi ſacrata ſuſcipe:& ſic ueſci:q̄d cū illi negligēter feciſſent Sacerdotio priuati ſunt. Conſimili ratione:ut religioni cederent. Admota: oblata:appropinquata. Flaminio: Sacerdotio flaminis: nam ſicut a pontifice pontificatus dicitur ſic a flamine hoc eſt ſacerdote Flaminium ſacerdotium. Coacti:quia ſacerdotio abire nolebant.

(Margin: Exta qūo porri/ciēda — Flami nium)

THE. ℂ Gracco.Graccus & ortus ſine aſpiratione dici debere Varro ait:& Ortum quidem q̄ in eo oriantur oīa.Gracū uero a Gerēdo.q̄ eius mater.xii.menſibus eum geſtauit:unde a gracilitate corpis ut q̄dam uolunt Graccus: ſed cōſuetudo & Gracchos & Hortos cū aſpiratiōe uſurpauit.Hæc olim Ianus ex Chariſio recitauit.

OLI. AT Sulpitio iter: Ob nullā aliā rē Sulpitius ſacerdotio priuatus ē:niſi q̄ apex e capite ceciderat:erat aūt apex in ſūmo flaminis pileo uirga lanata ut ſupra diximus: hoc eſt in cuius extremitate modica lana erat alligata.Virgilius.Ecce leui ſummo de uertice uiſus Iuli:Fūdere lumē apex:& circū tēpora paſci.

c COncētus:Vix īq̄t creati fuerāt dictator & magiſter eq̄tū: cum ſacrificantes uocē ſoricis audiuere & magiſtratum deponere coacti ſunt:Plinius ait concentu ſoricum dirimi auſpicia annales referti ſunt.

THE. ℂ Concentus:Lego occentus ex antiquis codicibus.

OLI. ADiiciēdū his:In æde deæ ueſtæ ignis æternus ſeruabať:cui ſp una ex ueſtalib⁹ diligētiſſima cuſtos adhibebať:q̄ uigilādo ſeruaret: ne aliquo caſu extigueretť ignis forte accidit ut una oppſſa ſōno ignē extigui ꝑmiſerit:q̄d cū pōtifici cognitū eēt:flagellis tota ferme cōfecta ē.Li.li.viii.ſecūdi pūici belli plus inq̄t oībus aut nūciatis ꝑegre aut uiſis domi ꝓdigiis terruit aīos hoīum.Ignis ī æde ueſtæ extinctus ob q̄ cām cæſa flagro ē ueſtalis uirgo:cuius cuſtodia ei⁹ noctis fuerat iuſſu pōtificis.P.Li.id q̄q̄ nihil portēdētib⁹ diis:cæteꝝ qa negligētia hūana acciderat: tū & hoſtiis maioribus ꝓcurari & ſupplicationē heri ad ueſtæ arā placuit. Virgo ue.iō uirgines ueſtales ꝑpetuū ignē ſeruabāt ut ad ſimulacrum cæleſtiū ſydeꝝ cuſtos īperii flāma uigilaret:teſte Floro:q dicit.Numa Pōpilius focū īprimis ueſtæ uirgibus colēdū dedit ut ad ſimulacrū cæleſtiū ſydeꝝ cuſtos īperii flāma uigilaret.Alii dicūt q̄ iō ſeruabāt ut ſignificarēt ſe ita ꝑpetuo puras & īuiolatas eſſe debere ſicut inuiolatus ſeruabať ignis;his.n.teſte Liuio ſtipendiū de publico dari ſtatuit Numa Pōpilius: qui hoc

ſacerdotiū īſtituit ut aſſidue tēpli antiſtites eēnt:eaſq uirgītate & aliis cærimoniis uenerabiles & ſcās fecit ē: aūt ueſta q̄ εστια græ.dr: hāc āt terrā eē perhibēt quā ignē hēre manifeſtū eſt. Flag.admoueret:uerberibus cederet.

M Axiæ uir. Dioy.alic.deficiēte īqt aliqdo negligētia q̄dā igne:cuſtode tūc eius æmilia aliæq uirgini nu pelectaꝝ:& tūc diſcētiū tradēte cuius curā pturbationē fuiſſe tota ī urbe multā & īqſitionē p pōtifices:ne pollutio aliq̄ circa ignē ſacerdotib⁹ extitiſſet:tūc āt æmiliā ferūt īſontē qdē:ſed dubitabūdā ex hmōi caſu pōtificib⁹ ſacerdotib⁹ & aliis uirgibus māus ſup arā tēdētē ita dixiſſe:ueſta urbis Ro.cu/ OLI.

De uirgine Aemilia.

M Aximæ uero uirginis:Aemiliæ diſcipulā extīcto igne tutā ab oī reprehēſiōe ueſte numē præſtitit qua adorāte cū carbaſum quā optimā habebat foculo impoſuiſſet ſubito ignis emicuit.

De Marcello & templo Honoris & Virtutis.

N On mirum igitur ſi pro eo imperio augendo cuſtodiendoq pertinax eorū indulgentia deorum ſemper excubuit: quod tā ſcrupuloſa cura paruula quoq momēta religiōis exaīari uidentᷣ:qa nunq̄ remotos ab exactiſſimo cultu cærimoniarū oculos hūiſſe noſtra ciuitas exiſtimāda eſt.

I N q̄ cū Marcellus qntū cōſulatū gerēs tēplū Honori & uirtuti claſtidio prius:deīde Syracuſis potitus nūcupatis debitū uotis cōſecrare uellet:a collegio Pōti.īpeditus ē. Negāte unā cellā.

ſtos ſiqdē pie & iuſte ſacra tibi pfeci: ānis paulomius.xxx.& aīu; puꝝ hēns & corp⁹ caſtū đ mōſtra mihi:ſiſq auxilio:neq puipēdas ſacerdotē tuā morte mori miſerria:ſi uero īpiū aliqđ geſtū ē a me:meo īpi⁹ ſupplicio urbis polutionē ex pia:hæc dicētē & ſcīdētē a carbaſea ueſte: q̄ tunc amicta erat faſciā:poſt p̄ces factas ieciſſe eā ſup arā dn̄t:& ex frigido multo an̄ nullāq ſeruāte ſitillā ciere flāmā emicuiſſe multā p carbaſū:ita ut nec ciuitati luſtratōe nec nouo op⁹ eēt igne:dicit ergo Vale.illa qdē q̄ negligēs fuerat:flagellis cruciata : at uero æmilia tāetſi neſcio qūo ignis extīct⁹ eēt tātā tn̄ aīo religiōe cōcœpit:ut cū ſuplex deæ miſericordiā iplo raret foculo carbaſū ſuū ſup īpōnēs meruerit īcēſo carbaſo ignē extīctū ſuſcitarᷣ: ad id ergo ualet aduerſatiua cōiūctio uero illa qdē pœnas đdit negligētiæ. At uero hāc tutā pſtitit numē & ē argumētū:qđ nō ſolū a pœna:ſed ēt a rephēſiōe tutā puauerit:nā nō mīor plerūq ſolet eē rephēſio q̄ pœna. Diſciplinā. Cuſtodiēdi ignis. Carbaſū:Materiā poſuit p forma:ē.n. carbaſus tenuiſſimi lini genus:qđ nūc & frequētiſſime p uelo ſumitᷣ:& ē metōymia Foculo:Diminutiuū a foco:ē āt foc⁹ loc⁹ ubi fouetᷣ ignis:īpm uero elemētū ignis ē:ergo foculo loco ubi erat ignis extīct⁹. Nō mi.igrᷣ. Nūc dicit qđ nā p tāta religiōis diligētia Popul⁹ Ro.meruerit:ut uidelicet:deos ppicios ſp hūerit: q p īpio ſuo nō ſolū cōſeruādo ſed ēt augēdo īuigilauerit. Carba ſus Focu/ lus

℃ Maxiæ uirginis. Maxiæ dignitatis nō familiæ nomē ē aut propriū. Nā maxima ſic appellarᷣ:ut Pōtifex Max. THE. OLI.

N On miꝝ igrᷣ:Quādoqdē igitᷣ adeo diligētes ī ſeruāda religiōe fuerᷣ Ro.nihil eſt qđ qſq̄ admiretᷣ ſi tāta fuerit deoꝝ īdulgētia ī cōſeruādo augēdoq īpio ro. Pertīax:Perſeuerās & notādū ptiacē plerūq & ī bonā ptē accipi poſſe ut hoc loco:cū ī malā ut plurimū pōi cōſueuerit:ē.n.ptiax is q ubi nō dēt tēax & obſtiat⁹ ē:ſed hoc loco ptinacē curā pſeuerātē dixit. Scrupuloſa:Solicita & exqſita diligētia:ut nihil oīno p̄termitteretᷣ:nā ſcrupul⁹ lapill⁹ breuis ē:q breuitate ſua ferme n̄ uidetᷣ:ſđ calcat⁹ ſolicitudinē creat: un̄ ſcrupulū ſolicitudinē & difficultatē dicim⁹:Terēti⁹.Inieci ſcrupulū:& ſcrupuloſū ſollicitū & anxiū dicim⁹. Paruula : Sicut de occētu ſoricis:de apice lapſo. Momēta:Inclinatiōes. Examīari:Exqri examē pprie dicitᷣ lingua bilācis hoc ē libræ:q̄ rectiſſimā eē oportet cū aliqd pēſamus:q̄ ſi huc aut iluc īclinauerit plus minuſue eē ītelligīus id qđ pēſamus & ppterea examē īterdū dicitᷣ iudiciū. Vnde Perſius. Examē ut īprobū in illa caſtiges trutina:examē dicit iudiciū.ſ.Po.Ro. Exactiſſimo:Exquiſitiſſimo:nam exigere p̄ter alias ſignificationes exqrere quoq ſignificat. Cærimoniaꝝ:Cærimoniæ ut ipſe Paulo poſt ducturus ē:dictæ ſunt quia urbe a gallis capta cum ueſtales uirgines:ſimulacra deorum ex hoſtibus erepta traducerēt:cærete oppidum potiſſimū conuenere ubi benigne fuerunt hoſpitio ſuſceptæ : donec a gallis ciuitas per Camillum recuperata & liberata fuit:in huius beneficii memoriā ro.pſtiterunt:ut omnis cultus diuinus oīſq ſacroꝝ ritus cærimōiæ diceretᷣ a cærete oppido. Perti/ nax in bonū Exa/ miare Exa/ ctum Cæri/ mōiæ

I N q̄ cū Mar.Marcellus cōſul prio claſtidiū galliæ ciſalpīæ oppidū:qđ nūc caſtigiū dr̄ oppugnādo fortiter cœperat:deīde magno labore atq uirtute ſiracuſas expugnauerat:itaq ex duoꝝ oppidoꝝ expugnatiōe duob⁹ diis uota fecerat honori.ſ.& uirtuti tēplū ædificatuꝝ:parta uictoria romā uenit: & cū uota pſoluerᷣ uellet utriq.ſ.tēplū unū ædificarᷣ:pōtifices reſtiterᷣ:qa dicerēt id cōtra religionē eē. Li.ſecūdi pūici belli li.vii.de hac īpeditiōe ſic breuiter rfert. Cōſulū alter. Q. Criſpius ad exercitū quē. Qu. Flac.habuerat cū ſupplemēto ī lucāos ē pfect⁹. Marcellū aliæ atq aliæ obiectæ aīo religiōes tenebāt:ī qbus q cū bello gallico ad claſtidiū ædē honori & uirtuti uouiſſet:dedicatio eius a pōtificib⁹ īpediebatᷣ:q negabāt unā cellā duobus diis recte dicari:q ſi de cœlo tacta aut pdigii aliqd ī ea factū eēt difficilis ī ea pcuratio foret:q utri deo res diuia fieret ſciri nō poſſet:neq.n.duob⁹ niſi certis diis rite una hoſtia fieri ita addita uirtutis ædes a pperato ope:neq tamē ab īpo ædes eæ dedicatæ ſūt:tū demū ad exercitū quē priore āno uenuſiæ reliqrat cū ſupplemēto pficiſcitᷣ. Claſti dium

Nūcupatis:Votū duplex ē: cōceptiuū:& nuncupatiuū:cōceptiuū qđ aīo & mēte ſolū cōcepitᷣ:ſed uerbis nō exprimitᷣ:nuncupatiuū uero qđ noīatū uoce declaratᷣ atq uouetur:ut ſi dixero:ſi ualitudinem recupauero ſtatuā argenteā in templo Mariæ uirginis cōſtituā & erigā. Qui uota nuncupaſſent ea libellis inſcripta tēplorum porticibus affigebāt. Siqd pdigii:ut ſi ſerpēs in eo tēplo apparuiſſet dignoſci nō potuiſſet ab utro pfectū:& illud hoſtētum eēt:ppterea nec utri eēt ſacrificādū:aut ſi tēplū de cœlo tactū fuiſſet pari rōne dignoſci nō potuiſſet: Votū conce ptum

quõ illud expiandũ eẽt. Rẽ diuinã facere. Sacrificare ſignificat. Niſi cer. diis: Vt polluci & caſtori: ut apollini
& dianæ: ut ueneri & adoni: ut cybele & atti: hæc numina ſocietatẽ q̃dã ĩter ſe hr̃e dicebant̃. Itaq; ambobus una
ſacrificabat̃: p̃ſertim caſtori & polluci: ita tamẽ ut utriq; ſuus hr̃et̃ honos: & iõ Marcellus cohactus ẽ hac admo
nitione & ſupſtitiõe pontificum nõ unã ædẽ duobus diis: ſed duas ædificare & conſecrare. Separatis ædibus:
Aedes ædes licet plurali numero ut plurimũ priuatũ uniuſcuiuſq; domũ ſignificet: ſingulari uero tẽplũ: tamen in plu
rali plerumq; & ꝓ tẽplo accipit̃: ut hoc loco: ſunt q dicãt cũ adiectiõe aliq̃ eẽ dicendũ: ut in æde ſacra: ĩ æde pacis:

II. diis recte dicari: futuꝝ. n. ſiq̃d ꝓdigii accidiſſet ĩ ea:
ne dignoſceret̃ utri rẽ diuinã fieri oporteret nec duo
bus niſi certis diis una ſacrificari ſolere. ea põtificũ ad
mõitiõe effectũ ẽ: ut Marcellus ſepatis ædibus hono
ris ac uirtutis ſimulacra ſtatueret: neq; aut collegio
põtificũ auctoritas ampliſſimi uiri: aut Marcello adie
ctio impenſæ ĩpedimẽto fuit: quominus religionibus
ſuus tenor ſuaq; obſeruatio redderetur.

De Lucio Furio Bibaculo.

OBruit̃ ẽt tot illuſtribus cõſularibus. L. Furi9
Bibaculus exẽpliq; locũ uix poſt Marcellũ
ĩuenit. ſed pii ſimul ac religioſi aĩ laude frau
dãdus nõ eſt: q p̃tor a pr̃e ſuo collegii ſalioꝝ magiſtro
iuſſus ſex lictoribus p̃cedẽtibus arma ãcilia tulit q̃uis
uacatio nẽ ei officii honoris beneficio hẽret. oĩa nãq;
poſt religionẽ ponẽda ſp̄ nr̃a ciuitas duxit: ẽt ĩ qb9 ſũ
mæ maieſtatis decus cõſpici uoluit. q̃pp nõ dubitaue

in æde appollinis: eodẽ mõ in plurali: ut ſacræ
ædes deoꝝ ædes: aut nymphaꝝ ædes: ſi uero
abſolute dixerimus ædes domũ tantũmõ deſi
gnare: & ꝓpterea apud iuriſconſulos inueniri
ædes ꝓ oĩ ſpẽ ædificii. Collegio: Quia colle
giũ nõ reſpexit ampliſſimi uiri auctoritatẽ uo
luit. n. religiõis ritũ ſãctitatẽq; ſeruatã: nec du
plicata q̃dẽ ĩpẽſa Marcellũ a ſoluẽdo uoto de
terruit: nã duo tẽpla cõſtituit q unũ tantũmõ
uouerat & ĩ hoc Va. diſſentit a Liuio q nõ dedi
cata ab eo fuiſſe dicit ſicut ſupra oſtendimus.
Adiecto ĩpẽſæ: Acceſſio expẽſæ ut ubi tem
plũ unũ uotũ eẽt duo dedicarẽtur. Suus te.
Obſer uatio Suus ordo ſuaq; lex. Obſeruatio: Honor &
reuerẽtia ut religio ſuũ ordinẽ ſuáq; obſerua
Obſer uãtia tionẽ retineret. Differt tamẽ ĩter obſeruantiã:
& obſeruationẽ q̃a obſeruatio ꝓ q̃dã aĩaduer
ſione accipit̃ in modũ ſpeculatiõis: obſeruãtia
uero ẽ ueneratio q̃dam & honoris exhibitio.
OLI. OBruit̃ tot il. cũ ancylia. xii. ſalii per
urbẽ uetuſto more geſtarẽt: illiq; ſa
cro urbis p̃tor ĩtereſſet Luci9 Furi9
bibaculus: forte pr̃ eius tũc ſalioꝝ
mgr̃ iuſſit eũ ãcylia tollere & ferre ꝑ urbẽ tãq̃
nõ p̃tor: ſed un9 eẽt e ſaliis paruit ſũmũ p̃toriis ĩpiũ p̃cepto pr̃is: q̃q̃ honeſte negar̃ potuiſſet: quoniã officii maio
ris gr̃a uacationẽ & ĩmũitatẽ hẽbat: tñ q̃a oẽ q̃d diis exhibet̃ officiũ laudabile ſp̄ hẽtur & ẽ: ñ duxit ĩdignũ ãcylia
ferre p̃eũtib9 lictorib9: fuit ãt p̃tor ſcd̃o pu. bel. Obruit̃: Quaſi ĩqt Fu. bibacul9 opprimit̃ ut emerger̃ uix poſſit
Cõſu laris ĩ tãto fulgor̃ & claritate ſupioꝝ exẽploꝝ. Cõſularibus: Vir cõſularis dr̃: q aliq̃do geſſerit cõſulatũ ſicut p̃tori
us: q p̃turã. Cẽſorius q cẽſurã adminiſtrauerit. Vix poſt mar. Vix dignus ẽ inq̃t q ſubiũgat̃ Marcello. Sed pii:
Salio rum colle gium Quia paruit pr̃i. Religioſi: q pricipi ſalioꝝ collegi. Collegii ſa. Salii ut Liui. tradit. xii. ĩ urbe fuer̃ a Numa cõ
ſtituti: & Marti gradiuo cõſecrati: q totidẽ ãcylia ꝑ urbẽ cũ ſaltib9 geſtabãt atq; tripudiis: canẽtes ueterẽ. mãurii
memoriã. Ancylia uero ſcuta erãt: q oras. i. extremitates hẽbãt ĩ ſimilitudinẽ labioꝝ. Vnde & ancylia dcã ſunt ab
Ancy lia oris q̃ ſũt circũ labꝝ ſcd̃m alios uero ab . i. q̃ ciuitas laborabat: tũc cũ de cœlo lapſũ ẽ ſcutũ: cõſtat. n. regnãte nu
ma breue ſcutũ atq; rotũdũ de cœlo lapſũ: de quo Oui. Ecce leui ſcutũ uerſatũ leniter aura. Decidit a populo cla
mor ad aſtra uẽit. Cõſulti deide auriſpices reſpõderũt ibi futuꝝ totius orbis ĩpiũ ubi ſcutũ illd̃ ſeruaret̃: quo ac
cepto reſpõſo & honoris gr̃a: & quo idẽ tutius ſeruaret̃: ne ab hoſtibus ſurripi poſſet. Numa Põpil. xii. alia ad ſi
militudinẽ cæleſtis illius fabricari iuſſit: q̃ fuere ĩ tẽplo Martis r̃poſita: & cũ. xii. ſacerdotes adoleſcẽtes numa ĩpi
Marti gradiuo delegiſſet: illiſq; dediſſet ĩſignia pictas tũicas & ſup tũicas æneũ pectori tegmẽ: iuſſit ĩpa cæleſtia
arma: q ãcylia noiauit ſuſpẽſa collo ab illis ꝑ Vrbẽ portari: cũ ſalio atq; tripudiis carmĩa decãtari. & ſalii dcĩ ſũt a
ſaltu. te. Oui. q dicit. Iã d̃derat ſaliis a ſaltu noĩa dcã. Armaq; & ad certos uerba canenda modos. Inter cætera car
mĩa hoc fuiſſe dicũt. Veterẽ mãurii mẽoriã: q̃a cũ numa acciuiſſet undiq; fabros: q ſcuta alia cæleſti ſimillia fabri
carẽt: ĩuẽtus ẽ q̃dã Mamuri9: q cæteros artificio ſupauit: nã adeo ſimillia fecit: ut a cæleſti diſcerni nõ poſſẽt. Iuſ
ſus itaq; primũ peter̃ q̃d uellet: nihil alid̃ petiiſſe dr̃: niſi ut Salii ãcylia geſtãtes ꝑ urbẽ canerẽt ĩ ueterẽ Mamurii
mẽoriã. Vnde Oui. Tũc ſic mamuri9 merces mihi gloria dixit: noĩaq; extremo carmĩe nr̃a ſonẽt. Idq; ſacerdotes
opi ꝓmiſſa uetuſto Præmia pſoluũt mamuriũq; uocãt. Fuit ãt tãte reuerẽtiæ ſalioꝝ collegiũ. ut aphricanus nõ
erubuerit unũ fieri de ſaliis. Teſte: Li. li. vi. de bello Macedõico. Nec. L. furi9 Bibacul9 ut ĩ hoc exẽplo pr̃i ſuo ſalio
rũ magr̃o parere recuſauit: q̃uis prætor eſſet: omnes autẽ ſalios ex gente pr̃icia fuiſſe creatos teſtat̃ Dio. de antiq
tatibus ro. dicit. n. Sexta ãt ps ĩſtitutiõis circa diuĩa his diſtributa ẽ: q uocant̃ a ro. ſalii: quos numa ipſe ex pr̃icis
creauit iuuenes. xii. ſpectatiſſimos peligẽs: quoꝝ ſacra manẽt ĩ palatio: uocãturq; palatini. Hi q̃dẽ agõales: a qui
buſdam uero collini uocati ſalii: quoꝝ q̃dẽ ſacrariũ ĩ collino ẽ mõte: poſt. Numã cõditum ab hoſtilio rege ex uo
to: q̃d̃ idẽ bello ſabino nũcuparat: hi ãt ſalii omnes iactatores q̃dẽ ſunt & laudatores armatoꝝ deoꝝ. Sollẽnitas
ãt eoꝝ ẽ circit̃ panatenea: mẽſe Martio: q̃ ſũptu agit̃ publico: multaq; alia d̃ his Dio. tradit: q hoc referr̃ lõgũ & te
Vaca tio dioſũ eẽt. Sex lictorib9: cõſul. xii. lictores hẽbat: p̃tor ãt ſex. Vacationẽ: q̃a p̃tura faciebat illũ huius officii & labo
ris imunẽ: ergo uacationẽ ĩmũitatẽ officii. ſ. geſtandi ancylia. Honoris: Magr̃atus. ſ. p̃turæ: Oĩa poſt religionẽ
Regi men . i. oĩa cædere religiõi. Etiã in q̃bus: Subaudit̃ ea hoc ẽ impia. Sũmæ ma. de. Vt in cõſularibus p̃toriiſq; uiris.
Regimẽ. Exiſtimabant ſe reges eſſe futuros. Bene atq; cõſtãter: bene utrũq; cõiunxit quia neceſſarium: nam

rūt ſacris ĩperia ſeruire.ita ſe humanaꝝ reꝝ futura regimē exiſtimātia ſi diuinæ potētiæ bene & cōſtanter fuiſſent famulata.¶Q d' aĩ iudiciū ĩ priuatoꝝ quoq; pectoribus uerſatū ē. Vrbe.n.a gallis capta cū flamē q̄rinalis:uirgineſq; ueſtales ſacra onere partito ferrēt: eaſq; pōtē ſubliciū trāſgreſſas:& cliuū q ducit ad ianiculū deſcēdere ĩcipiētes.L.Aluāius plauſtro cōiugē & liberos uehēs aſpexiſſet:ꝓprior publicæ religiōi q̄ priuatæ caritati:ſuis ut plauſtro deſcēderēt ĩperauit:atq; ĩ id uirgines & ſacra ĩpoſita omiſſo cœpto itinere cæreteoppidū ꝑuexit:ubi cū ſūma ueneratiōe recepta grata memoria ad hoc uſq; tēpus hoſpitalē hūanitatē teſtant':idē.n.inſtitutum ē ſacra cærimōias uocari:quia cæretani ea in fracto reip.ſtatu ꝑinde ac florēte coluerunt.Q uare agreſte illud & ſordidum plauſtrum tēpeſtiue capax cuiuſlibet fulgētiſſimi triumphalis currus uel æquauerit gloriam uel anteceſſerit.

De Caio Fabio.

EAdē rei.P.tēpeſtate.C.Fabi.dorſo mēorabile exēplū ſeruatē religionis dedit:nāq; gallis capitoliū obſidētibus:ne ſtatū fabie gētis ſacrificiū ĩterrūpet'.Gabino ritu cictus manibus: humeriſq; ſacra gerēs ꝑ medias hoſtium ſtatiōes in q̄rinalē collem ꝑuenit:ubi oībus ſolēni more pactis: in capito

potuiſſent bene certo tpe ſeruire:ſed nō cōſtanter.i.ꝑſeueranter: iō dixit bene & cōſtāter. Quod aĩ iudiciū:Vere inq̄ maiores nr̄i ita exiſtimarūt ſe futuros reges ſi diligenter pieq; religionē ſeruarēt ut nihil quod ad eius fructum ꝑtineret omitterēt: nā &.L.Aluanius q̄uis plebeius eēt:& humilis tamen diis ĩmortalibus tantā reuerētiā exhibuit ut liberum ſuoꝝ curā religiōi poſtpoſuerit. Veſtales uirgines:Virgines deæ ueſtæ cōſecratæ. Onere partito:q̄a æqua portiōe diuiſerāt ĩter ſe ſimulacra deoꝝ & reliq̄ ſacra:q̄ cum multa eēnt niſi a multis ferri non poterant. Sublicium pōtem:Sublicium quaſi ſub Luciū:nā ſublucari purgare ſignificat : unde ſublíciū lignū purgatiuū:ergo pons ſublícius pons ligneus a ſublíciis dictus : ſunt.n.ſublícia ligna q̄ ſuſtinēt pōtē hic āt primū factus ē a pōtificibus : & ſæpe reſtiturus:unde ēt pōtifices dci ſūt. Cliuū: Cliuus dr̄ locus molliter arduus. Ad ia. Quia ianiculū amnē tiberis pōte cōiunxit:dictū ꝙ ianua ſit eūtibꝰ ĩ hetruriā. L.Alua:hæc idē Li.teſtat' li.v.dicit.n.Flamē iterim q̄rinalis Virgīeſq; ueſtales:omiſſa reꝝ ſuaꝝ cura:q̄ ſecū ferēda ſacroꝝ:q̄q;:q̄a uires ad oīa ferēda deerāt:reliquēda eēnt cōſultātes q̄ſue ea locus fideli aſſeruaturus eēt cuſtodia: optimū ducūt: cōdita ĩ doliolis ſacello ꝓximo ædibus flamīs q̄rinalis:ubi nūc deſpui religio ē: defodere:cætera ĩter ſe onere partito ferunt' uia:q̄ ſublicio pōte ducit ad iāiculū:ĩ eo cliuo eas cū.L.Alua. de plebe Ro.hō cōſpexiſſet plauſtro cōiugē ac liberos habēs ĩter cæterā turbā q̄ ĩutilis bello ex urbe excedebat:ſaluo etiā tū diſcrimine diuinaꝝ humanarūq; reꝝ irreligioſum ratꝰ ſacerdotes publicos ſacraq; Po.Ro. pedibus ire: ferriq; ſe ac ſuos uehiculo conſpici deſcendere uxorē ac pueros iuſſit: uirgines ſacraq; ĩ plauſtrū ĩpoſuit:& cære quo iter erat ſacerdotibus ꝑuexit. Propior.i.publicæ religiōi magis cōſentiēs. Cærete op.ĩdeclinabile ē ſicut ꝓneſte: hoc āt oppidū primū appellabat' agyllina: ſed cū latini ĩgrederent' hāc urbē: & ignorātes nomē eius inq̄rerēt:oppidani q gręci erāt exiſtimātes ſe ſalutari aut optimū eē putātes : ſi eos prius ipi ſalutarēt reſpōderūt .inde ciuitati nomē remāſit ut cære ſiue cærete diceret': & q̄a dixi eē ĩdeclinabile:ſunt tñ qui uolūt declinari hoc cærete huiꝰ cæretis.Li.tamē ut ſupra uidimꝰ hoc cære ĩdeclinabile dixit : & nomē patriū hic & hæc cæres huiꝰ cæretis.Vir.li.vi.Eſt igēs gelidū lucus ꝓpe cæretis amnē:q teſte Seruio minio dr̄.ut idē li.x. Qui cærete domo:q ſūt miniōis ĩ aruis:fuit āt cærete:ut uult Strabo:a pelaſgis e theſſalia ꝓfectis cōditū:& a tyrrhenis aduerſus agyllios belligerātibꝰ denoīatū:cū q̄dā muꝝ ſubiēs urbis nomē ꝑcūctaret' ꝓ reſpōſo a theſſalis accepit ſalutē renūciātibus q̄d tuſci bonū omē accipiētes captā urbē ſub mutato uocauere noīe.x.āt milibus paſſuum diſtat ab urbe. Teſtāt':teſtificāt' & q̄ſi ꝓbat. Inde:ex hac hoſpitalitate. Quar agreſte illud. Tātū ualuit occaſio ſuſcipiēdi ſacra Ro.ut plauſtrū agreſte par uel ēt maiꝰ fuerit & haberi potuerit:triūphali currui: q tāto ornamēto & apparatu ĩſtructus ĩperatores ad capitoliū uehe' cōſueuerat. Tēpeſtiue capax:ꝙ ſuo tēpore onus acceperat egregiū. Anteceſſerit: ſuperauerit fulgētiſſimi quātocūq; apparatus ornatiſſimus fuerit.

Subli/cius pons — Cliuꝰ — Cere opp. Agyl/lina — Cerete

EAdē reip.tēpeſtate:Cū capitoliū obſideret' a gallis:quo pauci admodū romani ciues urbe iā capta cōfugerāt:ĩter cæteros erat.C.F.dorſo:cui pariter & familiæ ſuæ quirini ſacra fuerāt demādata ut certo tpe ea ĩ q̄rinali colle celebrarēt:cū igit' ſacroꝝ dies ĩſtaret iāq; urbē totā galli occupaſſēt:nō dubitauit ſalutē ſuā ꝓ deoꝝ ſacris exponere:nā de capitolio deſcēdit:& gabio ritu ĩcictus ꝑ medias hoſtiū acies ĩ q̄rinalē collē ꝑuenit:debita ſacrificia ꝑegit:& ĩ capitoliū ſaluus & ĩcolumis rediuit:q̄d idē Li.Teſtat' eo.li. dicit .n.Sacrificiū erat ſtatutū fabiæ gēti ĩ q̄rinali colle ad id faciēdū.C.F.dorſo gabino cictus ritu ſacra māibus gerēs: cū de capitolio deſcēdiſſet:ꝑ medias hoſtiū ſtatiōes egreſſus:nihil ad uocē cuiuſq; terrorēue motus ĩ q̄rinalē collē ꝑuenit:ibiq; oībus ſolēniter pactis:eadē reuerſus:ſilr̄ cōſtāti uultu graduq; ſatis ſperās ꝓpitios eē deos quorū cultū ne mortis q̄dē metu ꝓhibitus deſeruiſſet:ĩ capitoliū ad ſuos rediit ſeu attonitis gallis miraculo audaciæ ſeu religiōe etiā motis:cuius haud q̄q̄ negligens gēs eſt. Eadē tē. Eadē calamitate:ſed & tēpeſtas.aliquādo pro tpe ponit'.ĩ q̄ ſignificatiōe freq̄nter utit' Sal.Dorſo.Multi legunt dorſo ſuo:ſed ut Li.& Ci.docēt: dorſo cognomē fuit:ergo legētiū ĩpitia ſuo additū ē. Interrūperet:Nā ſtatuto die ſacra q̄rino exhibebant. Gabino ri.inci. Videlicet toga ꝑ tergū reiecta ſub lacerto ita ut ad dexterā ꝑtē laciniam traherent:& ſub ueſte exteriore laciniæ manus dextera teneretur:hoc factū eſt q̄a cū gabini ſacra celebrarent hoſtes ſupuenere:illi aūt reiecta ꝑ tergū la/

OLI. — Tēpe/ſtas — Gabi/nus cí ctus

lium poſt diuinam uenerationem uictricium armorum perinde ac uictor rediit.

De.P.Cor.& Bebio Pāphilio conſulibus.

MAgna cōſeruādæ religiōis ēt Publio Cor.& Bebio pāphilio cōſulibus apd̄ maiores nr̄os acta cura ē. Siqdē ī agro Lucii Petilii ſcribæ ſub ianiculo cultoribus terrā altius uerſātibus duabus arcis lapideis reptis:quarꝝ ī altera ſcriptura indicabat corpus Numæ pōpilii fuiſſe:ī altera libri recōditi erāt latini.vii.de iure pōtificū:totidēq; græci de diſciplina ſapiētiæ:latios magna diligētia aſſeruādos curauerūt græcos qa aliq̄ ex pte ad ſoluēdā religionē ptinere exiſtimabāt:Petilius prætor Vrbanus & auctoritate ſenatus ꝑ uictimarios facto igne in cōſpectu populi cremauit:Noluerunt enim priſci uiri qcq̄ in hac ciuitate aſſeruari quo aī hominū a deorꝝ cultu auocarentur.

De Tarquinio rege.

TArqnius āt rex.M.Tulliū duūuirꝝ ꝙ librū ſecreta ciuiliū ſacrorꝝ cōtinētē cuſtodiæ ſuæ cōmiſſū corruptus Petrōio ſabio deſcribēdū dediſſet culeo īſutū ī mare abiici iuſſit. Idq; ſupplicii genus:multo poſt pricidis lege irrogatū ē. Iuſtiſſime q̄dē qa pari uīdicta parētū ac deorꝝ uiolatio expiāda ē.

cinia ueſtis ut eſſent expeditiores hoſtem inſecuti fuderunt atq; fugarunt:de hoc ritu Luca.turba minor ſequitur ritu ſuccincta gabino. Perinde:Non aliter q̄ ſi hoſtes uiciſſet:qui uictores urbem occuparant.

OLI. MAgna cō.re.Li.de bello macedonico li.x.Eodē inqt āno ī agro.L.Petilii ſcribæ ſub ianiculo dū cultores altius moliunť terrā:duæ lapideæ arcæ octenos ferme pedes lōgæ q̄ternos latæ īuētæ ſunt: opculis plūbo deuīctis:lr̄is latinis græciſq; utraq; arca īſcripta erat:ī altera Numā pōpiliū Pōponii filiū regē Ro.ſepultū eē:ī altera libros Numæ Pōpilii īeſſe eas arcas cū ex amicorꝝ ſnia domīus apuiſſet:q̄ titulū ſepulti regis hūerat: inanis īuēta ſine ullo ueſtigio copis hūani ac ulliꝰ rei p tabē tot ānorū oībꝰ abſūptis:ī altera duo faſces cādelis īuo luti: ſeptenos hūere libros: nō ītegros mō.ſed recētiſſima ſpē.vii.libri latini de iure pōtificio erāt.vii.græci de diſcipliā ſapiæ: q̄ illius ætatis eē potuit.Addit Antias Val.pythagoricos fuiſſe uulgatæ opiniōi q̄ crediť pythagorꝭ auditorē fuiſſe Numā mēdacio ꝓbabili accōmodatꝰ fidē:prīo ab amicis q ī re p̄ſenti fuerūt libri lecti mox pluribꝰ legētibus cū uulgareť.Qu.Petilius p̄tor urbanus ſtudioſus legēdi hos libros a L.petilio ſūpſit:& erat familiaris uſus ꝙ ſcribā eū q̄ſtor.Q.Petilius ī decuriā legerat: lectis rerū ſūmis cū aīaduertiſſet pleraq; diſſoluēdarꝝ religionū eē.L.Peti.dixit: ſeſe eos libros ī ignē cōiecturꝝ eē prius q̄ id faceret: ſe ei pmitteť uti ſi ꝙ ius ſeu auxilium ſe hr̄e ad eos libros repetēdos exiſtimaret expireť id integra ſua gr̄a eū facturꝝ.Scriba ad tribūos plebis adiit:a tribūis ad ſenatū res ē reiecta:p̄tor ſe & iuſiurādū dare paratū eē aiebat libros eos legi ſeruariq; nō oportere:ſenatus cēſuit ſatis hēndū ꝙ p̄tor iuſiurādū polliceret libros primo quoq; tpe ī comitio cremādos eē:p̄ciū ꝓ libris q̄tū.Qu.Petilio p̄tori maioriq; parti tribunorꝝ plebis uidereť domino eē ſoluēdū:id ſcriba nō accepit:libri ī comitio igne p uictimarios facto ī cōſpectu populi creati ſūt. De nūero li. Pli.li.xiii.na.hi.uarias refert ſcriptorꝝ opiniōes ut alii.xiiii.alii plures:alii pauciores fuiſſe dicant.L.Petilii ſcribæ.Varro nō Petilii ſed Terētii agrū fuiſſe dicit:teſte Au.de ci.dei qđ ita ſoluiť ut ītelligamus agrꝝ fuiſſe Petilii eius:cultorē fuiſſe Terē.li.de diſcipliā ſapie.i.de philoſophia:erāt.n.cōpoſiti de ſapiētia:uidelicet qd eēt ſapiētia:Sapiētia āt eadē eſt q̄ philoſophia.Sed philoſophi ut plurimū irreligioſi eē ſolent:nihil.n.credūt ꝙ nō rōne naturali ꝓbari poſſit. Petilius p̄t.cū ad p̄torē delati eēnt:iurauit cōtra rēpu.eē ut legerenť:qa

Victimarii ad ſoluēdā religionē:q̄ reſp.fouebať ptinerent. Victimarios:Per miniſtros uictimarꝝ:qui uictimas ligabāt:cultrū:aquā & molā parabāt:& reliqua q̄ ſacris erāt neceſſaria:uictimarii dicebanť: erant igiť miniſtri ſacrificiorꝝ. Auocarenť:Amouerenť:abſtraherenť. Noluerūt.n.Reddit rationē cur id fecerint maiores:ut aīos romanorꝝ religioni deditiſſimos eē oſtēderent.In hoc āt imitati ſunt lacedæmonios:q archilochi libros:qui cōtra religionē eēnt exportari e ſua ciuitate iuſſerūt.Librꝝ ſecreta ciuiliū ſacrorꝝ cōtinentē.Vnū ex libris ſybillinis fuiſſe intelligimus:eiuſmodi āt libri occulte ſeruabanť:& ſecrete quoniā igiť duūuir id patefecit:qđ cælerari oportuit:iuſto ſupplicio affectus eſt. Corruptus:Scilicet pecunia. Duūuirū:Duo primū fuere tātummō qui libris ſibyllinis p̄ficiebanť:& hi erāt patricii:deinde.x.p̄fecti ſunt:poſtea.xv.uſq; ad ſyllana tēpora: poſtremo quinqua

X.uiri ginta fuerūt:& licet fuerint plures in his tamē.x.uirorꝝ nomē remāſit. Culeo īſutum:Culeus erat coriū lupi

Culeus num:ī quo Gallus ſerpēs & ſymia includebanť deinde qui eiuſmodi ſupplicium meruiſſet inſuebatur hoc culeo:& in mare uel in ꝓximum fluentē ꝓiiciebať:pœna autem erat:quia gallus ſerpentē ſerpēs ſymiā: ſymia hominē īſequebať:hoc autē ſupplicii genus parricidis irrogatum eſt.P.Maleolus matre īterempta primus oīum inſutus culeo in mare p̄cipitatus eſt. Multo poſt:Quia uſq; ad tēpora ſyllæ & Marii qui ſexageſimo fuerunt ab urbe cōdita anno:hoc lege pōpeiana datum eſt ad populum. Irrogatum:Iniūctum:īpoſitum. Iuſtiſſime quidē:ꝓbat hāc populi Romani ſententiā iuſtiſſimā fuiſſe:qui uoluerunt parricidas hoc eodem ſupplicii genere affici. Vindicta:Pœna:a præcedente quod ſequitur:nā ex pœna ſequitur uindicta. Expianda:Purganda.

THE. ¶ Victimarios:Sacerdotes aut ipſi pcutiebāt uictimas & Agones appellabantur:aut ipſis tenentibus alter impigebat cultrum quē uictimarium uocabant & popā.Verg.Supponunt alii cultros.hæc ex Aelio Spartiano:Lutatio Placido Phoca grammatico.Propertius Succinctiq; calent ad noua ſacra Popæ. .M.Tullium: Dionyſius Alicarnaſeus.M.uocat Atylium.dubium tamen utri de ueræ lectionis incolumitate magis oporteat credi.

De Marco regulo Attilio.

SEd quæ ad cuſtodiam religionis attinent ne
ſcio an oēs. M. Attilius regulus ꝓceſſerit q ex
uictore ſpecioſiſſimo in ſidiis haſdrubalis &
Xanthippi lacedæmonii ducis ad miſerabilē captiui
fortunā deductus: ac miſſus ad ſenatū populūq; Ro.
legatus: ut ex ſe & uno & ſene q̄plures pœnorum iuue
nes penſarentur. In cōtrarium dato cōſilio carthaginē
petiit: non ignarus ad quam crudeles: q̄q; ēt merito
ſibi infeſtos deos reuerteretur: uerum quia his iuraue
rat: ſi captiui eorum redditi non forent: ad eos ſe re/
ditu℞: potuerunt ꝑfecto dii īmortales efferatam mi/
tigare ſeuitiam: cæterum quo clarior eēt attilii gloria:
carthaginenſes moribus uti ſuis paſſi ſunt dii: tertio
punico bello religioſiſſimi ſpiritus tam crudeliter ue
xati urbis eorum interitu iuſta exacturi piacula.

QVāto noſtræ ciuitatis ſenatus uenerabilios i
deos: q poſt canēſem cladē decreuit: ne ma/
tronæ ultra. xxx. diē luctus ſuos extēderent:
uti ab his ſacra cereris pagi poſſent: qa maiore pene

SEd quæ ad cuſtodiam: Hic. M. Attilius Regulus fuit qui primo punico bello: poſt grauiſſimas car/ OLI.
thaginēſibus clades illatas: tādē īſidiis haſdrubalis & Xāthippi lacedæmonii ducis captus & carthagi
nē ductus Romā miſſus eſt ad ſenatū: ut ipſius ꝑmutatiōe oēs carthaginēſiū captiui reſtituerēt: cōtē
tiq; ſolo eiꝰ ſacramēto nullo alio de reditu ſuo ualde illū aſtrixerūt: hoc ī ſenatu cū Attilius expoſuiſ
ſet: prius de hac re ſnīam rogatus negauit: ꝓ ſe uno & ſene tot iuuenes & ualidos hoſtibus eē reddēdos: in cuius
ſnīam ſcō ſenatus cōſulto nō reddi. ſ. captiuos: cū ut ī patria remaneret a familiaribus & liberis enixe rogaret: q
dicerēt nefas nō eē ꝑfidis fidē nō ſeruaſſe: nul/
la rōne adduci potuit: ut a fide deſiſteret: ma/
luit ergo ad certū ſuppliciū redire q̄ iuſiurādū
uiolar̄ poterat hic ſaluti ſuæ cōſulere: ſed q̄uis
ſe ſciret ad ſcæuiſſimū hoſtē reditu℞: tamē re/
ligionē ſeruādā eē putauit: nouis nāq; & exq̄ſi/
tis exēplo℞ modis excruciatus ē: & enī reſectis
palpebris ī machinā cōiectus eſt: cui erāt aculei
p̄fixi uel claui cuſpidibus acutis in īteriorē ptē
uerſi: tractaq; ē p totā ciuitatē machīa: & ī oēs
ptes uerſata: deniq; poſt multos cruciatꝰ ī ma
re deiecta. Cicero ī orōne cōtra piſonē. Nec mi Cice.
hi ille. M. Attilius regulus: quē carthaginenſes
reſectis palpebris illigatum in machina neca/
uerūt: uigilādo ſupplicio uidet̄ affectus. Suppli
cium. n. fuiſſe uenenū a carthaginenſibus: quo
tpe romā ad ſenatum ꝓ captiuo℞ ꝑmutatiōe
legatū miſere: qđ eiuſmodi fuit ut non ſtatim
eū interimeret: ſed mortē ī diem proferret: eo
cōſilio: poſtea uero graſſāte ſēſim ueneno cor
tabeſceret: alii alr̄ ferūt de huius uiri ſupplicio:
dicūt. n. q; eū carthaginēſes ī atras & ꝑfundas
tenebras claudebāt: ac diu retentū poſt ubi ſol
uiſus erat ardētiſſimus repēte educebant & ad
uerſus ictum ſolis oppoſitū cōtinebāt: atq; in/
tendere in cœlū oculos cogebant: palpebraſq;
eius ne coniuere poſſet furſum deorſū ductas
īſuebant. Tuditāus aūt ſomno diu ꝓhibitum Tudi/
atq; ita uita priuatū refert. idq; ubi romæ co/ tanus
gnitū eſt nobiliſſimos pœno℞ captiuos liberis reguli a ſenatu deditos & ab his in armario muricibus p̄fixo de
ſtitutos eadē īſomnia cruciatos īteriiſſe. Ad cu. Ad cōſeruationē religionis. Neſcio. q. d. credo ita mihi uidet̄.
Specioſiſſimo: Pulcherrio & glorioſiſſimo. Miſerabilē: Deſcribit fortūæ ſtatū: q̄ fecit ut Attilius: q ſp mul/ Spe/
tis p̄liis uictor extiterat ī captiuitatē deueniret. Cōplures: Singula ſingulis opponit. In cō. Quia primus ro cioſuz
gatus ſnīam dicere cēſuit: nō reddēdos. Non q; igna. Hoc idē affirmat Ci. ī paradoxis: Dicit. n. Neq; ego. M. re
gulū erūnoſum: nec īfœlicē: nec miſe℞ unq̄ putaui: nō. n. magnitudo animi cruciabat̄ a pœnis: nō eius grauitas
nō fides: nō ulla uirtus: nō deniq; tot uirtutū p̄ſidio munitus aīus: tātoq; comitatu uirtutū ſeptus: cum corpus
eius carpetur: carpi ipē certe nō potuit. Itē libro tertio de officiis. Nec uero tū ignorabat ſe ad crudeliſſimū hoſtē
& ad exq̄ſita ſupplicia proficiſci ſed iuſiurādū ſeruandū putabat. Quāq̄ merito ſibi infeſtos: qppe quo℞ mul/
ta funera edidiſſet. Ve℞ qa: Subaudit̄ rediit: & aduerſat̄: ſed qa dixerat non q; ignarus: ac ſi diceret: ſi non erat
ignarus: cur redibat: ſed rediit: qa iurauerat his ſe reditu℞. Potuerūt ꝑfecto dii: Hic q̄ſi deplorat īdignam At
tilii Reguli mortē: dicit. n. ſi qđ pietatis eſt: potuerunt dii lenire efferatā carthaginēſiū crudelitatē. Efferatam: Effera
Exaſperatam more fera℞ eſt. n. a feris ſumpta trāſlatio. Cæte℞ quo: quāobrē id nō fecerūt dii: declarat: qa uo tum
luerunt ut clarior eſſet Attilii gloria. Tertio punico bello: tāetſi nūc qdē id carthaginenſibus conceſſere dii: ta
mē poſt aliquot annos de illis graues q̄uis ſeras ſumpſere pœnas: nā urbē eo℞ deleuit æmilius Scipio: primum
namq; bellum confecit Lutatius: ſecundū aphricanus ſupior: tertiū Scipio. æmilianus: q dictus eſt Aphricanus
inferior: Conſtat autem teſte Eutropio carthaginem anno ſeptingēteſimo poſtq̄ condita fuit fuiſſe deletam.
QVanto noſtræ ciuitatis ſenatus: Poſt cānēſem cladē: q̄ accepta eſt Terentio Var. & Paulo æmilio con/
ſulibus apud cannas apuliæ uicum hac maxime clade nobilitatū: ubi ſupra. l. hominū milia a pœnis
cæſa fuiſſe traduntur cū Paulo æmilio cōſule tātus mœror ciuitatē īceſſit: ut oēs in luctu & ſqualore
poſiti eſſent: nec ulla domus tanti mœroris expers inueniretur: & ꝓpterea cereris ſacra: q̄ niſi p ma/
tronas in candida ueſte celebrari licebat: ſuo ritu ꝑfici nō poſſent: qa lugentibusītereſſe nō liceret: ſenatus iuſ/
ſit ne ultra. xxx. diem flerent matronæ: ut ſacra cereris perficere poſſent. Liuius lib. i. belli punici ſecundi. Tum
priuatæ quoq; īquit per domos clades uulgatæ ſunt adeoq; totā urbē cōpleuit luctus: ut ſacrum anniuerſariū
cereris intermiſſum ſit: quia nec lugentibus id facere eſt fas: nec ulla ī illa tempeſtate matrona luctus exps fue/
rit: itaq; ne ob eandem cauſam alia quoq; ſacra publica defererentur: ſenatuſconſulto diebus triginta luctus eſt
finitus. Maiore pene Romanorum: Quia duo conſulares exercitus ad internitionem prope cæſi fuerant.

Cereris ſacra in alba ueſte

Nullius pe. Nulla domus. Doloris inſignib. Atris ueſtibus. Candidā īdu. ue. Quod in cādida ueſte cereri ſacrificaretur a matronis teſtat̄ Oui. lib. x. metamor. Feſta piæ cæreris celebrabāt annua matres. Illa qbus niuea uelatæ corpora ueſte: Primitias frugū dāt ſpicea ſerta ſuaꝝ. Qua qdē cō. Tāta inqt religiōis diligentiā habuere ro. ut poſtea dii populū Ro. tam piū tāqꝫ religioſum cladibus affici tam grauiter nō ſint paſſi. Magnus rubor: Erubuerunt inquit dii ulterius in gentem tam deligentem & obſeruantem cultus eorum ſeuire.

OLI.

romanorū uiriū parte inexecrabili: ac diro ſolo iacente: nullius penates mœroris expartes erant. Itaqꝫ matres ac filiæ coniugeſqꝫ & ſorores nuꝑ interfectorum abſterſis lachrymis: depoſitiſqꝫ doloris inſignibus cādidā īduere ueſtē & aris thura dare coactæ ſunt: q̄ qdē cōſtātia obtinendæ religionis magnus cœleſtibus īiectus ē rubor: ulterius aduerſus eā ſeuiēdi gētē q ne īiuriaꝝ qdē acerbitate ab eoꝝ cultu abſtereri potuerit.

De Varrone cōſule dimicāte cū Carthaginēſibus.
De neglecta religione. Cap. ii.

CReditū eſt Varronē cōſulē apud cannas cū carthaginēſibus tā īfœliciter dimicaſſe ob irā Iunōis: ꝙ cū ludos Circēſes ædilis faceret in Iouis optimi maximi tēplo: eximia facie puerū hiſtrionem ad excubias tenendas poſuiſſet: ꝙ factum poſt aliquot annos memoria repetitum ſacrificiis expiatum eſt.

De potitio non obſeruante ſacra.

HErcules quoqꝫ detractæ r̄ligiōis ſuæ & grauē & manifeſtā pœnā exegiſſe tradit̄. Nā cū potitii ſacroꝝ eius ritū: quē pro dono gēti eorū ab ipſo aſſignatum uelut hæreditarium obtinuerant: auctore appio cēſore ad hūile ſeruorum miniſterium trāſtuliſſent: oēs q erāt numero ſuꝑ. xxx. puberes ītra annū extincti ſūt. Nomenqꝫ potitiū in duodeci familias diuiſſū ꝓpe īteriit. Appius uero lumibꝰ captus ē.

CReditum ē Varronē conſulē: tranſit ad neglectā religionē: hic aūt Var. q. C. Terētius dictus ē loco nō ſolum humili: ſed ēt ſordido natus erat teſte Liuio: nā patrē eius laniū fuiſſe dicit: ipm inſtitorē mercis: filioque hoc ipſo in ſeruili eius artis miniſterio uſum. Is iuuenis ex eo generē qſtus pecūia a patre relicta aium ad ſpē liberioris fortunæ adiecit: togaqꝫ & foꝝ placuere: ꝓclamādo ꝓ ſordidis hoībus cauſiſqꝫ aduerſus rē famāqꝫ bonoꝝ: primo ī noticiā populi: deinde ad honorē ꝑuenit. Tā īfœliciter: Quia ut ſupra diximus: cæſa fuiſſe ferunt̄ pluſq̄. l. milia romanorū: & ſupra. xx. milia capta cū ipſo Imperatore Paulo.

Aedilis officium

Aedilis faceret: Aliud officiū erat ædilis currulis: aliud plebei: qd nā eſſet officiū curulis. Cicero Verrinaꝝ libro ultimo oſtendit. Nunc ſum inqt deſignatus ædilis: habeo rōnē qd a populo romano acceperim: mihi ſanctiſſimos ludos maxīa cū cærimonia Cereri libero libereqꝫ faciendos: mihi florā matrē: populo plebiqꝫ ludoꝝ celebritate placādū: mihi ludos antiquiſſimos q primi romani ſūt noīati maxima cū dignitate ac religione Ioui Iunoni Mineruæ eē faciendos: mihi ſacroꝝ ædiū ꝓcurationē: mihi totā urbē tuēdam eſſe cōmiſſam ob eaꝝ reꝝ laborēqꝫ & ſolicitudinē fructus illos datos antigorē ſniæ dicēdæ locum: togā ꝑtextā ſellā curulē: ædiles plæbei ædibꝰ tātū ꝑerāt. l. ii. ff. de origine iu. ſic inſcribit̄. Itēque ut eēnt q ædibus ꝑeſſent in qbus oīa ſcita ſua plebs deferebat: duos ex plebe cōſtituerāt q etiā ædiles appellati ſunt. Circenſes ludi: Erāt idē q & romani ſicut idē Cice. eodē loco teſtat̄: hi fiebāt in honorē Iouis Iunonis & Mineruæ. Pueꝝ hiſtrionē: Sūt q uelint hiſtrionem ab iſtria dictū: qa primus q romæ ſcænicam artem exercuit ab iſtria uenerit: alii non ab iſtria: ſed ab hetruria accitos romā hiſtriones fuiſſe dicūt: erāt āt hiſtriōes q latīe ludii dicunt̄ q ꝑſonati ī ſcæna comœdias & tragœdiis agebāt uoce & corpis geſtu: de qbus Ci. ī para. Hiſtrio īqt: ſi paululū ſe moueat extra numeꝝ: aut ſi uerſus ꝓnūciatꝰ ē ſyllaba una breuior aut lōgior: exibilat̄ explodit̄. Poſt aliquod annos. Quia in memoriam romanis rediit id factum fuiſſe cōtra maieſtatē Po. Ro. Expiatū expurgatū quia ſeruilis cōditionis pueꝝ excubiis Iouis præfecerat. HErcules quoqꝫ detractæ: Sicut graui ſupplicio Iuppiter ultus ē numē ſuum: & hercules qui cū potitii antiqſſimæ familiæ eiꝰ ſacris ꝑpoſiti eēnt: & ab ipſo īſtituti: cūqꝫ poſt aliquot annos ſuadēte Claudio ad ſeruoꝝ miniſteriū ſacrificia trāſtuliſſēt: iratꝰ oēs illiꝰ familiæ paruo tpe īteremit. Appiū luminibꝰ priuauit.

Potitii

Detractæ: Diminutæ. Potitii ſacroꝝ ritū: Hecules ut auctor ē Liuiꝰ: poſt occiſū cachū pp abactas boues cū eēt ad euādrū deductꝰ: ſe Iouis filiū p cachi mortē uirtute ꝓbauit: ob q̄ rē ab Euādro benigne ē hoſpitio ſuſceptus: & ꝓ numīe habitus: deniqꝫ Ara maxīa ē ei cōſtituta: qđ Herculi Delphicus apollo ī Italia fore ꝑdixerat: & Carmēta mr̄ euādri multo ātea fuerat uaticīata: cū ergo de ſuo armēto ad ſua ſacrificia boues dediſſet:

Pinarii

īuēti ſūt duo ſenes. Pinarius & Poticius: qbus q̄liter ſe uellet coli coſtēdit. ſ. ut mãe & ueſpi ei ſacrificaret̄: ꝑfecto itaqꝫ matutīo ſacrificio cū circa ſolis occaſū eēnt ſacra repetēda Poticius prior aduēit: pinariꝰ poſtea extis iā cōſūptis: unde iratꝰ Hercules ſtatuit ut pinarioꝝ familia tātū miniſtra eēt: epulātibꝰ poticiis & cōplētibꝰ ſacra: uñ & pīarii dicti ſūt a q̄ græcæ dr̄ fames: nā ſenē illū: ut uult Ser. cōſtat alio noīe fuiſſe nūcupatū: unde Vir. Primuſqꝫ poticiꝰ auctor Et domꝰ herculei cuſtos pinaria ſacri.

Appius undecœcus

Auctore Ap. Quia Appius auctor fuerat: ut hoc ſacrificiū trāſferet̄ ad miniſteriū ſeruoꝝ. Sciēdū eſt ꝙ teſte Macro. ſaturnaliū li. i. Sacris herculis mulieres ītereſſe nō licebat. Luminibꝰ ca. Oculis & luce priuatꝰ De hoc Appio dicemus li. vii. capi. de ſenectute: fuit āt q cū pyrrho epirotaurū r̄ge pacē qbus ille petebat cōditiōibus fieri diſſuaſit anno ab urbe cōdita. cccclxi. teſte Eutropio li. ii.

A Cer etiã ſui numinis uĩdex Apollo: Apollo nihilo ſegnius & ipſe ſuũ numẽ ultus eſt. Cum.n. Scipio Aphricãus ĩferior carthaginẽ militibus diripiẽdã cõceſſiſſet: quidã apollinis tẽplũ ĩgreſſus eius ſimulacrũ aurea ueſte ĩdutũ ſpoliar̃ tẽtauit: q̃re ĩdignatus Apollo id egit ut ſacrilegæ mãus ĩter fragmẽta ueſtis & fimbrias a corpe abſciſſe repirẽt̃. Inter fr. Inter fimbrias. Acer uĩdex. Vehemẽs & aſp ultor. OLI.

b Brẽnus gallorũ dux: hic fuit quo duce Roma capta & incenſa fuit: ſecundum quoſdã. Apollinis tẽplum: De hac ſpoliatione templi meminit Iuſtin. In ſe manus uertit: Inſtinctu numinis hoc eſt inſtigante numine ſeipſum gladio tranſfixit: quia eius templum ingreſſus fuerat uiolaturus. Breni mors

¶ In ſe manꝰ uertit. Quõ dolorẽ uulnerũ ferre nõ poſſet: ut Trogus autumat: ut Pauſãias: ĩpar ĩuidiæ q̃ flagrabat apud ſuos ob rẽ male geſtã. Ingreſſus. caſtiga aggreſſus. Apollinis .n. tẽplum Brennus ingreſſus non eſt. niſi tẽplum pro finibus accipias & Luco templi. THE.

De Apolline uindicãte ſe de ſacrilegio.

A Cer etiam ſui numinis uindex apollo: qui carthagie a romãis oppreſſa: ueſte aurea nudatus id egit: ut ſacrilegæ mãus inter fragmenta eius abſciſæ inuenirentur.

B Rẽnus gallorum dux delphis apollinis templũ ingreſſus dei uolũtate ĩ ſe manus uertit.

N Ec minus efficax ultor cõteptæ religiõis filiꝰ quoq; eius æſculapius: q cõſecratũ tẽplo ſuo lucũ a Turulio pfecto Antonii ad naues ei faciẽdas magna ex pte ſucciſũ dolẽs: iter ipſũ nefariũ miniſteriũ deuictis partibus Antonii ĩperio cæſaris morti deſtinatũ turuliũ mãifeſtis numinis ſui uiribus ĩ eũ locũ: quẽ uiolauerat traxit effecitq;: ut ibi potiſſimũ a militibꝰ cæſariãis occiſus eodẽ exitio & euerſis iã arboribus pœnas lueret: & adhuc ſupãtibus ipunitatẽ cõſimilis iniuriæ pareret: ſuãq; ueneratiõem: q̃ apd colẽtes maximã ſp habuerat deus multiplicauit.

De. Q. Fuluio.

Q Vintus autẽ fuluius flaccus impune nõ tulit q, ĩ cẽſura tegulas marmoreas ex Iunonis laciniæ tẽplo ĩ ædẽ fortũæ eqſtris: quã romæ faciebat trãſtulit. Negat̃.n. poſt hoc factũ mẽte cõſtitiſſe: qn etiã p ſummã ægritudinẽ aĩ expirauit cũ ex duobus filiis in illyrico militantibus alterũ deceſſiſſe:

N Ec mius efficax ultor. Deuictis ptibus bruti & caſſii cæſaris ĩterfectorũ Octauius. Antõius & lepidꝰ iter ſe orbẽ diuiſerũt. Octauiꝰ occidẽtẽ plagã. Antõius oriẽtẽ. Lepidus meridianã obtiuit. Et cũ Octauiã Octauii ſororẽ Antonius duxiſſet uxorẽ: ut inita cõfœderatio uĩ maiorẽ poſſet habeẽ: ſe cõtulit ĩ ægyptũ: ubi captꝰ illecebris cleopatræ regiæ diuortii libellũ paulopoſt miſit Octauiæ. Quar̃ ĩdignatus Auguſtus bellũ ĩtulit Antonio: quem cũ Cleopatra nauali p̃lio apud leucadẽ ambrachiæ pmõtoriũ ſupauit. Cuius cladis acceptæ cãm illã fuiſſe dicũt: q; Antonius p̃fectũ quẽdã ĩ lucũ æſculapio cõſecratũ ad ligna ſuccidẽda nauiũ cõficiendaꝝ gr̃a miſiſſet: nam caſus ita tulit: ut eo ĩpo tpe quo ligna cædebant̃: Antonii ptes deuincerent̃: ubi lucũ cædendo uiolauerat. Lucũ: Lucus dr̃ q̃ſi luce carẽs: & p ãtiphraſim dictus ẽ: q̃a nõ luceat: nã arboꝝ dẽſitate radii ſolis lucũ penetrare nõ poſſunt. Sic.n. Seruiꝰ: ſic Priſciãus ſentiũt: multa nõia p ãtiphraſĩ dicta eẽ ut bellũ: parcæ: lucus: alii de luco aliter ſentiũt: ſed hos ego auctores habeo. Miniſteriũ: Dũ exciderẽt̃ trabes. Lueret: pſolueret. Supantibus. ſ. arboribus hoc eſt reſtãtibus. Impunitatẽ: ne quis poſtea id ĩpune auderet facere. OLI.

¶ Atqui Valerius hoc nõ ait. Antõii partes ad Aeſculapii lucũ ſupatas id qđ hiſtoriæ fides nõ hẽt: ſed Antõii fractis opibus ad Actiũ ab Octa. duci iuſſum Turuliũ a militibꝰ eẽ ĩterẽptũ ĩ ipſo potiſſimũ luco quẽ ſucciderat ĩ quo mãifeſta numinis Aeſculapii uis apparet. THE. Lucus

Q Vintus ãt fuluius flaccus: Hic ẽt oſtendit̃ maioꝝ diligẽtia: qui ĩ ſeruãda religiõe habuere: ne qd aĩo ptermitterẽt expiãdũ: qđ diis aliquo mõ diſplicer̃ cognouiſſent Abbreuiator Liuii fuluius inqt flaccus cenſor templum Iunonis laciniæ tegulis marmoreis ſpoliauit: ut ædem quam dedicauerat tegeret: Huius fuit uxor ſulpitia: quæ ut Naſica iudicio ſenatus omnium optimus: ſic matronarum ſententia omnium caſtiſſima iudicata fuit. In cenſura: Dum cenſor eſſet qui alienos mores damnare conſueuerat: ipſe in ſacrilegium incidit. Tegulas: tegulæ dicuntur quibus tecta teguntur: unde a tegendo dictæ ſunt tegulæ: ſunt & hymbrices ab hymbre dictæ. Iunonis laciniæ: Lacinius latro fuit nobiliſſimus qui extrema italiæ multis latrociniis infeſtabat: hunc Hercules cum occidiſſet ad expiationem loci placationemq; Iunõis: quæ ſibi irata dicebatur: ei templum dedicauit: & a nomine latronis Iunonem laciniam appellauit. Vir. Hinc ſinus Herculei ſi uera eſt fama tarẽti. Cernitur attolit ſe diua lacinia contra. Alii dicunt a rege conditore fuiſſe nominatum templum illud: de quo diuerſas ſcriptorum ſententias inuenio: ubi ſitum fuerit: nam Valerius cum dicat in fine huius exempli cuius caſu motus ſenatus: tegulas locros reportandas curauit: innuere uidetur: locris fuiſſe templum iſtud. At Liuius libro quarto ſecundi punici belli circa principium: crotonæ fuiſſe oſtẽdit cum in deſcriptione illius urbis dicat. In urbe nobile templum ipſa urbe erat nobilius laciniæ Iunonis ſanctum omnibus: circa populis: & paulo infra: templum inquit inclytum diuitiis etiam non tãtum ſanctitate. At Strabo libro ſexto poſt fines crotoniatas eſſe uult: poſt Scyllaceum inquit: crotoniatarum fines ſunt: & Iapygum terna promontoria: deinde laciniæ Iunonis templum ſuperiori ætate locupletiſſimum: doniſq; frequentiſſimis plenum. Theocritus uero in ea ægloga quæ incipit. OLI. Fului. Flac. Tegulæ Hymbrices Iunonis

ex parte orientali

alteꝶ grauiter audiſſet affectũ:cuius caſu motus ſena
tus tegulas locros reportandas curauit: decretiq; cir/
cũſpectiſſima ſanctitate ĩpium opus cẽſoris retexuit.

De Pleminio legato Scipionis.

TAm me hercule q̃ Pleminii legati Scipiõis ĩ
theſauro ꝓſerpiæ ſpoliãdo ſceleratã auaritiã
iuſta aĩaduerſiõe uĩdicauit:cũ.n.uictũ eũ ro
mã ꝓtrahi iuſſiſſet:ante cauſæ dictionẽ ĩ carcere teter
rimo genere morbi cõſũptus ẽ:deaq; pecũiã de eiuſdẽ
ſenatus ĩperio:& qdẽ ſummã duplicãdo recupauit.

QVæ qđ ad Ple.facinus ptinet bene a pr̃ibus
.C.uindicata qđ ad uiolẽtas regis pyrrhi ſor
des attiuerat ſeipſam potẽter atq; efficaciter
defendit: coactis .n.locrenſibus ex theſauro eius ma/
gnã illi pecuniã dare: cum honuſtus nefaria p̃da na/
uigaret: ui ſubitæ tẽpeſtatis tota cũ claſſe uicinis deæ
littoribus illiſus eſt: in quibus pecunia incolumis re/

propinquum crotonæ eſſe ſignificat: conſtat tamen promontorium lacinium in regione locrenſi fuiſſet teſte.
Plini. Plinio naturalis hiſtoriæ libro tertio in deſcriptione locrorum. In ædem fortunæ: Templum deæ fortunæ:
Egri/ quæ inſidens equo fabricata fuerat & erecta. Tranſtulit: ſcilicet locris Roma. Mente conſtitiſſe: mente ſa
tudo na fuiſſe. Per ſummam ægritudinem:per ſummum dolorem & animi perturbationem nam ægritudo tam
Egro/ animi q̃ corporis dicitur:ægrotatio corporis tantum maleualẽtis:In illyrico in bello quod geſſit.Pop.Ro.ad/
tatio uerſus pſem macedoniæ regẽ & illyricos fuit. Circunſpectiſſima:diligentiſſima:& clariſſima. Retexuit:De
leuit:trãſlatio ſumpta a textoribus:nã q texũt
fila ĩ ordinẽ redigũt: q uero retexũt op⁹ ĩ ordi
nẽ redactũ delẽt:ergo retexuit deleuit & emẽ/
dauit. Ita me her.tã ſenat⁹ retexuit opus cẽſo
ris q̃ uĩdicauit auaritiã &c. Plemini legati;ple
minium legatũ Scipio locris cũ p̃ſidio Po.Ro.
p̃fecerat:q pter multa faciora q̃ fœda nimis &
Pro/ indigna ĩ locrẽſes ediderat:tẽplũ quoq; ꝓſerpi
ſerpiæ næ qđ ibi nobiliſſimũ & opulẽtiſſimũ fuerat:
tẽplũ nimia auaritia tact⁹ diripuit:nã ibi theſauꝶ ĩ/
locris gẽtẽ repoſuerũt locrẽſes:quẽ ex ĩpius ꝓſerpiæ
luco cõſecerant: cũ ibidẽ magni quottidiãi ꝓ/
uẽtus imponereñ. Quare legat⁹ theſauri cupi
ditate captus pecũiã ſurripuit: qđ ubi reſciuit
ſenatus: legatũ Romã uinctum deduci iuſſit.
Cognita deĩde cã ubi culpæ affinem eſſe intel/
lexit:ĩ carcerẽ trudi iuſſit:Vbi pediculari mor
bo:ut qdã uolunt: ante cãæ dictionẽ cõſũptus
eſt.Veꝶ nõ minus ĩpa ſe dea q̃ eius numẽ ſena
Liui. tus uindicauit.Cõſtat.n.teſte Liuio li.ix. ſecũ/
di pũici belli poſt direptionẽ ſacræ pecuniæ tã
tũ oĩbus ſacrilegio cõtactis iniectũ eẽ furoris:
ut numinis inſtĩctu oẽs ĩter ſe:Dux ĩ ducẽ:mi
les ĩ militẽ:hoſtili q̃dã rabie cõuerterẽt:nã ra/
pto poculo argẽto ex oppidãi cuiuſdã domo pniciosa ſtatĩ orta ẽ ſeditio ĩter Plemi.& tribunos militum:ubi ac
cẽſa pugna uulneratis ceſiſq; nõnullis:cũ Plemi. de tribũis tãq̃ ſeditiõis auctoribus pararet ſumeꝛ ſuppliciũ:illo
rũ milites ex recẽti uictoria ferociores facti ex oĩb⁹ locis ad opẽ ferẽdã cõcurrũt:q cũ uiolata uirgis tribũorũ cor
pora uidiſſent:in multo ĩpotẽtiorẽ irã acceſi ſine reſpectu nõ maieſtatis mõ ſed ẽt humãitatis ĩ legatũ mulctatis
lictoribus ĩpetũ faciũt:ĩpmq; a ſuis ĩtercœptũ & ſecluſũ hoſtiliter lacerarũt & ꝓpe exãguẽ:naſo auribuſq; muti
latis reliquũt.Quib⁹ rebus ad Scipionẽ delatis q tũc erat meſſanæ:poſt paucos dies locros cũ exercitu uẽit:& co
gnita cã tribũis ſõtibus iudicatis:& ĩ uĩcula cõiectis ut Romã ad ſenatũ mittereñ:meſſanã rediit Ple.ĩpotẽs iræ:
tribũos ad ſe attrahi iuſſit:laceratoſq; oĩbus ſuppliciis q̃ pati corp⁹ ullũ poſſit ĩterfecit:nec ſatiatus uiuoꝶ pœna
ĩſepultos ꝓiecit:ſimili crudelitate ĩ locrẽſiũ pricipes ẽ uſus: quos ad conq̃rẽdas iniurias ad.P.Sci. ꝓfectos audi/
Clodi. uit:Hũc igiꝛ cathẽis uictũ romã tractũ fuiſſe ferũt:& ĩ carcerẽ conditũ.& ante dictionẽ cãæ mortuũ:Clodi.tñ Li
cini.in li.iii.reꝶ rõanaꝶ refert:hũc ludis uotiuis:quos romæ aphricãus iteꝶ cõſul faciebat:cõatũ p quoſdã:quos
p̃cio corrupat:aliquot locis urbẽ ĩcẽdeꝛ:ut frãgẽdi carcerẽ fugiẽdiq; hẽrẽt occaſionẽ.Patefacto deĩde ſcelere dele
gatũ ĩ tullianũ ex ſenatuſcõſulto:ibiq; teterrimo mortis geneꝛ cõſumptũ. Ante cãæ dictionẽ: Anteq̃ dies ſtatu
ta ueniret:ut cãm diceret. Teterrimo genere mor.ſ.pediculari morbo:ergo teterrimo fœdiſſimo aſperrimo.
Pecuniam ſenatus:ubi q̃titatem pecuniæ ſenatus intellexit quam abſtulerat legatus:duplicem reddi iuſſit.
THE. ℂPleminii Antiqui codices:partim Poſtumii Leuini legunt:partim.P.Leuinii nec affirmare quiſquam poteſt
hoc an illo modo rectius apud Liuium ſcribatur.Lubricus enim lapſus eſt a.P.Leuino in Pleminium.
OLI. QVæ q̃tũ ad Pleminii. Pyrrhus cũ e Sicilia rediens locros claſſe p̃teruehereꝛ:ĩter alia fœda q̃ in locrẽſes
facinora ædidit:theſauros quoq; ꝓſerpinæ ĩtactos ad eã diẽ ſpoliauit: atq; ita pecunia ĩ naues ĩpoſita
ĩpe terra ẽ ꝓfectus.Claſſis poſtero die fœdiſſima tẽpeſtate lacerata fuit:oẽſq; naues:q̃ ſacrã pecũiã ha/
buerãt:ĩ littora locrẽſia reuectæ:Liui.li.ix.ſecũdi belli pu.ubi de Pleminio loquiꝛ.nã auaritia inq̃t ne
ſacroꝶ qdẽ ſpoliatiõe abſtinuit:nec alia mõ tẽpla uiolata:ſed ꝓſerpinæ etiã ĩtacti oĩ ætate theſauri:p̃terq̃ q; a pyr
rho:q cũ magno piaculo ſacrilegii ſui mãubias rettulit:ſpoliati dicebanꝛ:ergo ſic ante regiæ naues laceratæ nau
fragiis nihil ĩ terrã ĩtegri p̃ter ſacrã pecuniã deæ:quã aſportabãt extulerãt tum quoq; alio genere cladis eadẽ illa
pecunia oĩbus cõtactis ad ultionem templi furorẽ adiecit:hac igiꝛ tanta tẽpeſtate & clade ſupbiſſimus rex edo/
ctus deos eſſe pecuniã oẽm cõq̃ſitã in theſauros Proſerpinæ referri iuſſit:nec tamẽ illi unq̃ poſtea ꝓſperi q̃cq̃ eue
nit.Pulſuſq; Italia turpiter ſatis ignobili atq; ĩhoneſta morte temere nocte ĩgreſſus argos occubuit.Senatus igi/
tur:q̃tũ ad Pleminiũ ptinet:deã ultus ẽ:qđ uero ad pyrrhũ ſpectat dea ſeipſam uindicauit. Sordes:auaritiã:ſic
Salu. enim maiores auaritiã ſordes appellarunt:qa nihil hominẽ faciat ſordidiorem q̃ auaritia.Saluſtius: Auaritia pe
cuniæ ſtudium habet:quã nemo ſapiens cõcupiuit:ea q̃ſi malis uenenis ĩbuta corpus: aĩumq; uirilem effœmi/
nat. Nefaria:quia cõtra fas hoc eſt ius diuinum accœperat.Vicinis deæ:haud ꝓcul a locris. Illiſus:impactus
Sanctiſſimi theſauri:Theſaurus ꝓprie dicitur locus ubi pecunia uel alia res præcioſa ſeruanda reponitur.

AT nō ſimiliter Maſiniſſa:hic fuit Pyrrho lōge diſſimilis:q nō mō ſacrilegiū nō cōmiſit:uerꝫ ēt cōmiſ- OLI.
ſū emēdauit.Nā cū eburneos dētes de Iunonis tēplo ſublatos ſibi dono datos eē cognouit:ei q̄ primū
reſtituēdos curauit:qđ eo magis laude dignū fuit ꝙ cū barbarus eēt: alienū ſacrilegiū emēdaṝ uolue-
rit. Melitā:iſula i ſiculo mari poſita haud lōge a Sicilia piculoſo diſiūcta mari:ut teſtaṫ Pli.li.iii.na. Melita iſula
hiſto.& Cice.uerrinaꝝ:i hac āt fuit oppidū eiuſdē nois a quo nō lōge i ꝓmōtorio fanū Iunōis fuit ātiquū: ſūma
cū reuerētia celebratū:de quo ſublati fuere dētes eburnei ſupradicti. Melita uero pēultimā corripit. Oui.de fa-

perta ſanctiſſimi theſauri cuſtodiæ reſtituta eſt.

Externa De Maſiniſſa Rege.

AT non ſimiliter Maſſiniſſa rex numidaꝝ:cuius cū pfectus claſſis melitā appuliſſet:eq; fano Iunōis dētes eburneos eximiæ magnitudinis ſublatos:ad eū ꝓ dono attuliſſet:ut cōperit: unde aduecti eſſent qnqremi reportādos melitā:inq; tēplo Iunōis collocādos curauit:iſculptos gētis ſuæ litteris ſignificātibus regem ignorātē eos accepiſſe: libenter deæ reddidiſſe:factū maſſiniſſæ aīo:q̄ punico ſanguini cōueniens:q̄q̄ qd attinet mores natione ppēdi: in media barbarie ortus ſacrilegiū reſcidit alienum.

De Dionyſio.

SYracuſis gēitus Dioÿſius tot ſacrilegia ſua: qđ iā recognoſcimus: iocoſis dictis ꝓſequi uoluptatis loco duxit: fano enim ꝓſerpinæ ſpoliato locris cū per altū ſecūdo uēto claſſe ueheret: ridens amicis uidetis ne ait q̄ bona nauigatio ab ipſis diis immortalibus ſacrilegis tribuatur?

DEtracto ēt ioui olīpio magni pōderis aureo amiculo:quo eū tyrānus hierō e māubis carthaginēſiū ornauerat:iniectoq; ei laneo pallio dixit æſtate graue eē aureū amiculū:hyeme frigidū:laneum aūt ad utrūq; tēpus anni aptius.

TDē epidauri æſculapio barbā auream demi iuſſit:quod affirmaret nō conuenire patrem

ſtis.Fertilis ē melite ſterilis uicina coſire. Inſu- Plini.
la quā libyci uerberat unda freti. De hac iſula Cice.
Liui.xxi.li.a lilibeo iqt cōſul hierōe cū claſſe re Ouid.
gia dimiſſo relictoq; p̄toṝ ad tuēdā ſiciliæ orā Liui.
ipē i iſulā melitā:q̄ a cartaginēſib⁹ tenebaṫ tra
iecit.Dētes eburneos:elephātios. Litteris.ſ.li
bycis. Ignorātē:neq; illos accepiſſet:ſi Iunōis
fuiſſe exiſtimaſſet. Libēter reddidiſſe: poſtq̄
reſciuit de tēplo Iunōis fuiſſe ſublatos: & lau-
dat Valeri⁹ Maſſiniſſæ factū:qđ ꝓpiqor fuerit
regali aīo q̄ pūico: tāetſi ſāguie & natiōe pūic⁹
eēt:tn̄ ſuæ quodāmō oblit⁹ uidebaṫ. Quā pu
nico:quā ꝓ nō dixit:Sāguini: qa cōſtat magni
ficū fuiſſe:& liberalē regē:qđ maxīe cognitū ē
poſtq̄ ſe ſociū fecit Po.Ro. Quāq̄ qd:qd inqt
op⁹ ē mores ex natiōib⁹ cōſiderare cū i media
barbarie nat⁹ ſit Maſſiniſſa q n̄ mō auſugit ſa
crilegiū:ſed ab alio ꝯmiſſū correxit:& emēda-
uit. Mores natiōe pp.ſicut de Themiſtocle le Themiſtoclis
giṫ:quē ſeriphio cuidā rn̄diſſe ferūt nec ſi athe
nīēſis eſſes clarus unq̄ extitiſſes:nec ego:ſi ſeri
phius eſſem ignobilis:Cum ille patriā diceret
Themiſtocli dediſſe nobilitatē. Perpēdi:æſti
mari trāſlatio ſumpta a pēſante: nā q pēſat pō
dus æſtimat. Reſcidit deleuit:cuius uerbi p̄te
riti penultimā cōtra cæteroꝝ naturā corripu-
it.Ouid.nā cælo terras & terris abſcidit undas. Oui.

SYracuſis gēitus Dioÿſi.Nūc de ty-
rāno dioÿſio loqṫ:q ualde diſſimi-
lis fuit Maſſiniſſæ:nā hic adeo reli
giōes cōtēpſit:ut iocabūd⁹ multa
ſacrilegia cōmiſerit:& q̄q̄ ipſe pœnas euaſerit
eius tn̄ filius grauiſſimas pœnas dedit. Nā re-
gno pulſus corithū ſe cōtulit:ubi p̄ iopiā lraꝝ
ludū i publico apiṝ coact⁹ ē. Syracuſis ge.bn̄
i q̄ dixit n̄ oporteṝ mores natiōe ppēdi:cū maſ
ſiniſſa i media barbarie nat⁹ ſacrilegiū emēda
uerit.Dioÿſius uero ſyracuſis genitus quā cōſtat urbē græcoꝝ fuiſſe p̄ſtātiſſimā:Vbi ſtudia hūanitatis exercen-
tur:nō tamē ab igenio ſuo diſcedeṝ potuit:qui ſacrilegia multa cōmitteret. Syracuſis:Ac ſi diceret in q̄ mores
& philoſophoꝝ p̄cepta uigebant.Syracuſæ teſte Cicerōe uerrinaꝝ.li.ſexto. Oium græcarū urbiū maxima atq; Syracuſæ
pulcherrima fuit. Recognoſcimus.Quia nota ferme ſunt oībus eius ſacrilegia. Proſequi:narrare. Cice.
Oui olym.tēplū fuit Iouis olympii i urbe.Acarnania haud ꝓcul a ſyracuſis:ſicut uult Ci. in uerrinis
alia iqt urbs eſt:haud ꝓcul a ſyracuſis cui nomen eſt Acarnania i q̄ olympi Iouis antiqſſimū fanū ē.
Amiculo:Paruo amictu hoc ē palliolo. Manubiis car.Quas a Scipiōe affricano ſupiore accepat.
EPidauri æſculapio barbā:Epidānus urbs eſt epiri:q̄ nūc Dyrrachiū dṙ:epidaurus uero teſte Soli.li.de Solinus
memorabilibus mū.ubi loquiṫ de Achaia:urbs ē Achaiæ:q̄rno nemoræ redimita & æſculapii delu
bro p̄celebris:dicit.n.Inachus achaiæ amnis argolicū ſecat tractū & reliq:deīde ſubiūgit. Epidauro Ouidius
decus ē:æſculapii ſacellū:cui icubātes ægritudinū remedia capeſſūt de mōitis ſōnioꝝ:unde & æſcu-
lapius epidaurius ſæpe dictus eſt:Oui.de Pon. Afferat ipē licet ſacras epidaurius hærbas. Sanabit nulla uulnera
cordis ope.Strabo li.viii.in deſcriptiōe locoꝝ achaiæ:epidaurus inqt antea epitaurus uocabaṫ:eā cares Ariſtote
le teſte occuparūt ſicut & hermionem:redeuntibus uero heraclidis Iones ex attica tetrapoli .i. quaternas urbes
cōtinente:eos ad argos comitantes etiā i unis cohabitauere mœnibus hæc autem non parum iſignis eſt ciuitas
p̄ſertim ex æſculapii claritate nobilitata:quē uaria morboꝝ genera curaſſe ſomniati ſunt hoīes:erat uero in tē-
plum ægrotantium multitudine uſq; q̄q; refertum pēdentibuſq; tabellis:i qbus ſanati lāgores erāt iſcripti:quē
admodum & i Coa fiebat iſula pariter & trica.Sita urbs eſt ipo ſaronici ſinus receſſu intimo:ſtadiis.xv. circui-
tā habēs nauigationē & cætera.Pli.quoq; li.iiii.naturalis hiſtoriæ aſſerit hanc urbē eſſe i Achaia:hic eſt ꝙ uehe- Plini.

Serui/us mēter admirer Seruium ĩ expoſitiōe carminis illius georgicoꝝ. Taygetiqꝫ canes domitrixqꝫ epidaurus equo/rū dixiſſe epidauꝝ eſſe ciuitatem epiri eqs nobiliſſimā: ſed id culpa librarioꝝ factum eē arbitror: q noĩs ſimili/tudine decepti epidaurus pro epidannus ſcripſerint: q̄q̄ oēs tā ueteres quā nouiter ĩpreſſi codices quos legerim epidaurus habeāt: in hoc igit̄ epidauro Achaiæ ciuitate æſculapius religioſiſſime colebat̄: cuius ſimulacrū fin/gebat̄ barbatum: qppe qui deus eſſet medicinæ: apollinis uero eius pr̄is imberbe: hic ergo uidens aureā barbā æſculapii e mento pendentē: eā demi iuſſit: incōgruum eſſe dicens patrē ĩberbem & filium eſſe barbatum.

Apollinem inberbem: ipſum uero barbatum cōſpici.

TDē menſas argēteas atqꝫ aureas e fanis ſuſtu/lit. Q đqꝫ ĩ his mor̄ græco ſcriptū erat bono/rū deoꝝ eas eē: uti ſe bonitate eoꝝ p̄dicauit.

TDē uictorias aureas & pateras & coronas q̄ ſimulacrorū porrectis manibus ſuſtinebāt̄ tollebat: & eas ſe accipere: non auferre dice/bat: p quā: ſtultū eſſe argumētādo a quibus bona pre/camur: ab his porrigentibus nolle ſumere: qui tamet/ſi debita ſupplicia non exoluit dedecore tamen filii mortuus pœnas rependit: quas uiuus effugerat. Len/to enim gradu ad uindictam ſui diuina procedit ira tarditatemqꝫ ſupplicii grauitate compenſat.

De Timaſitheo principe liparitanorum.

IN quā ne ĩcideret Timaſitheus liparitano/rū princeps: cōſilio ſibi & aliis atqꝫ uniuerſæ pr̄iæ utili ꝓuidit exēplo: excepta nāqꝫ ĩ freto

OLI. TDē mēſas argēteas: Mos fuit apđ an/tiquos ut mēſæ argēteæ ĩ deoꝝ tē/plis cōſecrarēt̄ ĩ his āt ĩſcribebat̄ ti/tul⁹ .i. bonoꝝ deoꝝ: hic ubi lr̄as legiſſet iniquū ſane ĩquit eē deoꝝ bonitate nō uti. ℭ Victorias au. ĩſignia uictoriæ Cice. uicto/

Cice. riolas dixit diminutiuū. Victorias: Deæ uicto/riæ ſtatuas mos fuit apud maiores ut impato/res ex hoſtibus parta uictoria: ſtatuas q̄ſdā & imagines deæ uictoriæ cōſecrarēt. Quintilia/

Qui. nus de ĩſtitutione oratoria li. ix. Themiſtocles inq̄t aureas uictorias cōflare uolebat: Pateras & coronas. Sicut apđ ātiquos fidebant̄. Por/rectis ma. q̄ſi offerri uiderent̄. Accipe nō au/

Acci/pere auferr̄ ferre. Dr̄ia inter accipe & auferre: nā id accipit̄ qđ ultro dat̄: aufert̄ uero qđ ab ĩuito extorq̄/tur: ergo accipimus datū auferimus negatū.

A qbus bona p̄ca. Nos deos ĩq̄t quotidie p̄ca/mur ut nobis bōa cōcedāt: & cū ultro offerūt accipe recuſabimus? Qui tametſi debita ſup/

Cice. plicia: Cice. de nat. deoꝝ li. ul. oſtēdit hūc fœli/citer mortuū: dicit. n. hūc nō olympius Iuppi/ter fulmine ꝑcuſſit: nō æſculapius miſero diu/turnoqꝫ morbo tabeſcētē ĩteremit: atqꝫ in ſuo lectulo mortuus ĩ triūphātis modū ĩ rogū illa/tus eſt: eāqꝫ ꝑtātē quā ꝑ ſcelus nactus eſt q̄ſi iuſtā & legitimā hæreditatis loco filio ſuo tradidit: ſed tamē eā diu/tius retinere nō potuit: nā regno pulſus ludi magr̄ fc̄ūs ē: & in triuio lr̄as docuit & hoc mō pr̄is pœnas filius de/

Iuſti. dit. Sed de huius ſacrilegi regis morte Iuſtinus uehemēter a Cice. diſſentit: nō. n. fœliciter mortuū ĩ ſuo lectulo iacētē: ſed a ſuis crudeliter necatū fuiſſe dicit ĩ fine li. xxi. ſuoꝝ epithomatum: dicit. n. Dio. quē paulo ante nō Si/cilia nō Italia capiebat: aſſiduis belli certaminibus uictus: fractuſqꝫ ad poſtremū ĩſidiis ſuoꝝ ĩterficit̄: ſed magis Cice. credēdū eſt. At Cor. nepos dicit hūc manu forti belliqꝫ pitū fuiſſe: & qđ ĩ tyrāᷤ nō facile repit̄ minime li/bidinoſū nō luxurioſū nō auaꝝ fuiſſe: nulliuſqꝫ rei cupidū niſi ſāguinis ꝑpetuiqꝫ ĩpii: ob eāqꝫ rē crudelē. Dede/core filii: de quo multa Iuſti. li. xx. ut dixĩus: ſed qđ ad hāc rē ꝑtinet: dicit illū ĩ ſegnitiē lapſum ſaginā corporis ex nimia luxuria oculorūqꝫ ualitudinē cōtraxiſſe adeo ut nō ſolē: nō puluerē: nō deniqꝫ ſplēdorē ipſius lucis ferre poſſet: pulſū deĩde ſyracuſis corĩthū ſe recepiſſe: ibiqꝫ hūillima q̄qꝫ tutiſſima exiſtimantē in ſordidiſſimū uitæ gēus deſcēdiſſe: nō cōtētū ĩ publico uagari: ſed potare: nec cōſpici ĩ popinis lupanaribuſqꝫ: ſed totis diebus reſide/re cū ꝑditiſſimo quoqꝫ de minimis rebus diſceptare: pānoſum & ſqualidū uideri riſum libētius p̄bere q̄ capta/re: ĩ macello ꝑſtare & qđ emere nō poterat: oculis deuorar̄: nouiſſime ſe ludi magiſtrū ꝓfeſſū: pueros ĩ triuio do/

Ouidi/us cer̄: uñ Oui. li. de pōto. Ille ſyracuſia mō formidatus ĩ urbe Vix hūili durā reppulit arte famē: ergo dedecore filii quē ex rege potētiſſimo ludi magiſtꝝ fecit eē fortūa. Lēto. n. gradu ad uĩdictā. Sn̄ia pulchra & generalis: huicqꝫ

Hora. loco maxime accōmodata: uidelicet ĩprobo q̄uis ſeras tamē graues manere pœnas: Sic & Hor. Raro antecedē/tē ſceleſtū pœna deſerit pede claudo: pœna ſenſim ꝑſequit̄ nocentē. Tarditatemqꝫ ſupplicii: Sicut ĩ Dionyſo Dionyſii filio qui ſyracuſis pulſus corĩthi litteraꝝ ludum aperire coactus eſt: legitur etiā ꝙ obſonia uēdiderit.

THE. ℭ Victorias. Victoriolarū ſigilla porrectis ſtatuaꝝ māib⁹ ĩpōebāt: ut ĩ ātiqs numiſmatib⁹ ē uidere. Sed & ipſū Nemeſis ſimulachrū uictoriolaꝝ ſigilla ſuſtĩuiſſe legĩus: eaqꝫ Enchiridia græce dici ñ latebit athenæi ſtudioſū.

OLI. TN quā ne ĩcideret Timaſi. Timaſitheus liparitanoꝝ prĩceps: ualde ĩq̄t diſſimilis fuit Dioy. nā ille mul/ta ſacrilegia cōmittebat: hic cōmiſſa corrigebat: licet. n. pyraticā exerceret: tñ ut ſenſit p̄dā ex rōanis ca/ptā apollini cōſecratā: eē reddēdā curauit. Camill⁹ cū ĩ obſidiōe ueioꝝ decimā p̄dæ ptē uouiſſet apolli/ni: ſi potiret̄ urbe: poſt aliquot ānos urbe capta dixit Po. Ro. religionē tueri: q̄re coact⁹ Po. Ro. decimā p̄dæ ptē exoluere: tāta ĩ camillū exarſit ĩuidia ut illū die dicta miſerit ĩ exiliū: ueꝝ ut religiōe ſolueret̄ ex hac de/cĩa craterē fieri iuſſit apollini deportādā: q̄ cū deportaret̄ atqꝫ claſſis Ro. ad Liparē ĩſulā ꝑueniſſet capit̄ a lipari/tāis piraticā exercētibus: erat tū ĩ ſūmo magiſtratu Timaſitheus: romāis uir ſimilior q̄ ſuis: q legatos donūqꝫ & deū cui mitteret̄ & dōi cām ueritus ĩpe multitudinē ſuā q̄ ut diuideret̄ p̄da efflagitabat metu iuſte religiōis ĩple/uit: adductoſqꝫ ĩ publicū hoſpitiū legatos cū p̄ſidio ēt nauiū delphos ꝓſecutus ē Ro. ĩde ſoſpites redierūt: hoſpi/tiū & amicitia cū Timaſitheo ex ſenatuſcōſulto publice factū: dōaqꝫ illi publice data. de hac decĩa & uoto legit̄ ꝙ cū ꝑp eius ſoluēdæ maximā difficultatē grauata lōgis tributis plebe: exhauſtoqꝫ diutinis bellis ærario: ſeditio

apperet ĩ urbe:matronæ cætibus ad eã rẽ cõſultandã hitis:cõi decreto pollicitæ:tribũis militũ aurꝝ & oĩa ornamẽta ſua ĩ ærariũ detulerũt:grata ea res ut q̃ maxĩe ſenatui unq̃ fuit:honoreq; ob eã munificẽtiã ferũt matronis habitũ ut pilẽtis:ad ſacra ludoſq;:carpẽtis feſto ꝓfeſtoq; uterent. Vtili exẽplo:Vt ẽt ad alios tale poſtea exẽplũ manaret:ut religiõi uenerationẽ hr̃e uellẽt. Aurea cra. Dr̃ hic crater teris:Vir. Crateres magnos ſtatuũt & uina coronãt. Itẽ alibi. Tũ pr̃ Anchiſes magnũ cratera corõa. Induit:ĩpleuitq; mero:dr̃ & hic cratera teſte Statio li. thebaidos. x. Et bachus ĩ altos crateras:& ĩuenit̃ hæc cratera:qđ magis ĩ uſu ẽ:ut hoc loco. Li. pari rõne dixit li. v. aureã craterã fieri placuit: nã ab actõ græco: ut q dã uolũt:fit noĩatiu⁹ latius hæc cratera:qđ ĩ pleriſq; noĩbus fieri ſolet ut pãthera.

Pilẽtis uſæ matronæ q̃ñ primũ

Crater Cratera

a ciuibus ſuis piraticam exercentibus magni ponderis aurea cratera quam Romani pythio Apollini decimarum nomine dicauerant. incitato ad eam partiẽdam populo: ut compit. eã delphos pferendã curauit.

De Ominibus de rege Deiotaro. Cap. III.

DEiotaro uero Regi omnia fere auſpicato gerenti ſalutaris aquilæ conſpectus fuit qua uiſa abſtinuit ſe ab eius tecti uſu qđ nocte ĩſequenti ruina ſolo æquatum eſt.

De obſeruatiõe oĩum ſiue auguriorꝝ.

OMinum obſeruatio aliquo contactu religionis innexa eſt. quoniam non fortuito motu. ſed diuina ꝓuidentia cõſtare creditur. quæ effecit. ut urbe a gallis deleta deliberantibus patribus .C. utrum ueios migrarẽt. an ſua mœnia reſtituerent. forte eo tempore e præſidio cohortibus redeuntibus centurio. in comitio exclamaret. Signifer ſtatue ſignũ hic optime manebimus. ea. n. uoce audita ſenatus accipere omen ſe reſpondit e ueſtigioq; ueios tranſeundi conſilium omiſit. Q uam paucis uerbis de domicilio futuri ſũmi impii cõfirmata ẽ cõditio. Credo ĩdignũ dis exiſtimãtibus ꝓſprimis auſpiciis romanũ nomen ortum ueiẽtanæ urbis appellatiõe mutari. ĩclytæq; uictoriæ decus modo abiectæ urbis ruinis infundi.

HVius tã præclari opis auctor Camillus quũ eſſet precatus. ut ſi cui deorum nimia felicitas Po. Ro. uideretur eius inuidia ſuo aliquo

Pythio apol. Pythius apollo dictus ẽ a pythone ſerpẽte quẽ iterfecit:q & pythõ & phytõ dicebat̃ uñ cũ P aſpirato & ſine aſpiratiõe ſcribi põt:& ſic pythiũ & phytiũ apollinẽ dicimus eiuſq; ludos phytia ſeu pythia. Ouid. methamor. li. i. Inſtituit ſacros celebri certãine ludos: Phytia pdomitæ ſerpẽtis noĩe dictos : qdã uero ſunt q uolũt phytiũ deriuari hoc ẽ ab interrogatiõe:eoq; apollinis oraculũ frequẽter interrogaret̃:melior tamen eſt ſuperior expoſitio.

DEiotaro ue. regi : Trãſit ad oĩa & recte qdẽ: nã religiõi ꝯiũgunt̃ ea q̃ nõ ſine numĩe diuũ eueniũt. Deiotarus rex ciliciæ fuit:q cũ aqlã uidiſſet declinãtẽ ĩ tectũ ab ei⁹ uſu ſe ꝗprimũ abſtinuit:ſeq̃nti uero nocte corruit tectũ:Cic. li. de diui. qd hoſpitẽ iqt clariſſimũ & optimũ uirũ deiotarꝝ regẽ cõmemorẽ qui nihil unq̃ niſi auſpicato gerit:q cũ itinere quodã ꝓpoſito & cõſtituto reuertiſſet:aqlæ admõit⁹ uolatu cõclaue illud ubi erat mãſurus ſi ire prexiſſet ꝓxĩa nocte corruit:itaq; ut ex ipõ audierã pſæpe reuertit ex itiner̃ cũ iã ꝓgreſſ⁹ eẽt multorꝝ dierꝝ uiã. Auſpicato: qa nihil ferme niſi captis auſpiciis gerebat : auſpiciũ ãt ab aſpiciẽdis auib⁹ dictum eſt. Solo æquatum:Quia corruit.

OLI. Deiotarus rex.

¶ Deiotar⁹:rex armẽiæ minoris & tetrarcha gallogrætiæ. hirci⁹ ĩ reb⁹ Cæſa. q ſiciliæ uel ciliciæ regẽ ſuſpicat̃ parꝝ diligẽtes hiſtoriæ ſũt.

THE.

OMinũ obſer. Declarat q̃re oĩa religiõi ſubiũgat. Ci. li. de diui. Nõ ſolũ iqt deorꝝ uoces pythagorei obſeruauerũt : ſed ẽt hoĩum q̃ uocãt oĩa q̃ maiores nr̃i qa ualer̃ cẽſebãt:iccirco oĩbus rebus agẽdis:qđ bonũ:fauſtũ:fœlix:fortunatũq; eẽt pfabant. Cõtactu:cõiũctiõe & affinitate. E preſidio:e loco ubi pſidia poſita fuerãt. Hic optime manebimus. Ecce omẽ:nã ab ore dr̃ omen quaſi orimẽ:qcqd ex ore egredit̃. Senatus accipe:ſe. Iõ hoc dixit:qa ĩ ptãte uidẽtis & audiẽtis erat an recipe an reſpuere id uoluerit. Eueſtigio:Stati:tractũ ide:qa cũ aliqđ repẽte fieri uolumus ita dicer̃ ſolem⁹;anteq̃ eueſtigio moueat̃:hoc exeq̃re. Proſprimis auſpiciis. ſ. Romuli & Remi quorꝝ alteri ſex:alteri. xii. uultures appruerũt. Veiẽtanæ urbis appellatione: Vt queadmodum primo romanũ uocabatur:poſtea ueientanũ appellaretur. Inclytæ uictoriæ:quam romani ex ueientibus pepererant urbe eorum capta direptaq;. Infundi:miſceri.

OLI. Ominũ uis

¶ Veios migrare. hinc illa indignatio. in Neronem. Roma domus fiet Veios migrate Quirites : Si non & Veios occupat iſta domus.

THE.

HVius tam præ. Liui. dictator inquit Camil. capta ueiorum urbe præcones edicere iubet : ut ab inermi turba abſtineatur:is finis ſanguinis fuit:deinde inermes capti :& ad prædam miles permiſſu dictatoris diſcurrit:quæ cum ante oculos eius aliquanto ſpe atq; opinione maior:maioriſq; precii rerum ferretur:dicitur manum ad cælum tollens præcatus eſſe dictator: ut ſi cui hominum deorumq; nimia ſua fortuna Populiq; Romani uideretur:ut eam inuidiam lenire ſuo priuato incommodo quam minimo publico Populiq; Romani liceret : conuertentem ſe inter hanc uenerationem traditur memoriæ prolapſum cecidiſſe:idq; omen ptinuiſſe poſtea ab euentu rẽ coniectantibus uiſum ad dãnationem ipſius Camilli clademq;. captæ deinde urbis Ro. quod poſt paucos accidit annos. Tam præcla. operis au. Vt reſtituerent̃ mœnia urbs Ro. nã ipſe fuit q ab exilio reuocatus collectis reliqs exercitus Po. Ro. qui apud Aliam fluuiũ paucis ante diebus

OLI.

turpiter fuſus fuerat:atq3 fugatus ex urbe gallos eiecit. Inuidia:ob captā urbē ueiorꝝ q̄ totiꝰ hetruriæ opulētiſſimā fuiſſe cōſtat. Et qa fœlicitas illa uidebaꝰ eē nimia ueritus ē ne cui deorꝝ faceret iuidiā. Eius foe.q̄ ſua magni/ tudie diis ēt feciſſet iuidiā. Lap.c.Nā ſicut mos erat adoraturꝰ cū ſe oriētē uerſus cōuertiſſet,plapſus cecidit hoc idē affirmat Ci.li.de.n.d. Qua op.dānatus.n.fuit die dcā ſibi a.L.Apuleio tribūo plæbis:de q̄ dānatiōe dicēus li.v.ca.de igratis.Merito hic laudat Camillū:difficile diſcrimē ē iqt utrꝝ maior laus fuerit uiciſſe ueios:an oraſſe deos ut i ſe malū omē cōuerterēt. Victoria igiꝰ & pietas iter ſe certarūt:qa nō facile diſcernes utrꝝ laudāda magis ſit uictoria.Camili: an ipa p̄catio. Auxiſ.bo. Deuictis ueis. Mala:Depræcatione ſua.

Adora turi in oriētē uerte/ bātur

OLI.

Vid il.omē camilli mēorabile fuit. At qđ ſeqꝰ nō miori mēoria dignū Nā cū macedōicū bellū.L.Pau.ſenatus extra ordinē decreuiſſet:& ea ipa die domū ad ueſpas rediiſſet:filiolā ſuā tertiā q̄ tūc erat puula admodū oſculās aiaduer/ tit triſtiorē.Quā cū iterrogaſſet qt ita triſtis eſſet:mi pr̄ iqt pſa:piit:tū ille arctiꝰ puellā cōplexus:accipio iqt mea filia omē.Erat āt mortua Catella eo noīe:quā puella habuerat i deliciis. L.āt Paulꝰ omē accepit pſam macedonū regē aduerſus quē ſibi decreta fuerat ꝓuicia:eo bello piturꝝ:qđ & factū ē:quis uiuꝰ ductꝰ fuerit i triūphū.Iuſti.li.xxxiii. Dū hæc agunꝰ iqt me/ tu iā piculoſi belli ro.Aemili.Pau.creāt:eiq3 extra ordinē macedōicū bellū decernūt:q cū ad exercitū uēiſſet nō magnā morā pugnæ fecit: pridie q̄ cōſereret bellū luna nocte defecit:tri/ ſte id oſtēſū pſeo oibꝰ p̄ſagiētibꝰ finēq3 mace/ dōici regni portēdi uaticinātibꝰ. Cū:re diuerſis mōis hoc nomē declinaꝰ pſeus pſei:q̄ declinatiōe uſꝰ ē Iuſt.ut ſupra uidius:cū dixit:triſte id oſtētū pſeo: ſimili mō &.L.li.x.bel.macedo. multis i locis:ut ibi uidere licet:decliaꝰ & pſes huiꝰ pſis:ut ſentire uidet Ser.honoratus q Sa/ luſtii utiꝰ exēplo i hiſtoriis:quē librꝝ amiſimꝰ ubi ꝓbare itēdit ſubtractā eē lr̄am.S.huic nōi achilli:& i eo uerſu.Troas religas danaū atq3 imitis Achilli:dicit.n.pp omioteleuton detra/ xit S lr̄am q̄ plerumq3 pro ſybilo habeꝰ:nō ſolum neceſſitatis:ſed etiā euphōiæ:cā ut Sal.A principio urbis ad bellum perſi macedōicum pro perſis:item pſa huius perſæ ut hoc loco.

Paulꝰ in macedōiā

Ceci/ lia Metelli

T cæci me.Ci.li.de diui.L.flaccū flaminē Martia.iqt audiui:cū diceret cæciliā Metel.cū uellet ſororis ſuæ filiā i matrimoniū collocaꝰ:exiſſe i quoddā ſacellū ominis capiēdi cā:qđ fieri more uetērꝝ ſolebat:cū uirgo ſtaret:& cæcilia i ſella ſederet:neq3 diu ulla uox extitiſſet:puellam defatigatā petiſſe a matertera ut ſibi ꝯcederet pauliſp ut i eius ſella regeſceret: illā āt dixiſſe: uere mea puella tibi cōcedo ſedes meas:qđ omē res cōſecuta ē:ipa.n.breui mortua ē:uirgo āt nupſit cui Cæcilia nupta fuerat. At cæcilia me.ſ.uxor:ut hectoris andrōache & deiphobe glauci. Moꝛ priſco:mos.n.fuit apđ maiores ut cū puellæ maturꝰ uiro & plenis iā nubiles ānis eēnt i tēplis excubarēt & ibi ſtātes omē accipēt futuri mariti. Cōcubia nocte.Intēpeſta nocte.Var.de līgua latia.Intēpeſtū celiꝰ dicebat cū tp̄s agēdi ē nullū:qđ alii cōcu/ biū appellarūt q3 fere tūc oēs cubarēt:ē ergo prima ps ſōni.Eius rei petēdi nuptialia. Locum reſidendi:Vt feſſa non nihil ſe recrearet. Mora:quadam indulgentia & commiſeratione puellæ commota.

Cōcu/ bia nox

Aio āt:Cū.P.Sulpi.tribunus plæbis auctore.C.Ma.pnicioſas leges ꝓmulgaſſet ut exules reuocarēꝰ: ut noui ciues libertiniq3 diſtribuerenꝰ i tribus:ut & cōſul Ma.aduerſus Mitrida.pōti regē dux crea/ reꝰ:& aduerſātibus cōſulibꝰ.Qu.Pōpe.&.L.Syllæ ui ituliſſet:occiſoq3 Pompei conſulis filio genero ſyllæ.L.Sylla cōſ.i urbē cū exercitu uēit.& aduerſus factionē Sulp.& Ma.i ipa urbe pugnauit:eāq3 expulit.Ex quo.xii.a ſenatu hoſtes iter quos cōſul Mari.& filius iudicati ſūt.P.Sulp.cū i q̄dā uilla lateret idicio ſerui ſui retractus & occiſus ē.C.Mariꝰ:filius i aphricā traiecit.C.M.pr̄ Miturnas delatꝰ i paludibꝰ delituit:eo ſyl/

Marii caſus uarii

incōmodo ſatiareꝰ:ſubito lapſu cecidit:qđ omē ad dānationē q̄ poſtea oppreſſus ē ꝑtinuiſſe uiſum ē.merito aūt de laude inter ſe uictoria & pia precatio ampliſſimi uiri certauerūt:æque.n.uirtutis eſt.& bona patriæ auxiſſe.& mala in ſe transferre uoluiſſe.

De.L.Paulo & filia.

Vid illud qđ.L.Pau.cōſuli euēit q̄ mēorabile.cū ei ſorte euēiſſet ut bellū cū rege pſæ gereret:& domū e curia regreſſus filiolā ſuā nomine Tertiā q̄ tūc erat admodū puula oſculatus triſtē aiaduerteret. Interrogauit qd ita eo uultu eſſetꝰ quæ reſpondit perſam periſſe. deceſſerat aūt Catellus quē puella in delitiis habuerat nomine perſa.arripuit igiꝰ omen Paulus:æq3 fortuito dicto quaſi certā ſpem clariſſimi triumphi animo præſumpſit.

De Cæcilia Metelli.

T Cæcilia Metelli dum ſororis filiæ adultæ ætatis uirgini more Priſco nocte cōcubia nuptialia petit omen ipſa fecit: nam quū in ſacello quodam eius rei gratia aliquādiu pſediſſet: nec aliqua uox propoſito congruens eſſet audita:feſſa longa ſtādi mora puella rogauit materteram: ut ſibi pauliſper locum reſidendi acomodaret: cui illa ego uero inquit libenter tibi mea ſede cedo.quod dictum ab indulgentia profectum ad certi ominis proceſſit euentum quoniam Metellus non multo poſt mortua Cæcilia uirginem de qua loquor in matrimonium duxit.

De.C.Mario & ominis obſeruatione.

Aio āt Mario obſeruatio omīs ꝓculdubio ſaluti fuit quo tp̄e hoſtis a ſēatu iudicatus i domū Fāniæ miturnis cuſtodiæ cā deductꝰ ē:

aĩaduertit.n.aſellũ cũ ei pabulũ obiiceret neglecto eo
ad aquã pcurẽtẽ: quo ſpectaculo deoꝝ puidẽtia qđ
ſequeret oblatũ ratus:alioqn etiã ĩterpretendaꝝ reli-
gionũ pitiſſimus a multitudine: q̃ ad opẽ illi ferendã
cõfluxerat impetrauit: ut ad mare pduceret:ac proti
nus nauiculã cõſcendit eaq; in aphricã puectus arma
ſyllæ uictricia effugit.

De Põpeio magno.

POmpeius ṽo magnus ĩ acie pharſalica uict⁹
a cæſar fuga q̃rẽs ſalutẽ curſu ĩ iſulã ciprũ ut
aliqd ĩ ea uiriũ cõtraheret claſſem direxit:ap
pelléſq; ad oppidũ paphũ cõſpexit ĩ littore ſpecioſum
ædificiũ:gubernatoréq; ĩterrogauit qđ ei nomẽ eẽt: q
reſpõdit Cacouaſilea uocari: q̃ uos ſpẽ eius q̃tulacũq;
reſtabat cõminuit.Neq; id diſſimulãter tulit: auertit
.n.oculos ab illis tectis:ac dolorẽ quẽ ex diro oie cõce
perat gemitu patefecit.

De Marco Bruto.

MArci ẽt Bruti dignus admiſſo pricidio euẽt⁹
ẽ oie deſignatus ſiqdẽ poſt illud nefariũ op⁹
natalẽ ſuũ celebrãs:quũ græcũ uerſũ expri-
mere uellet:ad illud potiſſimũ Homericũ referendũ
aĩo tetẽdit. q deus philippẽ
ſi acie:a cæſare & Antõio ſigno datus ĩ eũ tela cõuertit.

De.C.Caſſio.

COnſẽtãeo uocis iactu.C.Caſ.aurẽ fortũa p-
uellit q̃ orãtibus rhodiis:ne ab eo cũctis deo
rũ ſimulacris ſpoliarẽt:ſolẽ a ſe relinq reſpõ
dere uoluit:ut rapaciſſimi uictoris ĩſolẽtiã dicti tumo
re protraheret: abiectumq; macedonica pugna non
effigiem ſolis quã tãtummodo ſupplicibus ceſſerat:
ſed ipſum ſolem re uera relinquere cogeret.

lani milites:cũ ueniſſent:ac diligẽter & accurate eius ueſtigia ĩdagarẽt:nec eũ ĩuenirẽt: paſtorẽ haud lõge cõſpi-
cati rogãt prio ĩdicet Mariũ:fluctuãtẽ deinde & diſſimulãtẽ minis & terrore pfundũt:q ubi ſe a militibus circũ-
fundi & telis undiq; peti uidit Mariũ ĩdicat:itaq; capit Marius Miturnaſq; defert:& ĩ domũ faniæ mulieris pu
blice cuſtodiẽdus tradit:ad quẽ occidẽdũ Seruus publicus natiõe cĩber miſſus ĩermẽ & ſqualore obſitũ maie-
ſtate tãti uiri cõmotus ſtricto iã gladio ĩterficere nõ ſuſtiuit:& tremebũd⁹ abiecto ferro refugit: clamitãs gẽina
ta uoce nõ poſſum ĩterficere Mariũ:tũ Miturnẽſes maieſtate uiri capti ĩcolumẽ pſtiterũt hic ergo cũ abiturus
exiſſet e domo aĩaduertit aſſellũ neglecto pa-
bulo qđ obiectũ ei fuerat ad aq̃ cõtẽdẽtẽ quo
uiſo omẽ arripuit:intellexitq; ſibi ſalutẽ naui-
gatiõe q̃rendã eẽ:& ſtatĩ ĩpetrat a miturnẽſib⁹
ut ſibi publica nauis tradat quo facto ſe cõtu
lit ĩ aphricã:& ibi uires cõpauit: qbus priſtinã
fortunã & dignitatẽ breui recupauit ſicut ſuo
loco oſtẽdẽus. Fãiæ:q̃ defẽdit ĩ iudicio. Alio — Mari-
qn:ĩſup. Peritiſſim⁹:q maximã augurii pitiã — us au-
hẽret. In aphri. Vbi cõpato exercitu cũ ſe cinæ — gurii
cõiunxiſſet urbẽ cepit:& priſtinã dignitatẽ cũ — pitiſſi
magno inimicorum exitio recuperauit. — mus

POmpei⁹ uero:omẽ futuꝛ cædis fa- — OLI.
ctũ ẽ Põpeio Cæſaris arma fugiẽti: — Põpeii
nã ĩ acie pharſalica uictus cũ inſulã — fuga
cyprũ peteret:ut ĩde uiriũ aliqd cõ- — ex acie
traheret uidit a lõge eminẽs ædificiũ & ĩterro — phar-
gãti qđ ei nomẽ eẽt:reſpõſum ẽ quo au — ſalica
dito mœſt⁹ ĩtellexit ſe malũ regẽ exptuꝛ. Põ
peius ma.cuius magnitudo totũ orbẽ cõple-
xa fuit:nã Cice.in catilinã ĩuectiua q̃rta paucis
uerbis oñdit quanta fuerit Põpeii reꝝ geſtaꝝ
magnitudo dicit.n.Põpeii res geſtæ atq; uirtu
tes cõtinent iiſdẽ qbus ſolis curſus regiõib⁹ac
terris cõtinet. Pharſalica:Theſſalica:nã regio
illa diuerſis nõibus fuit appellata:emõia:theſ-
ſalia:pharſalia:macedonia:emathia: cãpi phi-
lippici: put eã diuerſi reges occuparunt. Cõ
traheret:colligeret: cõgregaret. Oppidũ pa — Pha-
phũ:oppidũ ẽ Cypri ubi pcipue colebat uen⁹ — phus
q̃ paphia dicta. Vir. Inde paphũ ſublimis abit: — oppi.
ſedeſq; reuiſit Læta ſuas &c. malũ
regem ſicut Ptolomæum expertus eſt. Nõ
tulit diſſimulanter: Non occultauit illud qđ
mente concœperat.

MArci ẽt Bruti: Nota ẽ hiſtoria qũo — Bruti
Bru.& Ca.cæſ.ĩ ſenatu multis uul — mortẽ
neribus cõfoderũt:quã tñ ſuo loco — quod
dicẽus:ſed qđ ad hunc locũ ptinet: — omen
cũ Bru.poſt patratũ homicidiũ ſacrificaret na — pceſſit
tali ſuo ĩter pces: ut mos erat aĩum adiecit ad
carmẽ homericũ. Sed me
parca ferox latonæq; obruit infans. Alius uero ſic traduxit:ſed me ſors miſera & latõæ pdidit infans. Et ita fa-
ctũ ẽ:nã in cãpis philippicis ubi cõgreſſus eſt cũ Auguſto &.M.An.forte ita cecidit:ut ſignũ belli futuri ppone- — Signũ
retur ab Auguſto & Anto.ſignũ apollinis:nã mos erat ut cõmiſſuri plia:deũ aliquem ſignũ pugnæ pponerẽt: — prælii
ut.C.Ma.Martis ſimulacrum.Sylla delphici apollinis:Cæſar ueneris genitricis.Ergo quia apollinis ſignum p
poſuit Auguſtus:omen qđ factum eſt uerſus ille quodãmodo impleuit:quia in ea pugna ſuperatus eſt: in qua
ſignum fuerat apollo latonæ filius. Admiſſo parricidio: Hoc non ſine adulatione dictum eſt uult.n. Va.Cæſa
rem patrẽ patriæ fuiſſe. Natalem:Mos fuit apud antiquos natalia principes ſua ſolẽniter celebrarẽt. Vir. Phil- — Nata-
lida mitte mihi m.ẽ.na.Iola. Signo.da. Vt milites cæſariãi:& Antoniãi a militibus bruti & caſſii dignoſcerent. — lis dies
COnſentaneo uo.ia.pari rõne caſſius bruto affinitate cõiunctus qppe q Iuniam bruti ſororẽ duxerat — Caſſii
uxorẽ:fecit ſuæ futuræ mortis omẽ cũ rogãtib⁹ rhodiis aliq̃ ſibi deoꝝ ſimulacra reliq.ſolẽ a ſe reliq — mors
reſpondiſſet:nã qđ ille p ludibriũ dixit ſuo euẽtu ſortitus ẽ:qa reuera ſolẽ reliqt. Solẽ re.ſimulacꝝ — omĩe
ſolis:hoc ãt p ludibriũ dixit:qppe quẽ ferre nõ poterat p magnitudĩe. Mẽorat.n.a Soli. unũ ex ſeptẽ — denũ-
mirabilibus mũdi:erat ãt cẽtũ uigĩti ſex pedũ imago ænea:& fuſilis facta quã a ſe caſſius reliq dicebat. Inſolẽtia: — ciata
Supbia:nã q̃to maior erat tior uicti tãto magis uictori ſupbia creſcebat. Protraheret:mãifeſtaret uel augeret.

Lætus mons Varr⁹ flu. Ipm ſole:qa cũ uictus eẽt & cũ oĩb⁹ copiis ĩ hoſtiũ ptãte ueniſſet ſibi mortẽ cõſciuit. In ligu.Ligures ĩmis alpium iugis adherẽtes inter uarꝫ & macrã fluuios ĩplicitoſq; dumis ſiluestribus maior aliq̃to labor ẽ ĩuenire q̃ uĩcere.Varrus:fluuius eſt grãdis ex alpibus fluens galliã trãſalpinã a ciſalpina ſeparans uetuſtiſſimus Italiæ terminus Macra fluui⁹ ẽ ex initio apẽnini fluẽs ĩter liguꝝ mõtes & demũ iuxta lunã ciuitatẽ defluit ĩ mare tyrrhenũ.

OLI. SAmii prie.Cũ prienẽſes graui bello pmerẽt:auxiliũ petierũt a ſamiis.Samii ut q ab illis eẽnt alieni q̃ſi ridẽtes ſe ſybillã miſſuros reſpõderũt nã ex ſybillis una fuit ſamia:Prienẽſes ergo qđ irridentes ſamii pmiſerãt læto aĩo acceperũt:& hãc q̃ſi ducẽ belli cõſtituentes glorioſã ex hoſtibus uictoriã reportarũt. Prienẽſibus

Priene priene ciuitas ẽ ioniæ:biãtis pria: auctor Stra. li.xiiii.Cui prĩcipiũ ẽ:reliquũ ẽ ut de iõib⁹ caribuſq; dicãus &c.ubi noiatis.xii.ciuitatib⁹ ĩ qb⁹ & priene ſubiũgit nã hæc ſũt.xii.Ioniæ ciuitates:& paulo ĩferi⁹ubi ſigulis mẽtionẽ facit: poſt meãdri iq̃t oſtia ẽ prienẽſiũ litt⁹:ultra qđ priene ẽ & micale mõs feris & arborib⁹plen⁹. Itẽ paulopoſt:priene inqt a qbuſdã cadme appellaẽ qm̃ philotas eius cõditor e boetia uẽit:e priene fuit Bias hunc ex.vii.ſapiẽtibus de quo hipponax ſic iqt: & diſceptari q̃ Bias prienẽſis melius. Aduerſus car.caræ po.iſulãi piraticã exercẽtes famoſi fuerũt uicti a minoe ut Tucydides & Sal.dicũt:auctor. Ser.ĩ expoſitiõe illi⁹

Cares carmĩs Vir. hinc lelegas caraſq; ſagittiferoſq; gelonos.At Stra.dicit populos eẽ cariæ regionis q̃ cõtermĩa ẽ Ionie: uidelicet ĩter Ioniã & liciã poſitæ:hos ẽt aliquãdo ſub mĩoe fuiſſe dicit:& ĩſulas hĩtaſſe:hĩc arbitror ĩſulãos dictos fuiſſe & carres carriũ decliauit:ſũt & carræ primæ decli.ĩ ſyria eodẽ teſte li.vi.ĩ deſcriptiõe ſyriæ:dicit.n.tigranocerta & loca q̃ ſũt circa caras:Nicephoriũ & Chobriza & Sinaca ĩ q̃ Su/

Cho/briza ria parthoꝝ ĩpator Craſſũ dolo captũ ĩterẽit.un͠ Luca.aſyrias latio maculauit ſãguĩe carras. Deriſus gr͠a:ꝓ deriſiõe. Diuinitus.Quaſi diuina prouidẽtia eis data foret. Vera fa.reddit rationẽ cur læti acceperunt.

ANnotatu dignũ illud quoq; omẽ ſub quo petilius cõſul ĩ liguria bellũ gerẽs occiderit.nã quũ mõtẽ cui læto cognomẽ erat oppugnaret:iterq; adhortationẽ militũ dixiſſet: hodie ego lætũ capiã ĩcõſideratius ꝓliãdo fortuitũ iactũ uocis læto ſuo cõfirmauit.

De Externis ominibus.

ADici nr̃is duo eiuſdẽ generis aliẽigẽa exẽpla nõ abſurde poſſunt. Samii prienẽſibus auxiliũ aduerſus caras ĩplorãtib⁹ arrogãtia inſticti ꝓ claſſe & exercitu ſibyllã eis deriſus gr͠a miſerũt: quã illi uelut diuitus datũ ꝓſidiũ ĩterꝓtati libẽter receptã uera fatoꝝ ꝓdictione Victoriæ ducẽ habuerunt.

De Apolloniatis & omine.

NEc apollõiatæ qdẽ pœnitẽtiã egerẽt q: cũ bello illyrico ꝑſſi epidãnios ut ſibi opẽ ferrent: oraſſẽt:atq; illi flumẽ uicinũ mẽib⁹ ſuis noĩe æãtẽ ĩ adiutoriũ eoꝝ ſe mitter dixiſſẽt:accipius qđ datur r͠nderũt:eiq; ꝓmũ ĩ acie locũ ꝑide:ac duci aſſignaue

THE. ℂCaras.A caria quã Strabo Mella Pliniuſq; & Ptolemæus Aſiæ cõtribuunt:a qua nomẽ gentile car apud Plutar.Singulariter:& plurali numero Cares.ii plæraſq; tenuerunt Aegei maris inſulas & in iis Con.unde caris antea dicta eſt:ut ſcribit Hellanicus:otam maritimam nauibus:habebant infeſtam.Neq; quod ait Seruius auctoritate Thucydidis & Salluſtii præter hiſtoriam uideri debet.Caras enim Minos nauali prælio uictos cycladibus expulit:inſulaſq; eas in ſuam poteſtatem redegit ut meminit etiam Libanius.Ad Vergilii tamen expoſitionem nihil ii faciunt.Carræ uero per duplex.R.urbs Meſopotamiæ Craſſi clade nobilis.auctor Plinius & Steph.& hanc Luca.intelligit.Vt parum perite faciant qui confundunt.

OLI. Apol/lonia APolloniatæ:apollõia pluriũ urbiũ nomẽ fuit uni⁹ ĩ epiro cõſtitutæ:de q̃ nũc agit:alteri⁹ ĩ creta.iii.in thracia.iiii.ĩ ſyria. Eãtẽ:actus latius a noĩe græco ueniẽs .aiacẽ:& quia aiax unus ex heroibus fuit iõ hũc ſe libẽter accipe r͠nderũt & ſimulacꝝ ei⁹ q̃ſi ducẽ ſp hũerũt. Acceptũ re.qcqd fœlicitatis ex ea re ſũt ꝓſecuti id hoi totũ aſcribẽtes & illi q̃ſi gr͠as agẽtes: nã æãti tãq̃ dõ poſtmodũ ĩmolarẽt.

THE. ℂAeantem.æas & Aous idem fl.eſt ut Hecatæus & Stra.tradunt Apolloniatum fines irrigans: a mõte Lacmo caput tollit.Adriatico mari infunditur.ad Aiacem nihil attinet.

OLI. Prodigia un͠ PRodigioꝝ.qu.Recte iqt oĩbus ꝓdigia ſubiũguntẽ:ſũt.n.ĩter ſe q̃dã affinitate cõiũcta:& ur̃ hoc loco cũ Ci.ſentire Vale.q̃ a ꝑdicẽdo dicta ſint ꝓdigia:& nõ ut qdã uolũt a porro & adigẽdo:nã cũ mõſtꝝ aliqđ appet ſiue bonũ ſiue malũ ꝑdicat ꝓdigiũ appellaẽ Ci.li.de na.deo.Prædictiões & ꝑſenſiões rerũ futurarũ quid aliud declarant niſi q̃ futura ſunt oĩbus oſtendi mõſtrari portẽdi ꝑdici ex quo illa oſtenta monſtra portenta prodigia dicuntur:ergo plane oſtendit a prædicendo dicta eſſe prodigia.

Tanaquil Seruii Tulli pueri caput arſit PRiſci Tan.re.Hic diſſentit a Liuio q nõ anci Marci:ſed Priſci tarq̃nii uxorẽ fuiſſe dicit:quæ ut ꝓdigiorũ pitiſſima cognouit Ser.tullũ pueꝝ dormiẽtẽ cuius caput flãma:corripuiſſet claꝝ aliq̃do euaſuꝝ:q etiã regiæ maieſtati ĩ rebus afflictis ſuccurreret.Itaq; cũ qdã Familiarũ aquã ad extinguẽdũ ĩcẽdiũ afferret a regina ꝓhibitũ ferũt:ſedatoq; tumultu moueri puerũ uetuiſſe:donec ſua ſpõte expꝛectus eẽt tum adducto in ſecretum uiro.Tanaquil.uides ne tu pueꝝ hunc inquit:quẽ tã humili cultu educamus.Scire licet lumẽ quondã rebus noſtris dubiis futuꝝ ꝓſidiumq; regiæ afflictæ ꝓinde materiã ingẽtis publice priuatiq; decoris oĩ indulgẽtia noſtra nutriamus:inde pueꝝ liberoꝝ loco cœptum haberi erudiriq; artibus qbus ĩgenia ad magnæ fortunæ cultum exercitanẽ:euenit facile qđ diis cordi eẽt:iuuenis euaſit ueræ ĩdolis regiæ:nec cũ q̃reret gener tarquinio quiſq̃ ro.iuuẽtutis ulla arte cõferri potuit: filiãq; ei rex deſpõdit:quo deĩde cæſo tanaquilis arte & conſilio in regnum ſubſtitutus fuit. Pli.de uirib.illuſt.Ser.ĩquit tullus.P.Corniculani & Ocretiæ captiuæ

filius cū i domo tarqnii priſci educaret̄:flāmæ ſpēs caput eius amplexa ē:hic Vir.ſūpſit illud.Ecce leuis ſūmo de uertice uiſus Iuli.fūdere lumē apex:tractuq; ĩnoxia molles lābere flāma cōas:& circū tpa paſci.& reliq̄ ad Aſcāiū .ſ.referēs q̄d fuit i Ser.tul.Ou.ait uulc.filiū fuiſſe.Nāq; p̄r tulli uulcāus ocretia.m̄r.Præſignis facie corniculana fuit:hāc ſecū Tanaql ſacris de more pactis iuſſit i ornatū fundere uina focū.Hæc iter cineres obſceni forma uirilis: Aut fuit aut uiſa ē:ſed fuit illa magis:Iuſſa foco captiua ſedet cōceptꝰ ab illa Ser.a cælo ſeia gētis hēt.Signa dedit gēitor tūc cū caput igne coruſco Cōtigit:īq; comis flāmeus arſit apex. Serua na.L.ſentit nō eē ſerua natū ſed captiua.

rūt:ex iſpirato.n.ſupatis hoſtibus ſucceſſum ſuū omini acceptū referētes & tūc ꝯanti ut deo imolauerūt:& deinceps omnibus prœliis duce uti inſtituerunt.

De Prodigiis. Cap. IIII.

PRodigioꝝ quoq; q̄ aut ſecūda aut aduerſa acciderūt debita ꝓpoſito nr̄o relatio eſt.Ser.Tul.ét tū puerulo dormiēti circa caput flāmā emicuiſſe dōeſtici oculi annotauerūt. Q d ꝓdigiū Priſci tarqnii regis uxor Tanaql admirata:ſeruiū ſerua natū in modū filii educauit: & ad regium faſtigium euexit.

De Martio & Flāma capitis.

AEq; felicis euētus illa flāma q̄ ex.L.Mart.ducis duoꝝ exercituū quos iteritus Pub.&.Gn. Sci.i hiſpāia debilitauerat: capite cōtionātis eluxit.Nāq; eiꝰ aſpectu pauidi adhuc milites priſtinā recupar̄ fortitudinē admōiti.viii.&.xxx.hoſtiū milibꝰ cæſis:magnoq; nūero i ptātē redacto:bina caſtra pūicis opibus referta cepeūt. De lacu albano.

TĒ cū bello acri: & diutio ueiētes a ro. intra menia cōpulſi capi nō poſſēt:eaq; mora nō minus obſidētibus:q̄ obſeſſis ĩtolerabilis uideret̄:exoptatæ uictoriæ iter miro ꝓdigio dii imortales patefecerūt:ſubito.n.albāus lacus:neq; cæleſtibus auctus ĩbribus.neq; ĩundatiōe ullius annis adiuitꝰ ſolitū ſtagni modū exceſſit:cuius rei explorādæ gr̄a legati ad delphicū oraculū miſſi rettulerūt ꝑcipi ſortibus: ut aquam eius lacus emiſſam per agros diffunderent. Sic.n.ueios i ptāte Po.ro.uēturos.Q uod priuſq̄ lega

ptiua.Dicit.n.hic q̄cūq; de cā tātꝰ honos hītus credef̄ ꝓhibet ſerua natū:eū puūq; ipm̄ ſeruiſſe.eoꝝ magis ſniæ ſū q corniculo capto Ser.tullii q prīceps ĩ illa urbe fuerat:grauidā uiro occiſo uxorē cū inter reliq̄s captiuas cognita eēt ob unicā nobilitatē ab regia ro.ꝓhibitā ferūt ſeruitio ptū Ro.edidiſſe priſci tarqnii domo: ĩde tāto beneficio mulieres familiaritate aucta & pueꝝ ut i domo a puo educatū i caritate atq; honor̄ fuiſſe fortunā mr̄is q̄ capta p̄ria i hoſtium manus ueneri:ut ſerua natus crederet̄ feciſſe:nam omnis captiua ſerua dicitur.

AEq; feli. Cū cæſis i hiſpāia duobus Scipiōibꝰ deleti ro. exercitꝰ amiſſæq; hiſpāiæ uiderent̄ uir unꝰ retiuit eaſdēq; reſtituit:erat i exercitu Ro. L.Ma.ſeptimii filiꝰ eq̄s ro.ĩpiger iuuēis aīq; & ĩgēii aliq̄to maioris q̄ ꝓ fortūa i q̄ erat natꝰ:ad ſūmā ĩdolē acceſſerat.Gn.Scipio.diſciplīa ſub q̄ p tot ānos oīs militiæ artē edoctus fuerat:is ex fuga collectis militibꝰ & q̄buſdā de p̄ſidiis deductis haud cōtēnēdū fecerat exercitū: cōiūxeratq; ſe.T.Foteio.P.Sci.legato:ſed tm̄ p̄ſtitit eq̄s ro.auctoritate ĩter milites atq; honore:ut caſtris circa hiberꝰ cōmūitis eū ducē exercituū cōitiis militaribꝰ creauerit:hic igit̄ i magna rerū difficultate cū ad cōſiliū p̄ria ſpē temerariū magis q̄ audacē adieciſſet aīū; ut ultro caſtra hoſtiū oppugnaret ne ſubita res & nocturnus terror:nā id ꝓxia nocte facturus uidebat̄:ſuæ fortūæ cōſiliū ꝑturbaret:alloq̄ndos priꝰ & adhortādos milites ratꝰ aduocata cōciōe or̄onē hūit: cui cōcionāti flāmā fuſā e capite dicūt ſine eius ſenſu magno pauor̄ circūſtātiū militū quo ꝓdigio moti alacriori aīo eū ducē ſecuti maiorē hoſtibꝰ cladē ĩtulerūt q̄ accepāt:nā nocte atq; die bina hoſtiū caſtra cepūt:& ad iternectionē hoſtes ꝓpe ceciderūt:hic ergo uirtute ſua ultꝰ ē Gn.&.P.Scipi.cū maiori pte exercitꝰ cædē:quos celtiberi trāſfugiētes ꝓdiderāt ducibꝰ Cartha. Magōi & Giſgōi q̄ uictoriā cōſecutꝰ ē nulla re magis q̄ celeritate d̄ quo Frō.li.ii.c.x.L.M.eq̄s ro.q r̄liqis exercitꝰ p̄fuit cū a ꝓpiquo bīa caſtra penoꝝ paucis militibꝰ paſſuū diſtarēt:cohortatꝰ milites ꝓxia caſtra itēpeſta nocte adortꝰ ē:& cū hoſtē uictoriæ fiducia ĩcōpoſitū aggreſſus ne nūcios q̄dē cladis reliq̄ſſet breuiſſimo tpe militi ad regē dato eadē nocte capti famā rei geſtæ p̄greſſꝰ:altera eoꝝ caſtra ĩuaſit:ita bis ſimili uſus euētu d̄letis utrobiq; pēis amiſſas P.ro.hiſpāias reſtituit. — OLI. Martius eq̄s hiſpāias retinuit

TĒ cū bel.acri.& huiꝰ hiſto.auctor ē.L.ab urbe cōd.li.iii.Ci.quoq; li.de di.q̄d q̄ i ānalibꝰ ĩq̄t hēmꝰ ueiēti bello cū lacꝰ albāus p̄ter modū excreuiſſet:ueiētē q̄ndā nobilē ad nos ꝓfugiſſe:eūq; dixiſſe ex fatis q̄ ueiētes ſcripta h̄rent:ueios capi nō poſſe dū lacꝰ is redūdaret:& ſi lacꝰ emiſſus lapſu & curſu ſuo ad mar̄ ꝓfluxiſſet pniciosū po.ro.ſināt ita eēt eductꝰ ut ad mar̄ puēire nō poſſet:tū ſalutare nr̄is fore:ex quo illa mirabilis a maioribꝰ nr̄is aq̄ albanæ fcā d̄ductio ē.cū āt ueiētes bello feſſi legatos ad ſenatū miſiſſent:tū ex his q̄dā dixiſſe d̄r:nō oīa illū trāſfugā auſū eē ſenatui d̄re:i eiſdē.n.fatis ſcriptū ueiētes h̄re for̄ ut breui a gallis ro.capet̄:q̄d q̄dē ſexēnio poſt ueios captos fcm̄ eē audiuimꝰ hæc Ci. At Li.cū ꝓdigiū appuiſſet ut lacꝰ albāus p̄ter modū excreſceret ita ut p agros diffūderet̄:nulla eius ĩundatiōis cā extrīſecus apparēte:nō ſolū ad ro.ueniſſe q̄ ſupra dixius referētē:ſed delphos quoq; oraculū ſciſcitatū legatos miſiſſe ro.refert:q r̄nſū retulerūt : nō prius ueios capi poſſe q̄ lacus ille p agros unda ꝓflueret:oraculi āt uerba hæc fuer̄ ro.aquā albanā caue lacu cōtineri:caue i mar̄ manar̄ ſuo flūine ſinas.emiſſā p agros rigabis:diſſipatāq; riuis extigues tū tu īſiſte audax hoſtiū muris — Lacus albāus Veiorum fatum

memor:quā p tot ānos obſides urbē ex ea tibi his q̄ nunc pādunt̄ fatis uictoriā datā. Acri. Aſpo & uehementi. Capi nō.p.qa mœnia eēnt alta:& loco editiſſimo poſita ut nō ſolū ædificiis:ſed ēt natura loci tuta eēnt. Eaq̧ mo.i.qa nō mius detrimēti patiebāt̄ obſidētes q̄ ueiētes obſeſſi. Imbrib9:q̧ effuſi ibres cecidiſſēt. Sortib9:oraculo nā ſortes ꝓ oraculis ſæpiſſime ponūt̄:eo q̧ ſortes e uaſe ducerēt̄:qb9 oracula reddebāt̄ ad ea de qb9 iterrogaret̄ ſacerdos. Ami.ra.qa ſimulauit uelle de priuatis eū ꝓdigiis cōſulere. Dōeſtici:qa ro.adhuc nō hēbāt aruſpicinā. Dupli.p̄.Et q̧ oraculum delphis p̄dixerat & q̧ aruſpex ueiētanus ſignificauerat lacū deriuari p agros.

ti renūciarent aruſpex ueiētiū a milite nr̄o : qa domeſtici iterprætes deerāt: captus & i caſtra platus futuꝶ dixerat:ergo ſenatus duplici prædictione monitus eodē pene tēpore:& religioni paruit:& hoſtiū urbe potitus eſt.Nec parū ꝓſperi ſucceſſus eſt quod ſequitur.

De Lucio Sylla conſule.

LVtius Sylla cōſul ſociali bello:quū i agro nolano ante p̄toriū imolaret: ſubito ab una pte aræ ꝓlapſam anguē ꝓſpexit: q̄ uiſa poſthūi auriſpicis hortatu cōtinuo exercitū i expeditionē eduxit:ac fortiſſima ſānitū caſtra cæpit : q̄ uictoria futur̄ eius ampliſſimæ potētiæ gradus & fūdamētū extitit.

De Gaio Volūnio & Seruio Sulpitio.

PRæcipue admiratiōis ēt illa ꝓdigia q̄.G.uolūnio:& Seruio Sulpitio cōſ.in urbe nr̄a iter initia motuſq̧ bellorum acciderūt.Bos nāq̧ mugitu ſuo in ſermonē hūanū cōuerſo: nouitate monſtri audiētiū aīos exterruit.Carnis quoq̧ in modū nibi diſſipatæ ptes ceciderunt: quaꝶ maiorē numeꝶ p̄petes diripuer̄ aues : reliquū humi p aliquot dies neq̧ odore tetro:neq̧ deformi aſpectu mutatū iacuit.

Diuerſa Mirabilia.

EIuſdē generis monſtra alio tumultu credita ſunt.pueꝶ iſantē ſemeſtrē i foro boario triūphū ꝓclamaſſe. Aliū cū Elephātio capite natū.In piceno lapides pluiſſe.In gallia lupū uigili e uagina gladiū abſtuliſſe: i ſicilia ſcuta duo ſanguinē ſudaſſe. Etiā metētibus cruētas ſpicas i corbē decidiſſe. Cærites aq̄s ſanguie mixtas fluxiſſe.Bello etiā pu.ſecūdo cōſtitit.Gn.Domitio bouē dixiſſe.Caue tibi roma.

De Caio Flaminio.

CAius āt Faminius inauſpicato cōſul creatus quū apud lacū thraſimenū cū Hānibale cōflicturus conuelli ſigna iuſſiſſet: lapſo equo

OLI. Bellū ſociale NEc.p.p.hoc fuit ſociali bello cuius cā ide nata ē:q̧ Druſus tribu.Pl. ꝓmiſerat ſociis latis nois ſi cū ſeatu ſētirēt: eiuſq̧ ptes aduerſus eq̄ſtrē ordinē cū quo pp iudicia grauiter diſſidebat: tueret̄:datuꝶ opā ut i ciuitatē ro.accipēt̄: ſed occiſo paulopoſt Druſo cū p̄miū latis negaret̄ irati a ſocietate po.ro.defecerūt & ro.bellū idixerūt.Diuerſi cōtra hos miſſi ſūt ipatores:iter quos &.L.Sylla q ꝓfect9 i ſāniū aduerſus nolā

Syllæ ſacrificāti ꝓdigiū prīo duxit exercitū.Nolāi extra mœnia cū copiis & p̄ſidiis poſuere caſtra. Sylla igit̄ cū deos de pugna cōſuleret:anguis ſubito apparuit.Interrogato aruſpice qd anguis ille portēderet: reſpōſū ē ut magno aīo caſtra hoſtiū iuaderet quo facto uictoria potitus ē. Sociali.b.qd geſtū ē cōtra eos q a ſocietate po.ro.defecerūt qd alio noīe bellū latinū uocat̄. Futuræ.a.p.Nā opes ſuas hic ſylla cæpit auger̄:& hac uictoria clarior factus maiora ſuſcipe nō dubitauit.

PRæci.ad.Li. multa refert appuiſſe ꝓdigia:āte galloꝶ aduētū q̄ futuꝶ urbis miaret̄ excidiū: dicit.n.eo anno cælū uiſū ardere:terra ingēti cōcuſſa motu ē.Bouē locutā:cui rei priore anno cui fides nō fuerat creditū ē iter alia ꝓdigia q̄ multa fuere:carne pluit:quē ibrē igēs nūerus auiū uolitādo rapuiſſe fert̄ qd̄ itercidit ſpſum ita iacuiſſe aliquot dies ut nihil odor mutaretur.Præcipue: nō ſolū q̄ dixius ꝓdigia admirāda ſunt ſed ēt q̄ ſequūt̄. Mugitū i.u.ſe.bos

Bos locuta q̄ ante mugire cōſueuerat hūanis uerbis locuta ē:nā dixiſſe fert̄:caue tibi ro.ſed prīo creditū nō ē:ſecūdo uero cū hoc idē ꝓdigiū enūciatū eſſet fides hēri cepta ē. Carnis.q.i.m.Pli.

Carne pluit li.ii.p̄tar hæc inqt relatū ē i mōumēta iferiore cælo lactæ & ſanguie pluiſſe.M.Acilio.C.Portio ꝯſ.& ſæpe alias carne ſicut.L.uolūnio.Ser.ſulpi.cōſ.eāq̧ nō pputruiſſe:qd̄ nō diripuiſſēt aues. In.m.ni.nib9 uēt9 cū pluuia:ē ēt dēſitas

Præpetes nubis i tēpeſtate obſcura. Præpetes aues ſūt q̄rū uolatu futura p̄noſcius hoc ē auguria faciunt:dcē p̄petes:q̄ſi priora petētes:qa priora petunt uolātes. Nec.o.qa nec deformes erāt carnes nec tabo & ſanie aut alia corruptōe ferētes nō odore nō aſpectū uariarūt ſe carnes ille:ſed eūdē quoq̧ uigorē retinuerūt quē prius hūere

Semeſtris Infans locutus & odorē.L.ii.pu.be.li.i.rōæ igt circa urbē multa ea hyeme ꝓdigia fcā &c. Seme.vi.mēſiū:iō āt dixit ſemeſtrē qa potuiſſet eē iſās loq̄ns ſie admiratiōe ut i biatu & iſra:ſed ſemeſtris loq ſie miraculo nō pōt. In.f.b.li.dicit i foro olitorio.locutū:clamaſſe io triūphæ. Elephā.c.ſie dubio ħ abhoiandū fuit. Lap.p.dicius lapids & lapidib9. Vigili:q nocturnas facit excubias Sāguinē.l.ſignat laborē bellicū:q poſtea ſecut9 ē. Cruē.ſp.li ab ācio ciuitate uolſcoꝶ nūciatū eſt. In.c.ſecūdū uetuſtū morē locut9. Caue ti.ro.hoc dicit.L.fuiſſe bel.mac.cærites.L.hoc idē ſcri.

Flāminius ſigna neglexit CAius autem Fla.L.i.de.ii.bel.pu.Ci.de diui.quid bello inquit punico ſecundo nonne.C.Flaminius cōſul ſigna neglexit rerum futuraꝶ magna cum clade reip.qui exercitu luſtrato cum aretiū uerſus caſtra mouiſſet::& contra Hāni.legiōes duceret:& ipſe & equus ante ſignum Iouis ſtatoris ſine cā repēte cecidit:nec eā rē habuit religioni obiecto ſigno ut pitis uidebat̄ ne cōmitteret p̄liū.Idē cū tripu-

dio auſpicaret̃:pullarius diẽ ꝓlii cõmittẽdi differebat:tũ Flamini.ex eo q̃ſiuit ſi nec poſtea q̃dẽ pulli paſcerent̃ q̃d faciẽdũ eẽ cẽſeret:cũ ille q̃eſcẽdũ eẽ reſpõdiſſet:Flamini. p̄clara iq̃t auſpicia ſi eſuriẽtibus pullis res geri potuiſſet ſaturis nihil gereret̃.Itaq; ſigna cõuelli & ſeq iuſſit:quo tp̄e cũ ſignifer p̄mi haſtati ſignũ nõ poſſet loco mouere nec q̃cq̃ ꝓficerẽt plures cũ accederẽt:Flamini.nũciata ſuo more neglexit:itaq; tribus horis cõciſus exercitus atq; ip̄e iterfectus ẽ. Inau.aduerbialiter dictũ ẽ:ut falſo cõſulto p̄cario auſpicato te. Pri. Lacũ.t.pu ſinũ lacũ q nomẽ accepit a mẽio mõte. Cõuelli ſi.i terra ſp ſigna defigebãt̃. Lapſo.h.i.Fla.cũ oci⁹ cõuelli ſigna iuberẽt:& ip̄e i equũ

In au-
ſpica-
to

ſup caput eius hũi ꝓſtratus ẽ:nihilq; eo ꝓdigio ĩhibi tus ſigniferis ſigna moueri ſua ſede poſſe negantibus: malũ ni cõtiuo ea effodiſſẽt: miatus ẽ. Veꝝ hui⁹ teme ritatis utinã ſua tãtũ nõ ẽẽt po.ro. maxia clade pœnas pẽpẽdiſſet :ĩ ea nãq; acie.xv.mil.Ro.cæ.vi.mil. capta .xx.mi.fugata ſt̃ cõſulis obtrũcati corpus ad ſũerãdũ ab Hãni.q̃ſitũ ẽ:q q̃tũ ĩ ipſo fuerat ro.ſupelierat ĩpiũ.

FLaminii ãt p̄cipitẽ audaciã.C.Hoſtilius mã cinus ueſana ꝑſeuerãtia ſubſeq̃t̃:cui cõſuli i hiſpaniã ituro hæc ꝓdigia acciderũt:quũ la nuuii ſacrificiũ facere uellet:pulli cauea emiſſi i ꝓxi mã ſiluã fugerũt:ſũmaq; diligẽtia q̃ſiti repiri neque- rũt:quũq; ab Herculis portu:quo pedibus ꝑuenerat: nauẽ conſcẽderet:talis uox ſine ullo auctore ad aures eius ꝑuẽit.mãcie mãe:q̃ territus quũ itiere cõuerſo ge nuã petiſſet:& ibi ſcaphã fuiſſet ĩgreſſ⁹:ãguis eximiæ magnitudinis uiſus e cõſpectu abiit.ergo nũeꝝ ꝓdigi oꝝ nũero calamitatũ æq̃uit:iſelici pugna:turpi fœde re:deditiõe funeſta. Aliud de Graccho Tiberio.

MInus mirã ĩ hoĩe paꝝ cõſiderato temeritatẽ Tiberii Gracchi grauiſſimi ciuis exitus tri- ſtis & ꝓdigio denũciatus nec euitat⁹ cõſilio facit Cõſul.n.cũ ĩ lucãis ſacrificaſſet ãgues duæ ex oc- culto ꝓlapſi repẽte hoſtiæ q̃ ĩmolauerat adeſo iecore ĩ eaſdẽ latebras ſe retulerũt.ob id deide factũ iſtaurato ſacrificio idẽ ꝓdigii euẽit.tertia quoq; cæſa uictĩa di- ligẽtiuſq; aſſeruatis extis neq; allapſus ſerpẽtũ arceri neq; fuga ĩpediri potuit q̃d q̃uis aruſpices ad ſalutẽ ĩ-

ĩſiluiſſet:equus repẽte corruit : cõſulẽq; lapſũ ſupra caput effudit. Verũ.h.t.ſed utinã in- quit temeritatis huius pœne ĩ caput ſuũ redũ- daſſent nõ.n.reſp.tñ detrimenti paſſa fuiſſet. Ad fu.ad funus faciẽdũ ut ſepultur̃ mãdaret.

FLãminii ãt ꝑ.nõ mĩus obſtiat⁹ fuit. Hoſtili⁹ ãt aduerſus deoꝝ uolũta- tẽ bellũ ſuſcipet cũ numantinis:nã hoc fuit bello numãtio ſicut ſuo lo co dicẽus:nã lauinii d̃os cõſulẽti cũ eſca pullis ĩ cauea eẽt obiecta:illi ſtati eſcaneglecta ĩ ꝓximũ lucũ ꝓfugeret:quo ꝓdigio nihil territ⁹ cũ ĩ ꝓ uĩciã ꝓficiſcẽs claſſem e portu her.ſolueret:uo cẽ audiuit dicẽtẽ. Mãcine mãe:deide cũ gẽuã reuerſus eẽt uidit ſerpẽtẽ ĩmẽſæ magnitudĩs: tñ his tot ꝓdigiis nihil mot⁹ ꝑgit ire ĩ ꝓuĩciã ubi demũ ꝓdigia cladib⁹ adeq̃uit: nã cũ ĩgẽti ſtrage uictus ẽ ab hoſtib⁹:deide fœdus turpi- ter cũ hoſtibus iniuit:poſtrẽo traditus ẽ a ſẽa- tu hoſtibus ad ſuppliciũ. Veſa:nõ ſana.i.ſtul- ta. In hi.q̃a duxit exercitũ cõtra numãtinos.

OLI.
Bellũ
Nu-
manti
num

Mãci-
ni præ
ceps
auda-
cia

Pulli e ca.Ro.moris fuit teſte Ser.q; in cõiciis agẽdis & bellis gerẽdis pullaria capta ĩ eẽt augu ria. Portu.h.uidelicet de liguria ubi portus ẽ herculis moneci:nã cõponit̃ ex q̃d ẽ ſolus:& dõus.& teſte Ser.iõ potãt hercu- lẽ ſic dcm̃:uel q; pulſis oĩbus illic ſolus hĩtauit uel q; ĩ eius tẽplo nunq̃ deoꝝ q̃ſpiã ſimul coli tur:ſicut ĩ tẽplo Iouis colit̃ Minerua & Iuno.ĩ tẽplo ueneris cupido. Stra.de liguribus loq̃ns ait.Monecus p̄terea portus ſtatio q̃dã ẽ nõ ma gnaꝝ nõ multaꝝ capax nauiũ tẽplũ hẽns her culis cognomẽto moneci quoniã is ĩ eo hĩtat ſolus. Infelici pu.q̃a uictus ẽ cũ ingẽti multi tudĩe a paucis: nã fuere.xxx.milia ro.a.iiii.mi libus numãtinoꝝ ſupata. Turpi fœ.quia ſe ĩ hoſtiũ ꝑtãtẽ dedit:& ĩ iuſſu Po.Ro.fœdus ini q̃s cõditiõibus fecit cũ numãtinis. Deditione funeſta:q̃a ſenatus cẽſuit ut hoſtibus tradere- tur:& Popu.Ro.religione ſeruaretur.

MInus mirã.Tib.gra.ꝓuinciã Lucaniã tenebat ꝓcõſul bel.pu.ſcd̃o in q̃ ſacrificãti triſte ꝓdigiũ appuit: nã ad exta ſacrificio ꝑpetrato angues duo ex occulto ꝓlapſi edere iecur:conſpectiq; repente ex oculis abierũt:id cũ aruſpicũ monitu ſacrificiũ iſtauraret̃ atq; ĩtẽtius exta reſerata ſeruarẽtur:iteꝝ ac tertio tradũt libato iecinore ĩtactos angues abiiſſe: cũ aruſpices ad ĩperatorẽ id ꝑtinere ꝓdigiũ p̄mõuiſſent & ab occultis cauẽdũ hoĩbus cõſultũ eẽt:nulla tamẽ ꝓuidẽtia fatũ ĩminẽs moueri potuit:nã hoſpitis dolo p̄cipi tat⁹ ĩ iſidias cũ paucis occidit̃:hoſpes ãt fuit Fla.Luc.caput eius ꝑtis:q̃ cũ Ro.ſtabat:nã lucanoꝝ ꝑs ad Hãnibalẽ defecerat:is mutata uolũtate locũ g̃ræ q̃rẽs apd̃ penũ neq; trãſire neq; traher̃ ad defectionẽ Luca.ſatis hũit niſi ĩ- patoris Ro.& eiuſdẽ hoſpitis ꝓditi capite & ſanguĩe fœdus cũ hoſtibus ſãxiſſet.Cõuenit.n.cũ magõe Car.duce ut ſi ro.tradidiſſet ĩpatorẽ liberi cũ ſuis legibus ĩ amicitiã Luca.uenirẽt:cuius rei data acceptaq; fide Grac.ĩuitat ad reliq̃ Lucãiæ partẽ ĩ ditiõe accipiẽdã quã a penis defecturã pollicebat̃:ſi mõ ĩpatorẽ Ro.uidiſſent:nã antea par tẽ maximã cepat.Grac.igit̃ uerbis hoſpitis fraudẽ abeſſe credẽs cũ lictoribus & turba eq̃tũ e caſtris ꝓfectus du- ce hoſpite ĩ iſidias p̄cipitauit. Mius.m.nã ĩ quo uir clariſſimus peccat ſi ĩ eodẽ leuior peccauerit minus erit mi rãdũ. Temeritatẽ:temeritas dr̃ cũ aliq̃d ſine cõſilio & cogitatiõe facim⁹:cõſiliũ uero ẽ aliq̃d faciẽdi aut nõ faciẽ di excogitata rõ:dicit ergo cũ ꝓdigiũ triſtis exitus denũciatũ eẽt.Ti.Grac.nec illud cõſilio ẽt uſus uitar̃ potuerit mĩus mirãdũ ur̃ d̃ temeritate mãcini:q̃a & ip̄m ꝑiter fata traxerẽt. Angues du.ex oc.ꝓ.adeſo iecore ĩ eaſdẽ late- bras ſe cõtulere.multa ꝓdigiũ faciũt:nã ãguis ẽ ſubdolũ & callidũ aĩal q̃d ſignat hoſtes futuros callidos & aſtu-

Tibe.
Grac-
chi
mors

tos:iecur ꝑterea mēbꝝ uitale ē:qđ mortē cōsuli ꝑdicebat:ꝙ ī latebras se cōtulerit signābat fore ut ī īsidiis hostes delitescerēt. Ex o.qa nesciebāt uñ se ꝓripent. Iecore:Iecoris & iecinoris dr̄ teste Pris. Idē ꝓ.qa cū rēouasset sacrificiū reuersus anguis ille iecoris pte ābesa se ab oculis hoīum ꝑripuit. Extis a.s.Diligēter custoditis ne diripentur exta dicūt̄ ītestīa ab extādo.i.eminēdo:sūt.n.ptes q̄ ītra corpꝰ eminētiores sūt:sicut iecur.cor.pulmo:splem.

Cauit:ꝓuidit. Ne p.ho.Cū apđ maiores iura hospitii sācta & īuiolata fuissēt.Vir.Iuppiter hospitibꝰ:nā te dat̄
Perfidus iura loquūt̄:pfidꝰ āt dr̄ q fidē uiolat. Insi.utpote q ꝓficisceret̄ īpacatos:huius Ti.ossa ro.deportāda dedit Hāni. militibus Ro.ut uidebimus ī ca.de hūanitate.

OLI. ET cō.col.cōsules ī apulia. Qu.crispinꝰ &.M.Marc.hānibali se opposuerāt cū copiis bel.pūico scđo:tumulus erat syluestris iter pūica & ro.castra a neutris prīo occupatꝰ:q̄a Ro.q̄lis eēt ps eius q̄ uergeret ad hostiū castra ignorabāt:hānibal īsidiis quē castris aptiorē eū crediderat: Itaq3 nocte ad id missas aliquot numidaꝝ turmas medio ī saltu cōdiderat Ro.occupādi loci cupiditas īcessit: ne si occupatꝰ ab Hāni.foret ī ceruicibꝰ hr̄ent hostē.itaq3 cōsules cū paucis eq̄tibꝰ exploratū ꝓfci ī īsidias ꝑcipitar̄t:ubi
Marcelli mors Mar.pugnādo fortiter cecidit.Crispius grauiter saucius euasit:īmolasse eo die qdā ꝓdidere mēoriæ cōsulē Marc.& prīa hostia cæsa iecur sine capite īuētū.In scđa oīa cōpuisse q̄ assolēt: auctu ēt uisū ī capite:nec id sane aruspici placuisse ꝙ scđm trūca & turpia exta nimis læta appuissēt.M.q̄uis admōitus eēt neqđ temer̄ ageret:tñ ducētibus fatis id cōsilio uitar̄ nō potuit. Colle.Ti.gra.& Mar.collegæ fuerāt ī ꝯsulatu. Erro.so.qa uterq3 ī īsidias temer̄ ꝑcipitauit. Par.g.m.qa uterq3 fuit īsidiis opꝑssus. Is ca.sy.qa syracusas diu obsessas tādē cepit ubi Archimedes īgēti arte diu classē Ro.eluserat.

Hāni.cor.Mar.prius fuit q ad nolā Hāni.uici posse docuit:& cū exercitu deleri:hic quoq3 fuit ex tribꝰunus q spolia opīa ioui feretrio cōsecrauit cæso uiridōaro galloꝝ rege. Pria.h. hostia īmolabat̄ anteq̄ ad hostes ꝓficisceret̄.

Victīa:pꝰ ptā uictoriā cū diis gr̄as agerēt dcā uictīa ꝙ uicti sūt hostes. Capi.pricipio. Tri. mœsto.qa uidebat piculū ducibꝰ īmīere. Temere:icōsulte.Hā.M.corpꝰ sepeliēdū curauit.

Cina cos. NAm Octa.cō.Octa.& cīna cōsu.fuerūt.Sed cina cōsulatū tāq̄ tyrānidē exercēs seuiebat in ciues & legē ferre uolebat de reuocādis:quos senatus hostes iudicauerat:& hoc mō tyrānidē affectabat.Octa.uero huic aduersabat̄:& eiꝰ conatibus sūma ope resistebat.igit̄ cū iter se tāto pe dissentirēt & Octa.ps melior ciuitatis seq̄ret̄:ex urbe pellit̄ cīna:quo eiecto Cor.merulā in eius locū substitue re p̄res.Eadē tēpestate mariꝰ e ciuitate pulsus a sylla ī hispāia īgētes copias cōpauerat:q ut cīnā audiuit eiectū ex urbe ad eū stati legatos de cōiūgēdis exercitibus misit:cina id se factuꝝ libēter rn̄dit:ad hæc uelle se mariū legiōibus p̄eē:utpote q belli dux pitissimus eēt.Mariꝰ negat se priuatū cōsuli ꝑferri oporter̄.Cæteꝝ nihil qđ ad pristinā dignitatē recupādā ptīeat ꝑtermissuꝝ igr̄ ī Italiā traductis copiis q̄s ī hispāia ꝯtraxerat:Marius cīne cōiūgit̄: exercitū ad urbē ducūt sed prīo hostiā:q̄.viii.milibus passuū distat ab urbe:post auētinum capiunt:postrēo exercitū ad urbē ducunt.cina Octa.ꝓ tribunali sedētē obtruncat:caput eius rostris affigit:multi & alii nobilissimi ci
Marii crudelitas ues cedunt̄.iter quos &.M.An.orator cuius caput diu māibus ptractatū Marius mēsæ apposuit:& cum aliis postea rostris affixit:quēadmodum:iungit̄ cum supiori.Marcel.quidē nō timuit Octauius uero timuit:sed uitare non potuit.Præsumpsit : præsagiuit:animo. Tristi fine:quia occisus est a Cinna & eius caput rostris affixum.
Octauii cos. mors NOn finit.cū tres Ro.pricipes q̄dā iter se cōspiratiōe cōueñissēt ut ꝯflatis opibꝰ rēp.ꝓ sua uolūtate uersarēt ꝓuicias iter se ptiti sūt:ita ut galliā Cæ.Italiā Pōp.pthiā Cras.obtīeret.s3 pthia ꝓuicia fcā ē nulla ītercedēte belli cā:neq3.n.pthi po.ro.ulla iniuria lacessiuerāt:ueꝝ qa Cras.audiuerat arsacidē:uel ut alii dicūt.Orodē pthoꝝ regē auri & argēti locupletissimū eē:ihiās eiꝰ opibꝰ:nō priꝰ ager̄ destitit cū cæsar̄

patoris ptier̄ dixissēt Gra.tñ nō cauit ne pfidi hospitis sui flauii īsidiis ī eū locū deductus ī quo pœnoꝝ dux magno cū armata māu delituerat:inermis occideret̄.

De Marcello.

ET cōsulatꝰ collegiū: & erroris societas:& pargēus mortis a Tiberio grac.ad Marc.memoriā me trahit.Is.n. captaꝝ syracusaꝝ & hānibalis ante nolana mœnia a se primū fuger̄ coacti gloria īflāmatꝰ cū sūmo studio niteret̄: ut pœnoꝝ exercitū aut ī italia ꝓsterneret:aut italia pelleret soléniq3 sacrificio uolūtates deoꝝ exploraret: q̄ prīa hostia ante foculū cecidit: eius iecur sine capite īuētū ē:ꝓxia iocinoris duplex caput hūit:qbus inspectis aruspex tristi uultu nō placer̄ sibi exta:qa prīa trūca : scđa nimis lœta apparuissent:respōdit.Ita mōitus.M.Marcel.neqđ temer̄ cōaret̄ in seq̄ēti nocte speculādi gr̄a cū paucis egredi ausus a multitudīe hostiū ī brutiis circūuentus æque magnū dolorē ac detrimētum p̄riæ interitu suo attulit.

De Octauio cōsu.

NAm Octaui.cōsul diꝝ omē quéadmodū timuit:ita uitare nō potuit:a simulacro.n.apollinis p se abrupto capite: & ita īfixo humi ut euelli neq̄ret:armis a collega suo Cīna dissidēs: ꝑsumpsit aīo ea re significari exitiū suū: in quē metus augurii tristi fine uitæ īcidit:ac tū demū īmobile dei caput terra refigi potuit.

De Marco Crasso.

NOn finit nos.M.Cras.īter grauissimas Ro.īpii iacturas nūerādus: hoc loco de se silentiū ager̄ pluris:& euidētissimis ante tantā ruinā mōstroꝝ pulsatꝰ ictibus.ducturus erat a carris aduer

ſus ꝑthos exercitũ: pullũ ei traditũ ē paludamētum: quũ ĩ prælıũ exeũtib⁹ albũ aut purpureũ dari ſoleret: mœſti & taciti milites ad pricipia cõuenerũt: q uetere ĩſtituto cũ clamoꝛ alacri accurrerẽ dbebãt: aqlarũ altera uix cõuelli a primipilo potuit: altera ægerrie extra cta ĩ cõtrariã ac ferebat̃ partẽ ſeipſã cõuertit. Magna hæc ꝓdigia: ſed & illæ clades aliq̃to maiores tot pulcherriaꝝ legionũ interitus: tã multa ſigna hoſtilibus ĩ tercepta maĩbus: tãtũ Ro. militiæ decus barbaroꝝ ob tritũ eqtatu: optiæ ĩdolis filii cruore prĩi reſperſi oculi corpus ĩpatoris ĩter ꝓmiſcuas cadaueꝝ ſtrues auiũ: ferarũq̧ laĩatibus obiectũ: uellẽ qdẽ placidius ſed relatu uerum ē: ſic deoꝝ ſpreti præmonitus eſcãdeſcũt. ſic hũana cõſilia caſtigãt̃: ubi ſe & celeſtibus ꝑferunt.

De Cn. Põpeio mõito ꝑ Iouẽ ne cũ. C. ceſarꝭ pugnaret.

Neũ ēt Põpeiũ Iuppiter oĩpotẽs abũde monuerat: ne cũ. C. Cæſare ultimã belli fortunã expiri cõtẽderet: egreſſo a dyrrachio aduerſa agmini eius: fulmina iaciẽs: examinibus apum ſigna obſcurando ſubita triſticia ĩplicatis animis militũ: nocturnis totius exercitus terroribus. ab ipſis altaribus

atq̧ Põpeio q̃ obtiuit ut ea ſibi ꝓuĩcia decernerer̃: ſperãs ĩde ſe locupletem redituꝝ magis q̃ glorioſum: cõſtat. n. Craſſum ciuẽ fuiſſe auariſſimũ: Cic. li. iii. de finibus bonoꝝ & maloꝝ. Rectius ĩquit diues q̃ craſſus q niſi eguiſſet. nũq̃ eufratẽ nulla belli cã trãſire uoluiſſet. Sed res ſibi ꝑter ſpẽ & opinionẽ euenit: cũ. n. ĩ parthiã duxiſſet exercitũ: & regi caput offerr̃ qđ hũit ille ludibrio: nã ferũt auꝝ liqdũ cũ hac exprobratione ĩfudiſſe: auꝝ ſitiſti auꝝ bibe: utpote q ſꝑ diuitiaꝝ ſtudioſiſſim⁹ fuiſſet: ita ut diuitis cognomẽ accipet: unde florus: caput ĩgt craſſi reciſũ cũ dxtera mãu ad regẽ dportatũ ludibrio fuit: neq̧ ĩdigne: auꝝ. n. liqdũ ĩ rictũ oris ĩfuſũ ē: ut cui⁹ aĩus arſerat auri cupiditate ei⁹ ēt mortuũ & exãgue corp⁹ auro ureret̃. Alii tñ dicũt: qđ ueritati magis accedit. Parthoꝝ regẽ edixiſſe: qcũq̧ caput ad ſe craſſi detuliſſet ei ſe tãtũdẽ auri repẽſatuꝝ: ex eo calliditate ĩgenii militẽ uſũ euacuato crãeo plũbũ liqdũ ĩſtillaſſe: & hãc calliditatẽ regẽ ꝓbaſſe: qđ uero ad rẽ ꝑtiet: huic aduerſus hoſtes exercitũ ducẽti multa appuerũ ꝓdigia: qbus poterat ab ĩcepto deterreri: ſi mẽs nõ leua fuiſſet uel fata potius ro. tuliſſẽt: nã ꝓdit̃ mẽoriæ. xi. legiões Ro. ĩ ea pugna fuiſſe dletas. Inter. ĩ. qa ut dixi. xi. legiões amiſere ro. Acar. De qbus ſupra ſatis dictũ eſt. Pullũ. i. nigrũ & atrũ: nã pullus. la. lũ. dr̃ niger. a. um. Vir. Reiice ne maculis ĩfuſcet uellera pullis. Iu. Pullati proceres: hoc ē atra ueſte. Paludamentũ: Veſtis ĩpatoria. Ad pri. prĩcipes appellãt̃ q ĩ ſcđa acie locãt̃: nã cũ uelites ꝑmi ita leuiter ꝑliũ cõmitãt: ut q̃ primũ hoſti cedãt: eoꝝ cũ hoſte cõgreſſus dign⁹ ñ eẽ uĩ q̃ pugna appellet̃: uñ pricipia hæc ẽ pricipes ſubſeq̃ntes ſignes armis uiribuſq̧ ferocius pugnãt: hiq̧ primã pugnã cõmittere dicũt̃: ergo ad pricipia hoc ẽ ad primã aciẽ: q̃ poſt uelites & ferẽtarios remãet eo ꝙ ipſi pugnã reuera ĩcipiãt: nã uelitũ ꝑludiũ magiſq̃ pugna eẽ uidebat̃. Te. ego uero poſt pricipia oĩb⁹ ſigna dabo ſcđa acies erat pricipũ ſiue haſtatoꝝ: tertia ſubſidiarioꝝ. Altera. a. uexilloꝝ: nã uexilla ro. depictã aqlã hẽbant. Lu. ſigna ꝑes aqlas & pila minãtia pilis. Itẽ alibi: & notæ fulſere aqlæ rõanaq̧ ſigna. Optie. i. q̃. L. Craſ. dicebat̃: hic bello gallico ſub cæſare militãs multa facĩora uirtutis ediderat: & cũ pr̃ ĩ hãc. expeditionẽ ꝓficiſceret̃ eũ a militia cæſaris exciuit cũ ægre cæſar illũ dimitteret quẽ ãte cõſpectũ pr̃is cæſũ fuiſſe cõſtat. Tot ſi. qa ſigna militaria ĩ ꝑtãtẽ hoſtiũ uenerũ q̃ deĩde auguſto ĩperãte recepta ſũt. Strues: cumulos: acetuos. Vellẽ: uellẽ ĩqt Va. hanc cladẽ placidius dicere poſſe: ſed omiſſis gratioſis uerbis cogor uera fateri. Sed re. ſ. locor. ſic. d. ſ. qa dii ubi nobis oſtẽderũt ſigna qbus qđ geſturi ſumus ſibi nõ placere ſignificãt: irraſcũtur ſi cõtra eoꝝ uoluntatem fecerimus. Excandeſcunt: iraſcuntur affectu non paſſione: excãdeſcere pro igneſcere: ſed igni ira comparatur. Præferret: quia conſilia humana admonitionibus deorum anteponunt.

¶ Albũ aut purpureũ. Imp. utebãt̃ albo aut purpureo paludamẽto. Hircius ĩ rebus Cæſaris. Nã cũ Scipio ſagulo purpureo añ regis aduẽtũ uti ſolitus eẽt dicit̃ Iuba cũ eo egiſſe: nõ oportere illũ eodẽ uti ueſtitu: atq̧ ipſe uteret̃. Itaq̧ factũ ẽ illico: ut Scipio ad albũ ſeſe ueſtitũ trãſferret. & Ita caſtigãdũ docuit Ianus ex ãtiq. Cod. & hoc loco Val. cũ prius aliũ legeret̃. Aqlarũ altera. Hoc oñtũ refert ēt Dion. Aquilãq̧ Ro. Signũ docet aureã fuiſſe nõ pictam. Verba Dionis adieci ſicut a meo parente Demetrio tranſlata ſunt in latinum. Signum quod Aquila dicitur: eſt ædicula parua in qua Aquila collocatur aurea. quam geſtari mos eſt in omni iuſto exercitu a ſignifero: præfixam longiſſimo conto: qui: quo terræ depangi poſſit: in acutam cuſpidem deſinit.

Neũ Põpeiũ: Multa ꝓdigia ſupiores admouere duces. Sed nõ pauciora Põpeiũ a ſuſcipiẽda cũ cæſare pugna auertebãt: ſi mõ fata tuliſſẽt. Vltimã fo. qa de ſũma reꝝ pugna iſta fuit ubi cũ uniuerſo exercitu fortunã belli exptus ẽ. Cõtẽderet: eniteret̃. Aduerſa ia. Luca. Inq̧ oculis hoĩum fregerũt fulmĩa nubes. Examinibus apũ. Luca. Nec nõ innumero coopta examine ſigna: qđ ꝓdigium ſignificabat multitudinẽ nociturã eſſe Põpeio. Vnde Vegetius de re militari. Nil magis obfuit Põpeio q̃ exercitus numeroſa copia: qđ & ēt ſenſiſſe ferr̃: dixit. n. nihil aliud portẽdere apes q̃ numeroſã militũ copiã. Nocturnis: cõſtat flãmã q̃dã clariſſimã ĩ caſtris Põpeii emicuiſſe ĩ cæſaris caſtra uergẽtẽ q̃ ſignificabat magnã Põpeii gloriã ad cæſarẽ trãſiturã ex eoq̧ terrorẽ iniectũ uniuerſo exercitui q & aliis uiſis mõſtris territus ẽ Lu. Hic trepido cõcuſſa tumultu caſtra. fremũt: hoſtiaꝝ fuga. Luca. Ad mot⁹ ſupis diſcuſſa fugit ab ara Taurus: nã cũ altaribus hoſtias admouiſſet ille ſtatĩ fugã ꝓripuerũt. Sed ĩui. ſed fatis ĩqt reſiſtere nõ potuit Põpei⁹ q̃q̃ prudẽtia & cõſilio plurimũ ualeret: loqr̃ ãt ſcđm ſtoicos: q oĩa dicebãt fatali neceſſitate cõtigere qđ falſiſſimũ ẽ: & a uera religiõe alienũ nã ſi ſic eẽt ſeqret̃ illđ abſurdiſſimũ: ꝙ nec cõſiliũ nec doctrĩa nec uolũtas qcq̃ ualeret: & fruſtra humão generi libeꝝ da

Craſſus a ꝑthis deletus

Carræ urbs

Pullus, a, um

THE.

OLI.

Põpeii cladẽ pharſalicã q̃ ꝓdigia ꝓceſſerunt

tū eēt arbitriū:ſeq̄ret & illud:ut q̄cq̄d hoīes ſine uirtute ſine cōſilio facerēt nō uirtuti neq; cōſilio ſed neceſſitati poti9 eēt aſcribēdū:& ꝓpea dānari q̄ſq̄ uel pmio affici ñ merito poſſe uideret:ꝗ nō uolūtate rc̄tū q̄cq̄ uel turpe fe ciſſēt:ſed fatis ita uolētib9:đ fato Sene.i q̄ſtiōib9 natu.q̄d.n.ītelligis fatū exiſtīo neceſſitates reꝝ oīum actionūq̄

Perpē dere q̄s nulla uis rūpat. Alioq:p̄terq̄ ꝗ ī hoc paꝝ prudēs fuit. Perpēder:examinar cōſiderar trāſlatio ſūpta a pēſā tibus. Itaq; dū ele.nā ex auctoritate ſua Pōpeius cū Cæſar pugnā ſuſcepit:ſenat9.n.ꝓdigiis credēdū eē dicebat.

Eleua re Eleuat:minuit tollit:& ē.trāſlatio ſumpta a cumulo:đ quo q̄tū eleuas tātū minuis: unde Perſi9.nū ſi q̄d turbida roma eleuet accedas. Auctoritatē:q̄a uoluit ſenatus cōſiliū ſeq. Opes.p.Pōpeii opes iā īce pant maiores eē q̄ ciuicæ:neq;.n.cōtentus erat cū cæteris æquo iur uiuer:ſed oēs opib9 ſupa re uolebat. Faſtigio:altitudie. Ab ie.a.ad/ huc adoleſcēs āte q̄ cōſul eēt đ aphrica triūpha uit:q̄đ nulli ro.ad eā diē cōtigiſſe legit. Inui diā:q̄a tātæ opes erāt Pōpeii: ut oēs inuidia la/ borarēt. Quo.c.q̄a pōpeius hæc oīa admiſit iō ſibi ꝓdigia multa apparuerūt: nec ſolū q̄ ſu pra dixīus:ſed ēt q̄ ſequunt. In de.Iulius cel/ ſus li.de bel.ci.prodigia iſta cōmemorat:dicit .n.elide ī tēplo mieruæ repetitis atq; enumera tis diebus:quo die p̄liū ſcđm cæſar fecit ſimu lacꝝ uictoriæ q̄đ āte ipam mineruā collocatū erat & ad ſimulacꝝ mieruæ ſpectabat ad ua/ luas ſe tēpli limēq; cōuertiſſe:eodē die Antio chiæ in ſyria bis tantus exercitus clamor & ſi gnoꝝ ſonus exauditus eſt:ut ī muris armata ciuitas diſcurreret:hoc idem ptolemaide acci dit:pgamī ī occultis & reconditis tēplis quo p̄ ter ſacerdotes adire nefas ē:q̄ græci adyta ap/ pellāt:tympana cecinerūt.Itē tralib9 ī tēplo ui ctoriæ:ubi cæſaris ſtatuā cōſecrauerāt palma p eos dies ī tecta īter coagmēta expauimento

Antio chia extitiſſe oſtēdebat. Anthiochiæ:q̄ ciuitas ē ī ſyria q̄ cōdidit ſeleucus āthiochi filius. Pto læmaide:q̄ ciuitas ē pētapoleos īter ægyptū & aphricā oli teſtibus Seruio & Stra.barce appel lata.Ci.Ad lētulū.Eſſe tui & nr̄i īperii dignita tis:ptolæmaide aut aliquo propinquo loco rege collocato. Adytis : Adytum locus eſt in templo quē adire ne mini fas eſt niſi ſacerdoti:& eſt dictio græca:nam ſignificat ingredior. Sub cæ. ſta. Tralenſes cæſari ſta tuam quandam erexerant:ſub qua per iuncturas lapidum pauimento palmam pullulaſſe conſtat. Inter:Pro per. Coagmēta:cōiuncturas. Iuſtæ ma.Tā magnā ut creſcere ſolēt. Errorē:ne Pōpeius ſe fortūæ cōmitteret.

THE. ℂ Nocturnis terroribus.Panicos terrores intelligit.Pauſanias de exercitu Breni.Noctu terror eos inuadit pani cus.Nā nulla de cauſa trepidationes ab hoc ipſo deo dicūt eſſe.plura Suidas:& Strategematon primo Polyænus ex hiſtoria. Auctoritatem ampliſſimam.Qui naſi q̄d hēt:ad auctoritatem Cæſaris referet.nō autem Pōpeii.

Ady/ tis Adytis delubris: Adyta græci uocant occulta ac remota templa:quo præter ſacerdotes adire fas non eſt. hæc ex Diuo Cæſare.Nomen eſt (ut uocant grammatici) ſubſtātiuum quare Valerius inuſitate dixiſſet adytis delu/ bris.Itaq; placet antiqua lectio.abdictis delubris.idemq; ſignificat:quod penetralibus.

hoſtiaꝝ fuga:ſed inuictæ leges neceſſitudinis pectus alioqui procul ab amentia remotum ꝓdigia iſta iu/ ſta exiſtimatiōe ꝑpendere paſſe non ſunt.Itaq; dum ille eleuat auctoritatem ampliſſimam: & opes priua/ to faſtigio excelſiores:omnia ornamenta quæ ab in/ eunte adoleſcentia ad inuidiam uſq; contraxerat ſpa/ cio unius diei confregit.Quo conſtat in delubris de/ um ſua ſponte ſigna conuerſa : militarem clamorem ſtrepitumq; armorum adeo magnū antiochiæ & pto lemaide auditum : ut in muros concurreretur.ſonum tympanorum pergami adytis delubris editū. palmā uiridem tralibus in ædem uictoriæ ſub cæſaris ſtatua inter coagmenta lapidum iuſtæ magnitudinis ena/ tam quibus apperet cæleſtium numen & Cæſaris glo riæ fauiſſe:& Pompeii errorem inhibere uoluiſſe.

Oratio ad diuum Iulium.

TVas aras:tuaq; ſanctiſſima templa diue Iu- li ueneratus oro:ut propitio ac fauenti numi ne tantorum caſus uirorum ſub tui exempli præſidio ac tutela deliteſcer patiaris Te.n. accepimus eo die quo purpurea ueſte uelatus aurea in ſella con/

OLI. Deus Diuus TVas aras:Hic apte cæſari adulat:cōſtat.n.ab auguſto fuiſſe cæſari dedicatas aras & tēplum:ergo nō ſi ne adulatiōe cōmemorat cæſarē fuiſſe temerariū ꝗ & ipē contēptis ꝓdigiis in periculū ſuū corruerit ideo ueniā petit ſi cōtra eū dicturus erit. Diue iuli.nota eſt differentia īter diuū & deū ut deū æternū: diuū ex hoīe factū dicamus. Propitio:ephegeſis ē:nā dii nobis ꝓpicii ſunt cū nobis fauēt. Sub tui: De negligētia ſcripturus q̄ cæſar adhibuerit ī ꝓbandis ꝓdigiis:q̄ſi ueniā petit:& dicit ſe iō exēplū eius poſituꝝ: nō tā ut ipſū rep̄hendat q̄ ut p eius exēplū cæteri de q̄bus dixit minori repræhēſiōe digni cenſeantur:nā ſi deus ꝓdigiū neglexiſſe probat:minus mirū eſt mortalē hominē tale quicquā incurriſſe. Te enim accepimus: Cū ſe

Cæſa/ ri natus nouos:& iuſitatos honores Cæſari decreuiſſet: die ſtatuto quo accepturus eos in ſenatū uenturus erat ſa crificauit:nec cor uictimæ quā imolabat iuentū ē:reſpōſū itaq; eſt ab aruſpice id ꝓdigiū ad ſalutē eius ꝑtinere: itaq; cū Cæſar ī ſenatū ire recuſaret:Decius Brutus:q auctor & p̄iceps cōiurationis erat:īſtabat & monebat ac liberius arguebat nō decere ſenatū uniuerſū ꝓ uno:& eo cui magnificētiſſimos honores demādare uelit:neq̄c̄q̄ cōuocatū ſuſpitionē eo die tātæ īſolētiæ aufugeret:itaq; Cæſar ꝑſuaſus ī ſenatū uenit:ubi teſte Suet.tribus & tri gīta plagis īterfectus ē:honores āt quos illi ſenatus decreuerat erāt ut ꝑpetuo dictator eēt:ut oībus ꝓuinciis niſi italiæ peſſet:ut terra mariq; coronā geſtaret p̄ter q̄ ī italia.Suet.alia p̄ter hæc ꝓdagia appuiſſe cōmemorat cæſa ris futurā cædē ſignificātia:ut illud cū capuæ euerterent lege Iulia uetuſtiſſima ſepulchra:tabula ænea in monu/ mēto:ī quo dicebat capis cōditor capuæ ſepultus:iuēta ē:lr̄is uerbiſq; græcis hac ſentētia quādo oſſa capis dete/

ſediſti:ne maximo ſtudio ſenatus exquiſitum:& delatum honorem ſpreuiſſe uidereris: priuſq̃ exoptatum ciuium oculis conſpectum tui offerres:cultui religionis in quã mox eras trãſiturus uacaſſe:mactatoq; opimo boue cor in extis nõ repperiſſe:ac reſponſum tibi a ſpurina aruſpice:pertinere id ſignũ ad uitam & cõſilium tuũ:qđ utraq; hæc corde cõtinerentur: erupit deinde eorum parricidium qui dum te hominum numero ſubtrahere uolunt:deorum concilio adiecerũt.

Laudat hoc exemplo taliũ oſtentorũ domeſtica relatio:ne ſi ulterius rõana apprehendero:e cæleſti tẽplo ad priuatas domos nõ conſentaneos uſus tranſtuliſſe uidear. Attingã igitur externa q̃ latinis inſerta litteris ut auctoritatis minus habent: ita aliquid gratæ uarietatis afferre poſſunt.

De Equa pariente leporem externa.

In exercitu Xerxis quẽ aduerſus ꝓuinciam græciam contraxerat eq̃ partu leporem editum conſtat:quo genere monſtri tanti apparatus ſignificatus eſt euentus. Nam qui mare claſſibus:terram pedeſtri operuit exercitu:ut fugax ani

cta eſſent:fore ut Iulo ꝓgnatus manu conſanguineorũ necaretur:magniſq; mox italiæ cladibus uindicaretur: cuius rei ne qs fabuloſam aut cõmenticiam putet:auctor eſt. Corne. balbus familiariſſimus Cæſaris. Rurſus illud:equorum greges quos in traiiciendo rubicone flumine cõſecrauerat:ac uagos & ſine cuſtode dimiſerat cõperit pertinaciſſime ſe a pabulo abſtinere ubertimq; flere:qđ Virg. tetigiſſe uideť in ægloga dalphnidis in qua cæſaris mortẽ ſub nomine daphnidis:ut quidã uolunt:deplorat cũ dicit:Non ulli paſtos illis egere diebus. Frigida daphni boues ad flumina nulla neq; amnẽ Libauit q̃drupes nec graminis attigit hærbã. Item aliud:immolante aruſpice auẽ regaliolum cũ laureo ramulo põpeianæ curiæ ſe inferentẽ uolucres uarii generis ex ꝓximo nemore proſecutæ ibidẽ diſcerpſerunt. Purpurea:Triumphali ueſte indutus. Exqſitum:Excogitatum diligẽter iuẽtum. Priuſq̃ ex. uideť quodammodo Cæſarem excuſare ꝙ prodigia non ſeruauerit: ne ſ. uidereť contempſiſſe honores:quos ſibi ſenatus ſtudioſiſſime deferebat. Ci. li. de diui. quid inqđ cæſarem putamus ſi diuinaſſet fore ut in eum ſenatu quẽ ex maiori parte ipſe coaptaſſet in curia Põpeiana ante ipſius Põpeii ſimulacrum tot centurionibus ſuis ſpectantibus a nobiliſſimis ciuibus partim etiã a ſe omnibus rebus ornatis trucidatus ita iaceret:ut ad eius corpus nõ modo amicorum:ſed ne ſuorum quidem quiſq̃ accederet? quo cruciatu animi uitã acturum fuiſſe putas? Exoptatum:qa pauci admodum contra te coniurauerant uniuerſa tamen ciuitas tibi fauebat. Religionis: idoe dixit quia poſt mortẽ in deorũ numerum trãſlatus eſt:ergo religionis in quã mox tranſiturus eras:ut quẽadmodum tu eo die ſacrificabas ita paulopoſt tibi quoq; ſacrificandũ eſſet in numerum deorum relato. Opimo:Pigui & ſacrificiis idoneo. A ſpurina aruſ. Spurina ꝑ dixerat Cæſari diẽ mortis ſuæ ut caueret:erãt autẽ idus Martiæ hoc eſt a kalen. uſq; ad idus: nã omnes illos dies ei periculoſos eſſe prædixerat:unde legiť ꝙ cũ idus aduenisſent ſine ulla noxa ſua:Spurinã irridens & tanq̃ falſum uatem redarguens cæſar dixit: adſunt kalendæ o ſpurina: cui adſunt quidẽ reſpondit ſed nondum ꝑterierunt. Itẽ cum in capitoliũ iret cæſar multitudine ſtipatus dixiſſe ſpurinam ferunt. Sol tendit ad occaſum:quia reſpondiſſe dicitur. Sol bene tendit. Ad ui. quia uita & conſiliũ a corde ꝓueniunt:nã cor uitale membrũ eſt:& ideo cæſar de utroq; periclitabatur. Erupit:exit cum impetu exortum eſt parricidiũ. ſ. bruti & caſſii & aliorum q manus intulerunt cæſari:& maxime caſſii:q primus letale uulnus intulit:pricidũ ãt ad adulationẽ dixit:ꝙ ueꝝ patrẽ pfiæ occiderit. Ci. ad Caſ. Luget amicus tuus furorẽ iudicis primũ in ſtatua quã poſuit in roſtris iſcripſit parẽti optime merito:ut nõ mõ ſicarii:ſed etiã parricidæ iudicemini. Cor in extis non repe. Polyænus macedo tradit:hoc in caſtris accidiſſe:conſternatoſq; militum animos a Cæſare facete erectos. Quid inquit mirum:ſi rationis ex pars animal corde careat.

Spurina aruſpex.

THE.

Laudat. h. nunc cõcludit dicẽs nõ congruũ eſſe ut facta cæſaris:qui diuinos iã cõſecutus eſt honores: ad prima hoium exẽpla trãſferamus q̃ſi a diuinitate ad humanitatẽ deſcẽdamus: & iõ ſe domeſticis exẽplis:q̃ ad prodigia ſpectant finẽ iponere uelle dicit. Exẽplo. ſ. cæſaris q uiſis ꝓdigiis in piculũ lapſus eſt. Ad pri. Ne a diuorũ exẽplis ad mortaliũ documenta tranſeamus. Inſerta: pmixta. Vt minus:qa græci a quibus exẽpla petunť:ſemper aſſentatores fuerunt:& magis gloriæ q̃ ueritati ſtuduerunt. Vnde Sal. Athenienſium res geſtæ ſicut ego exiſtimo:ſatis amplæ magnificæq; fuerunt Verum tamen aliq̃to maiores q̃ fama ferunť:ſed quia prouenere ibi ſcriptorum ingenia magna per terraꝝ orbem athenienſium facta ꝓ maximis celebrantur. Gratæ uarietatis:Reſpondet tacitæ q̃ſtioni:nam dici poſſet ſi græca latinis litteris inſerta minus auctoritatis habent:cur ea tradis? habent quidem:ſed uarietas ipſa nõ nihil delectationis affert:etiã ſi conceſſeris minus auctoritatis habere latinis litteris prodita:ipſa tamen uarietas q̃dam affert delectationem.

OLI.

Varietas grata

In exercitu xerxis:Hoc exẽplum tradiť ab herodoto:ꝙ in exercitu xerxis perſaꝝ regis:quẽ aduerſus græcos innumeroſum ac ꝓpe incredibilẽ duxerat:equa leporẽ pepit:qđ turpiſſimã regis fugã:q̃ ſubſecuta ẽ ſignificare uoluit:eſt. n. lepus timidiſſimũ animal. Tãti apparatus: Quia ſicut Demoſthenes tradit q̃tuor milibus & ducẽtis nauibus:& decies cẽtenis milibus militũ Mardonio uni ex ducibus ſuis in græcia relictis cũ paucis admodum:& exigua rate:utpote piſcatoria ſcapha:trepidus in ſuũ regnũ refugit nã in græciã alii alium numeꝝ traduxiſſe ferunt:ego uero totũ exercitũ fuiſſe legi quinquies mille millia & ducenta octogintaduo milia:quæ ſumma potius oſtentatiõe q̃ fide digna:q̃ modum oẽm excedere uideať.

Equa leporẽ pepit

OLI. Vinũ ĩ cruorem

EOdẽ mõtẽ athõ: Hoc quoq; ꝓdigiũ ſignificauit triſtẽ exitũ xerxis: q̃ anteq̃ inuaderet lacedæmonẽ cũ ſacrificaret & uinũ pateris ĩfunderet: ſubito uinũ ĩ ſanguinẽ cõuerſum ẽ: qđ ꝓdigiũ itidẽ euenisſe di doni Vir. dicit. Vidit turicremis cũ dõa ĩponeret aris Horrẽdũ dictu: latices nigreſcere ſacros: Viſaq; in obſcenũ ſe uertere uina cruorẽ. Mõtẽ athon: Mõs ẽ Macedõiæ tãte altitudinis ut uſq; ad ĩſulã lẽ

Athos mons

nõ umbrã ꝓtẽdere dicat̃ diſtat ãt lẽnos a macedõia octagitaſex milibus paſſuũ. Statius li. v. thebaidos: Ingẽti tel lurẽ ꝓximus umbra ueſtit Athõ: nemorũq; obſcurat imagĩe pontũ: ĩuenit̃ athõ & athos. Iu. Velificatus athos. Vir. ĩ Geor. Quãtus athõ aut q̃tus erix: hic igĩ

Athenæ a Xerxe deletæ

mõs q̃q̃ eẽt altitudinis admirãdæ: ut ſupra di ximus tñ iuſſu xerxis mille q̃ngẽtis paſcibus abſciſſus ẽ: & nauigabilis factus: ut tradit He. uñ Iuue. Olĩ uelificatus athos. Structũ ẽt fuiſ ſe põtẽ ſupra mare helleſpõtũ ab abydo urbe aſiæ uſq; ĩ ſeſtõ urbẽ europæ Idẽ teſtat̃ He. qđ & Luca. tetigit cũ dixit. Talis fama canit tumi dũ ſup æquora xerxẽ Cõſtruxiſſe uias: multũ cũ põtibus auſus Europãq; aſie ſeſtõq; admo uit abydo. Inceſitq; fretũ rapidi ſup helleſpõ ti. Nõ eurꝫ zephyrũq; timẽs cũ uela rateſq; in mediũ deferret athõ. Athenas: q̃s relictas ab atheniẽſibus: q arma ferre poterãt: xerxes ſolo adæquauit: fugiẽtibus in lacedæmonẽ cõſilio Themiſtoclis: & relictis ĩbellibus. Agitãti: tra ctanti ut lacedæmonẽ inuaderet. Nec ſe. ſed iterꝫ ac tertio: qa ſæpius reſtaurauit ſacrificiũ: & ſp illud idẽ appebat ꝓdigiũ. Qua de re cõ

Cõſultus

ſulti magi: Cũ petiiſſet a magis conſiliũ: cõſul tus. n. dr̃ a quo cõſiliũ petitũ fuerit: ꝯſultor ue ro q petit: q̃q̃ incõſultus dicat̃ ſine cõſilio: hoc ẽ cui nõ ẽ datũ cõſiliũ qđ petierit unde Vir. li. iii. incõſulti abeũt: ſedeq; odere ſybillæ ĩcõſul tos dixit ignaros rerꝫ & ſine cõſilio: hoc ẽ qb⁹ nõ ẽ datũ cõſiliũ a ſibylla: ẽ. n. Cato conſultus: cõſultor fili⁹ eius: magi dicebãt̃ apđ ſyrios ſa

Magi

Leonidæ uirtus

piẽtes: uel quos ro. augures appellãt. Ac ĩcæ. ꝓpo. inuadẽdæ lacedæmõis. Vecordi: ĩſano. De leo. nã leonidas ſpartanorꝫ rex cũ trecẽ tis milibus apud thermopylas pſis ĩ græciã ex aſia trãſeũtibus occurrit: & ita cũ xerxis exerci tu pugnauit: ut ip̃m regẽ aliquoties a ſede ſua cõſternatũ ĩ fugã cõuerteret: ſđ multitudĩe mi litũ opp̃ſſi ſunt ſpartani. Hæc hiſtoria ſuo lo co plenius tractabitur in capi. de fortitudine.

mal pauido regreſſu regnũ ſuũ repetere eſt coactus.

Mirabile magnum.

EOdẽ mõtẽ athõ iuxta idã tranſgreſſo priuſq̃ athenas dederet: lacedæmõis inuadẽdæ cõſi liũ agitãti: admirabile iter cœnã ꝓdigiũ inci dit: ĩfuſum nãq; pateræ eius uinũ ĩ ſãguinẽ nec ſemel: ſed iterꝫ & tertio cõuerſum ẽ. Qua de re cõſulti magi monuerunt ut ſe ab incœpto ꝓpoſito abſtineret: & ſi quod ueſtigiũ in uecordi pectore ſenſus fuiſſet: caue re potuiſſet ante a leõida & a ſpartanis abũde mõitus.

De Mida rege phrygiæ mirum.

MIdæ uero: cui⁹ ĩperio phrygia fuit ſubiecta: puero dormiẽti formicæ ĩ os grana tritici cõ geſſerũt: parẽtibus deĩde eius quorſum ꝓdi giũ tẽderet explorãtibus augures reſponderũt: Oĩum illũ mortaliũ futurꝫ ditiſſimũ: nec p̃dictio uana exti tit. Nã midas cũctorꝫ pene regũ opes abũdãtia pecu niæ anteceſſit: infantiæq; in cunabula utili deorũ mu nere donata honuſtus: auro: atq; argẽto gazis pẽſauit.

De Platone aliud mirum.

FOrmicis midæ iure meritoq; apes Platõis p̃ tuleri: ille. n. caducæ ac fragiles: hæ ſolidæ & æterne felicitatis ĩdices extiterũt: dormiẽtis in cunis puuli labellis mel ĩſerẽdo: q̃ re audita ꝓdigio rũ ĩterp̃tes ſingularẽ eloq̃ ſuauitatẽ ore ei⁹ emanatu rã dixerũt. At mihi q̃dẽ ille apes nõ mõtẽ hymetõ thy mi florẽ redolẽtẽ: ſed muſarũ heliconios colles oĩ ge

Midæ opes

MIdæ uero regi: De quo poetæ fabu lati ſunt: q̃cq̃đ mãibus attigiſſet in aurũ cõuerti. Ci. Midæ illi phrygio cũ puer eẽt dormiẽti formicæ ĩ os grana tritici cõgeſſerũt: ditiſſi mũ fore p̃dictũ ẽ: qđ euenit. Oĩum: qa nullus ꝓpemodũ fuit añ midã: q tãtũ auri oĩumq; diuitiarꝫ gẽus poſſideret. Vtili: nullæ fruges ſũt tritico meliores. Gazis: Gaza ligua pſica ſignificat apđ latios diuitias:

Gaza

ſicut. n. ſub diuitiarũ genere ĩtelligimus multas opes: ita ligua pſica ſub noĩe gazæ ĩtelligimus maxĩas diuitias.

FOrmicis: hoc ſimile ẽ ſupiori: ſed ĩ hoc diſtãt q; illud ad diuitias: hoc ad eloquẽtiã ſpectar̃ ur̃ nã formi cæ tritici grana in os midæ cõgerẽtes diuitias portẽdebãt: apes uero Pla. labellis ĩſidẽtes: mellaq; ſtipã tes: ſuauiſſimã eloquẽtiã ſignificãt. Apes Platonis: Cice. Platoni cũ in cunis dormiẽti paruulo apes

Platonis eloquẽtia prodigio ſignificata

in labellis cõſediſſent reſpõſum ẽ illũ ſuauitate orõnis fore p̃clarũ: ita p̃uiſa ẽ ĩfanti futura eloquẽtia dignũ ẽ inq̃t Valerius ut Platõis apes midæ formicis p̃ferant̃. Caducæ & fragiles: q̃ppe qa in poteſtate fortũæ poſitæ ꝓ eius libidĩe mõ huc mõ illuc trãſſerunt̃: nullo loco: nullo tpe certæ ſtabileſq; poſſident̃. Eternæ feli citatis: Vis tãta ẽ eloquẽtiæ: ut ĩmortalẽ hoĩem efficere poſſit: nã Platõis nomẽ ut uidem⁹ uiget apud oẽs: uirtus . n. in cuius genere ponit̃ eloquẽtia cũ ſapiẽtia cõiuncta: ẽ hoĩs certa poſſeſſio: q̃ ſola clara, æternaq; habet̃: ut nec eripi nec ſurripi poſſit: nõ naufragio: nõ incẽdio amitti: nõ ui tẽpeſtatũ: nõ impiorũ pturbatiõe mutari: q̃ q p̃di ti ſunt: ſoli felices ſunt: ſoli diuites: q poſſidẽt res fructuoſas & ſempiternas. Qua re audita: Aruſpices interro gati: qd ſibi uellet prodigiũ reſpõderunt ſummã ex ore Platonis eloquẽtiã aliquãdo emanaturã eſſe nã. Home. eloquentiæ ſuauitatẽ melli cõparauit: dixit. n. ex cuius ore melle dulcior fluebat oratio. Emanaturã: Exiturã: fluxurã. At mihi q̃dẽ: Sed ille apes inq̃t Valerius ſiquis ſnĩam meã requiſierit nõ uident̃ de flore thymi ex hy meto mel collegiſſe ſed de elicõe mõte inſtinctu muſarꝫ ſuauiſſimos eloq̃ fontes hauſiſſe. Hymetũ: Hymetus

mons eſt atticæ regionis q teſte ſolino oīum græcoꝝ montiū obtinet principatū & floribus ſemꝑ abūdat. Oui.
Vertice de ſummo ſemꝑ florentis hymeti: pari rōne Iuuenalis: dulciqꝫ ſenex uicinus hymeto: ex hoc eodē mon/
te marmorū cruſtæ: & trabes marmoreæ ſuccauabanť: dicēte Oratio in odis cōtra mœcenatē: q in ædificādo ni
mis ſumptuoſus eē uidebať. Nō ebur: neqꝫ auꝝ renidet in domo lacunar nō trabes hymetiæ. Eliconios: mōs ē Heli/
ſecundū Pliniū atqꝫ Solinū boetie: & eſt iuxta thebas & auctore Strabōe in li. ix. phocidi regioni uicinus locatus con
ꝓcul a parnaſo circiter qndecim milia paſſuū: eiqꝫ emulus altitudine & circuitu q & ipſe apollini quoqꝫ ſacer & mons
muſis ē: unde elicōiades muſæ appellate ſunt.
Lucre. adde eliconiadū comites quorum unus
Homerus: ē igiť helicō muſis cōſecratus mōs:
nō aūt collis mōtis parnaſi ut Ser. atqꝫ Tortel/
lius exiſtimāt in tranſlatione perſiſtit.

nere doctriæ uirētes deaꝝ īſtictu depaſtæ: maxīo ige
nio dulciſſima alimēta ſūme eloqntiæ īſtilaſſe uidēť.

De Somniis. Cap. V.

SEd qm̄ diuitias midæ diſertūqꝫ platōis ſō
niū attigi: referā q̄ certis imagib⁹ multoꝝ
qes adūbrata ſit: quē locū un̄ potius ordi
ar q̄ a diui Auguſti ſacratiſſima mēoria:
eius medico artorio ſōnū capiēti nocte: q̄
dies īſecut⁹ ē: quo ī cāpis philippicis rōani iter ſe exer/
citus cōcurrerūt: Mineruæ ſpecies oborta ꝑcepit ut il/
lū graui morbo īplicitū mōeret: ne pp aduerſā ualitu/
dinē ꝓxio ꝑlio nōītereſſet: qđ cū Cæſar audiſſet lecti
ca ſe deferri ī aciē iuſſit: ubi dū ſupra uires corporis ꝓ
adipiſcēda uictoria excubat: caſtra eius a Bruto capta
ſunt: qd ergo aliud putamus q̄ diuīo nūine effectū ne
deſtinatū iā immortalitati caput īdignā cæleſti ſpiri/
tu fortunæ uiolētiā ſentireť: Auguſtū uero præter na/
turalem animi motum in omnibus rebus ſubtiliter ꝓ
ſpiciendis uigorē etiā recēs: & domeſticū exemplū ut
artorii ſomnio obtēperaret: admonuit. Audiuerat .n.
diui: Iulii patris ſui uxorē calpurniam: nocte quam is
ultimā in terris egit: inqete uidiſſe multis eū confectū
uulneribus in ſuo ſinu iacētē: ſomniqꝫ atrocitate uehe
mēter exterritā rogare non deſtitiſſe ut proxima die a
curia ſe abſtieret. At illū ne muliebri ſomnio motus id
feciſſe exiſtiareť ſenatū in quo ei parricidarū manus
allatæ ſunt adire cōtēdiſſe. Nō eſt inter patrē & filiū

SEd qm̄: Trāſit ad capitulū de ſom/ OLI.
niis q̄ uera appuerunt: & primo q/ Som/
dem ſomnium narrat Artorii me nia
dici qđ ad ſalutē Auguſti Cæ. per/
tinuit: nā huius ſomnii monitu ab exitio qđ ī/
minebat liberatus eſt. Diuitias: propter for/
micas. Diſertum: propter apes. Referam q̄
Certis imaginib⁹: cū duo ſint uaticinādi gene/
ra unū artis: alteꝝ nature: ſomnia ſunt ex his
q̄ a natura ꝓueniunt. Ci. li. de diuinatione: ſed
omittamus oracula: ueniamus ad ſomnia: de
q̄bus criſippus diſputās multis & mīutis ſom
niis colligēdis facit idē qđ antipater ea conqui
rēs q̄ antiphōtis īterꝑtatiōe explicata declarat.
Imaginibus cer. qa exitus declarauit imagi/
nes illas ſomniorū ueras fuiſſe. Adūbrata: re/
ſpexit ad imagines q̄ adūbrari dicunť. A diui Augu
Auguſti ſacratiſſima memoria: non pōt ab aſ/ ſtus ſō
ſentiōe diſcedere Valerius: ſomnium aūt eiuſ/ nio ſer
modi fuit cū in cāpis philippicis exercitus duo uatus
ſtetiſſent romanoꝝ: hinc Octauiani & Anto/
nii: inde Bruti atqꝫ caſſii: & ꝓximo die manus
eſſent cōſerturi: Artorius medicus Octauiani
ſomniū accepit: ut admoneret Octauianū ne
pōſtero die per ualitudinē in cubiculo iaceret:
qđ cū feciſſet ab īminēti mortis ꝑiculo libera/
tus eſt: nā captis forte caſtris brutiani milites
Octa. tētoriū ingreſſi lecticā eius: ī q̄ illū cubā/
tē eſſe putabāt: gladiis trāſfixerūt: fuit āt Octa.
ut inqt Suetonius de duodecim Cæ. ſomnio/
rū obſeruantiſſimus: ita ut nec ſuū nec alienū
cōtēpſerit unq̄: dicit. n. philippēſi acie q̄uis ſta/
tuiſſet non egredi tabernaculo pp ualitudinē:
egreſſus tamen eſt amici ſomnio monitus ceſſitqꝫ res proſpere quoniam captis caſtris eius lectica quaſi ibi cu/
bans remanſiſſet concurſu hoſtium confixa atqꝫ lacerata eſt. Quā dies inſe. eſt. i. nocte q̄ diē ꝑceſſit: quo manus
cōſerturi erāt exercitus ro. Implici: affectū laborātē morbo. Ne deſtina. qa ēt uiuus tēpla meruerat: ut Ora. p̄/
ſentiqꝫ tibi diuinos largimur honores. Iurādaſqꝫ tuū p nomē ponimus aras. Auguſtū uero: exēpla hæc ita con/ Augu
iungit ut a narratione ſua diſcedere non uideať: Auguſtus inqt ita ſomnio paruit Artorii: ut excubaret in acie ſtus ui
exemplū capiebat a patre ſuo Iulio Cæſare: nā Auguſtus Cæſaris adoptiuus filius fuit: p̄r igiť qa noluit uxoris ta cōſe
ſomnio pere: pœnas dedit: nā a ꝑricidis in ſenatu crudeliter trucidatus eſt. Præter naturalē: Præterq̄ qꝫ Augu/ cratus
ſtus cautus erat: acceſſit & patris exēplū: ut ſomnio pareret. Vigorē. Nā plurimū ualebat īgenio: & ī ꝑſcipiēdis
rebus ſubtilis. In terris: Quia poſtea uixit in cælis. Calpurniam nocte: Sueto. lib. primo. Calpurnia uxor ima
ginata collabi faſtigiū domus: maritūqꝫ in gremio ſuo cōfodi: Itē paulo ſuperius: ea nocte inqt cū illuxit dies cæ
dis & ipſe ſibi uiſus eſt p q̄etē interdū ſupra nubes uolitare aliā cū Ioue dextrā iungere. At illū ne muliebri: Ne
uidereť Cæſar muliebribus ſomniis deterritus noluiſſe ſenatus morem gerere uoluntati: ideo ſpreto ſomnio
ſenatum adiit. Nō eſt inter patrē & filiū: Quia occurrebat illud qꝫ ipſe p̄re ſapiētius feciſſet: ideo dicit non eſſe
comparationem faciendam inter patrem & filium: nam alter paratum iter habebat in cælum: alter magnarū
rerum laborem referebat. Anteq̄ diuinos honores acciperet. Non eſt: Non conuenit non licet. Pendentem
Quia non ſtabilis eſt fortuna nec ſtatus rerum humanarum.
¶ Numine exemplaria antiqua quædam habent. munere. Animi motum. in uetuſtis aliquot codicibus mo THE.
tum non legitur.

OLI. Decius pro exercitu ſe deuouit

ILlud etiã ſomnium. P. Decius ille. q. filius q primus ex deciis cõſul fuit: eũ eſſet tribunus militũ: Valerio & Aulo Cornelio cõſulibus: a ſamnitibusq; ꝑmeret romanus exercitus: cũ ꝑicula ꝑliorũ iniret audacius: mõereturq; ut cautior eẽt: dixiſſe fert: qđ extat in annalibus ſibi in ſomniis uiſum eſſe: cũ in mediis hoſtibus uerſaret occidere cũ maxima gloria: & tũ qdẽ icolumis exercitũ obſidiõe liberauit: poſt trienniũ autẽ cũ cõſul eſſet deuouit ſe: & in aciẽ latinoꝝ irrupit armatus: quo eius facto ſuperati ſunt & deleti latini: cuius mors ita glorioſa fuit: ut eandẽ cõcupiſceret filius. Liuius ab urbe cõdita li. viii. cum conſules inqt duobus ſcriptis exercitibus ad capuã: quo iam latini ſociiq; cõuenerant: caſtra locaſſent: utriq; cõſuli eadem dicit uiſa ſpecies in quiete uiri maioris humano habitu auguſtiorisq; dicentis ex una acie imperatorẽ: ex altera exercitũ diis manibus matriq; terræ deberi: utrius exercitus imperator legiones hoſtiũ: ſuperq; eas ſe deuouiſſet eius populi partisq; uictoriã fore: hos ubi nocturnos uiſus inter ſe conſules contulerunt: placuit auertentæ deum iræ cauſa uictimas cædi ſimul: ut ſi ex eis eadem quæ ſomno uiſa fuerant portenderentur. Alteruter conſulum fata impleret: ubi reſponſa aruſpicum inſidenti iam animo tacitæ religioni congruerunt: tum adhibitis legatis tribuniſq; & imperiis ꝓ palã expoſitis: ne mors uoluntaria cõſulis exercitum in acie terreret: cõparãt inter ſe: ut ab utra ꝑte cedere Ro. exercitus cœpiſſet: inde ſe conſul deuoueret ꝓ Po. Ro. Quiritibusq;. Item paulo inferius. Inſtructis inqt ſicut ante dictum ẽ ordinibus ꝓceſſere in aciẽ Manlius dextro. Decius leuo cornu ꝑerat. Primo utrinq; æqs uiribus eodẽ ardore animoꝝ gerebat res: deinde a leuo cornu haſtati Ro. nõ ferẽtes impꝛſſionẽ latinoꝝ: ſe ad principes recepere: in hac trepidatiõe Deci. cõſul. M. Valerium magna uoce inclamat deoꝝ inqt ope Valeri opus ẽ: agedum põtifex publicus Po. Ro. ꝑ. i. uerba qbus me ꝓ legiõibus deuoueã: põtifex eum togã ꝑtextã ſumere iuſſit: & uelato capite: manu ſubter togã exerta: ſup telum ſubiectũ pedibus ſtantẽ ſic dicere: Iane: Iuppiter: mars pr: qrine: bellona: lares: diui nouẽſiles: dii indigetes: dii quoꝝ eſt poteſtas noſtrorum hoſtium: diiq; manes: uos precor ueneror: ueniam peto: feroq; uti Po. Ro. quiritum uim uictoriamq; properetis hoſteſq; Populi Ro. quiritũ terrore: formidine: morteq; afficiatis: ſicut uerbis nuncupaui: ita pro republica quiritum: exercitu: legionibus: auxiliis Populi. Ro. quiritum legiones auxiliaq; hoſtium mecum diis manibus deuoueo: hæc ita precatus: lictores ire ad. T. Manlium iubet: matureq; collegæ ſe deuotum pro exercitu nunciare: ipſe cinctus ritu gabino armatus in æquum inſiluit: ac ſe i medios hoſtes immiſit: conſpectus ab utraq; acie aliquanto auguſtior humano uiſu ſicut cælo miſſus piaculum omnis deorum iræ: qui peſtem a ſuis auerſam in hoſtes ferret: Itaq; omnis terror pauorq; cum illo ratus: ſigna primo latinorum turbauit: deinde in totam penitus aciem peruaſit: euidentiſſimum id fuit: ꝙ quocunq; equo inuectus eſt ibi haud ſecus q̃ peſtifero ſydere icti pauebant: ubi uero corruit obrutus telis inde iam haud dubie conſternatæ cohortes latinorum fugam uaſtitatemq; late fecerunt. Latino bello: Quando latini a ſociis romanis defecerunt. Periculoſo: Bene periculoſo: quia latini populi iiſdem armis eadem militiæ diſciplina utebant: & romanis pares opibus erant. Veſuuii: Mons eſt campaniæ. Matri: ſcilicet omnium. Luce proxima: Poſtera die ubi illuxit: primo quidem tentarunt piacularibus hoſtiis auertere ne poſſent iram deorum: ſed idem in extis quod uiderant in ſomniis futurum cognouerunt. Conuenit: Ex pacto inter ſe ita conſtituerunt. Neutro reformidante: Quia uterq; paratus erat ſine trepidatione ſe pro patria deuouere.

ullius rei cõparationẽ fieri: ꝑſertim diuinitatis faſtigio iũctos. Sed iã alter operibus ſuis aditũ ſibi ad cælũ inſtruxerat: alteri longus adhuc terreſtriũ uirtutũ orbis reſtabat. q̃ ꝑꝑ ab hoc tãtũmodo pẽdẽtẽ mutationẽ ſtatus cognoſci: ab illo etiã differri dii immortales uoluerunt: ut aliud cælo decus daret: aliud promitteretur.

De. P. Decio &. M. Torquato.

ILlud ẽt ſõniũ magnæ admiratiõis & clari exitus qđ eadẽ nocte duo Coſſ. P. Decius &. T. mãlius torq̃tus latino bello & graui & ꝑiculoſo nõ ꝓcul a Veſuuii mõtis radicib⁹ poſitis caſtris uidert. Vtriq;. n. qdã ꝑ qetis ſpeciẽ ꝑdixit: ex altera acie ĩperatorẽ: ex altera exercitũ diis mãibus mr̃iq; terræ deberi. Vtri⁹ ãt dux copias hoſtiũ aggrederet: ſupq; eas ſeipſũ deuouiſſet: uictoriã habituꝝ. id luce ꝓxima cõſulibus ſacrificio uel expiaturis ſi poſſet auerti: uel ſi certũ deoꝝ ẽt mõitu uiſũ foret executuris hoſtiaꝝ exta ſomnio cõgruerũt. Cõuenitq; inter eos cuius cornu prius laborare cœpiſſet: ut is. capite ſuo fata p̃riælueret. q̃ neutro formidante Decium depopoſcerunt.

Aliud ſomnium.

SEquit æq̃ ad publicã religionẽ ꝑtinẽs ſõniũ cũ ludis plebæis qdã pr̃familias ꝑ circũ flaminiũ priuſq̃ põpa iduceret ſeruũ ſuũ uer-

THE. ¶Nõ ꝓcul a Veſuuii mõtis radicib⁹ poſitis caſtris. Hic loc⁹ arguit ĩpitiã ei⁹ q nuꝑ opuſculũ de uiris illuſtrib⁹ Suetõio uĩdicauit. ĩ quo ꝑperã legit ĩ Decio Cõſul bello latio collega Mãlio torq̃to: poſitis apđ Veſeri fluuiũ caſtris. & ĩfra ĩ ipſo Torq̃to: Latios apđ Veſeri fluuiũ Decii collegæ deuotiõe ſupauit. utrobiq; caſtigãdũ Ianus admonuit apđ Veſuuiũ: teſtimõio Liuii Valeriiq;: Sed ĩpudẽtiſſimus plagiarius is q nouiſſime libellũ curauit imprimẽdũ: Veſtigia Iani ſecutus ĩ aliis oĩbus in hac una correctiõe nõ potuit. Nã quo tpe Catullianus cotta Cornelii nepotis titulo multis in locis a Iano correptũ codicẽ publicauit: uſus Iano nõ uenerat: ut auditoribus ſuis cõmunicaret. Itaq; bellus impreſſor: q nihil ex ſe unq̃ pepit adminiculo ducis orbatus fœde lapius ẽ in errorẽ.

OLI.

SEquitur æq; ad publicam religionē:Illud ſomnium ad deos ptinuit ut eoꝝ uoluntas impleref: ſed
hoc qđ ſequitur non minus ſpectat ad religionē:omnes hiſtorici Romani Fabii:Gelii:Celii:& Liui/
us in primis hanc teſtanf hiſtoriam.Cicero quoq; libro de diuinatione refert ꝙ bello latino dū ludi
uotiui maximi primū fierent:ciuitas ad arma repente excitata eſt:itaq; ludis intermiſſis inſtauratiui
paulopoſt conſtituti ſunt:qui anteq̄ fierent cum Populus conſediſſet:& ſeruus p circum uirgis cederet furcā fe/
rens:dictus eſt deinde cuidam ruſtico Romano dormienti uiſus eſſe Iuppiter per quietem:qui dixerūt præſul/
tatorem ſibi non placuiſſe ludis:idq; ad eodē
iuſſum eſſe ſenatui nunciare:illum nō auſum
eſſe:iteꝝ idē iuſſum & monitum ne uim ſuā
experiri uellet.nec tum quidē eſſe auſum:exin
de filium eius eſſe mortuum eandem in ſom/ Som/
niis admonitionē fuiſſe tertiā:tum etiā debilē nii mi
factum rē ad amicos detuliſſe:quoꝝ de ſentē/ ra fi/
tia lecticula in curiam eſſe delatū.cumq; ſena/ des
tui ſomniū enarraſſet pedibus ſuis ſaluū do/
mum reuertiſſe:itaq; ſomnio approbato a ſe
natu ludos illos iterū inſtauratos memoriæ
ꝑditum eſt. Plæbeis ludis.Quos teſte Aſco Ludi
nio:Exactis regibus ꝓ libertate plæbis aut ꝓ Plæ/
reconcilatione fecerunt.Dionyſius uero alicar bæi
naſeus libro.vii.circa finem hos ludos ſenatū
fieri decreuiſſe dicit:cum nuncupata eſſent uo
ta ab Aulo Poſtumio dictatore pugnaturo cū
deſciſcentibus latinoꝝ urbibus conantibuſq;
Tarquinum in regnum reſtituere: decreuiſſe
quot annis in ſacrificia atq; certamina quingē
tas argenti minas:& uſq; ad bellum punicum
hoc impendiſſe in eam ſolemnitatē.ipſos de/
inde ludos quales eſſent & qūo fierent longa
oratiōe deſcribit:qđ qa longū nimis eſſet re/
ferre prætermittā. Quidam paterfamilias:
Liuius li.ii.Mane ſeruū qdā paterfamiliæ non
dum cōmiſſo ſpectaculo ſub furca cæſum me
dio egerat circo.Macrobius Saturnaliū.i.dicit
hoc fuiſſe anno ab urbe cōdita q̄ddrageſimo ſe
ptuageſimo quarto:& patrēfamilias uocatū
Acroniū maximū. Circū flaminiū.Tres con Circi
ſtat circos fuiſſe in urbe romana maximū:fla/ quot
miniū.& neronianū.Flaminius aūt circus di/ in ur/
ctus eſt nō ꝙ flaminius qſq̄ ut nōnulli putant be
ædificari iuſſerit:ſed ꝙ in pratis flamineis fuerit cōſtructus.Vnde Liuius:Ea inqt in pratis flamineis oīa ī cōcilio Flāmi
plæbis acta q̄ nunc circū flaminium appellāt.Plurachus in ꝓblematibus.Quid eſt ꝙ circus flaminius dictus ē? nius
an ꝙ flamineus qdā priſcus cū ciuitati agrū reliquiſſet:equeſtribus ludis eius fructu & uectigalibus utebantur? circus
nā cum pecūia ſuppeteret:uiam quoq; flamineā munierūt. Præſultorē:Luſorē qui ꝓſiluerat: hoc ē ꝓſaltauerat unde
priuſq̄ ludi inchoarenf. Circēſibus.q ꝓxime celebrati fuiſſent nā ludi plæbei magni Romꝑi circēſes eodē no/
mine appellabantur.dicti ſunt autem circenſes teſte Seruio a circū & enſes:qa rudis antiquitas q̄ nondum ſpe/
ctacula in fabricarū ornatum deduxerat inter enſes & gladios locis uirentibus ludos agebant & in medio loco
munera collocabant:ut Virg.Munera principio ante oculos circoq; locantur in medio:eratq; ludicrum ut equi
iunctis curribus a circi carceribus diſcedentes:ex uno latere circi decurrerent & cum ad ſummam aduentaſſent
ſe deinde diuerterent:& ex alio latere recurrentes ad primam uſq; circi metam reducerenf:ne igitur luſoribus
per fugam locus eſſet ignauiæ circum eos diſponebantur milites ſtrictis gladiis:unde circenſes dicti ſunt quaſi
circum enſes:uel ut alii uolunt:a circuitu.erant autem currule certamen:hoc ē quadrigarum curſus.Virgi.Cen
tum quadriiugos agitabo ad flumina currus. Attenta inſtauratione.Diligenti & accurata renouatiōe ludoꝝ.

beribus mulctatum ſub furca ad ſuppliciū egiſſet: la/
tino homini ex plæbe Iuppiter in qete præcepit ut cō/
ſuli diceret ſibi præſultorē ludis circēſibus proximis
nō placuiſſe:quæ res niſi attenta ludorū inſtauratione
expiata eſſet ſecuturum nō mediocre urbis periculū.
Ille ueritus ne cum aliquo incommodo ſuo religione
ſummū implicaret imperiū ſilentiū egit. Eueſtigioq;
filius eius ſubita ui morbi correptus interiit. Ipſe etiā
per qetem ab eodē deo interrogatus an ſatis magnam
pœnam neglecti imperii ſui pependiſſet? in propoſi/
to perſeuerans debilitate corporis ſolutus eſt. ac tum
domum ex cōſilio amicorum lectica ad tribunal cō/
ſulum:& inde ad ſenatum perlatus ordine totius ca/
ſus ſui expoſito:magna cum omniū admiratione re/
cuperata membrorū firmitate pedibus domū rediit.

De Marco Cicerone ſomnium.

AC ne illud quidē inuoluendū ſilentio.inimi
corum conſpiratiōe urbe pulſus.M.Cicero
cū in uilla quadā cāpi Atinatis diuerſaretur
is animo ī ſomnum profuſo per loca deſerta & in uias
regiones uaganti ſibi.C.Marium cōſulatus ornatum
inſignibus putauit obuium factum interrogantē eū:
Quid ita tam triſti uultu incerto itinere ferretur? au
dito deinde caſu quo conflictabatur compræhendiſſe

AC ne illud qdē.Cicero li.de diuinatione:ubi quintū fratrē de ſe loquētē inducit. Venio inqt nūc ad OLI.
tuū ſomniū:audiui eqdē ex teipſo: ſed mihi ſæpius noſter Salluſtius narrauit cū ī illa fuga nobis glo Cice/
rioſa patriæ calamitoſa in uilla q̄dā cāpi arpinatis māeres:magnāq; partē noctis uigilaſſes:ad lucē de ronis
inde arcte & grauiter dormitare cœpiſſes:& q̄q̄ iter iſtaret.tibi ſilētiū fieri iuſſiſſe:neq; paſſum eē te exiliū
excitari:cū āt exprectus eſſes hora ſecūda:ſæpe te tibi ſomniū narraſſe:uiſum tibi eē cū in locis ſolis mœſtus er/ Cice/
rares.C.Mariū cū faſcibus laureatis q̄rere ex te qd ita triſtis eēs:cūq; tu te patria expulſum ui eē dixiſſes:ꝓhēdiſſe ronis
eū dexterā tuā:& bono aīo te eſſe iuſſiſſe:lictoriq; ꝓximo te tradidiſſe ut te in monumētū ſuū deduceret.& di/ ſom/
xiſſe in eo tibi ſalutē fore:tū & ſe exclamaſſe Salluſtius narrat.reditū tibi celerē & glorioſum paratū. & teipſum nium
uiſum in ſomnio delectari.nā illud mihi ipſi celeriter nunciatū eſt ut audiuiſti in monumēto marii de tuo redi

dexterā ſuā:ac ſe ꝓximo littori in monumentum ipſius deducendū tradidiſſe:ꝙ diceret ibi eſſe lætiorem ſtatus ſpem repoſitā:nec aliter euenit.Nam in æde Iouis mariana ſenatus cōſultū de reditu eius eſt factum.

De Caio Graccho.

CAio āt Graccho iminētis caſus atrocitas palā atq; apte per qeté denūciata eſt:ſomno.n.preſſus Tiberii Gracchi fratris effigiē uidit dicētis ſibi:nulla rōne eū uitare poſſe:ut eo fato nō periret quo ipſe occidiſſet id ex Graccho priuſq̄ tribunatū i quo fraternū exitū habuit iniret:multi audiuerūt. Cælius etiā certus romanæ hiſtoriæ auctor: ſermonē de ea re ad ſuas aures illo adhuc uiuo peruenisse ſcribit.

De Caſſio Parmenſi.

VIncit huiuſcemodi ſomnii diræ aſpectū:qđ inſequit̃.apud Actiū.M.Antonii fractis opibus Caſſius Parmenſis q partes eius ſecutus fuerat athenas cōfugit:ubi cōcubia nocte cū ſollicitudinibus & curis mēte ſopita i lectulo iaceret:exiſtimauit ad ſe uenire hoīem igētis magnitudinis: coloris nigri:ſquallidū barba & capillo demiſſo: Interrogatūq; qſnā eēt:reſpōdiſſe κακοδαιμονα pterritus deinde tā tetro uiſu & noīe horrendo ſeruos iclamauit:Sciſcitatuſq; eſt ſi quem talis habitus aut intrātem cubiculū: aut exeuntem uidiſſent:quibus affirmātibus neminē illuc acceſſiſſe:iterū ſomno & quieti ſe dedit atq; eadē animo eius obſeruata ſpecies eſt: Itaq; fugato ſomno

tu magnificentiſſimū illud ſenatus conſultum eſſe factū:referente optimo & clariſſimo.P.lentulo conſule: idq; frequentiſſimo theatro incredibili clamore & plauſu cōprobatum:dixiſſe te nihil arpinati ſomnio fieri potuiſſe diuinius. Villa.In domo agreſti.nā uilla ꝓprie eſt domus in agris.Vir. Etiam ſumma ꝑcul uillarum culmina fumant. Attinatis.Mons eſt campaniæ ab attina urbe iuxta pontinas paludes poſita deriuatus:& eſt nomē
Atina urbs gentile attina ab ærumna & morbo dicta eſt quem uicinæ paludes inferebant. græce:latine ſignificat ærūnā quāquam Virg.dicat.Attina potens tiburq; ſuperbū. Inſignibus.Videlicet lictoribus ꝑcedentibus: ipſo uero prætextā gerente ſicut mos erat. Lictori ꝓximo.nam ex lictoribus unum ſemper habebant proximum conſules. Monumentū.Sacellum marianum.ubi fuerant eius monumenta & ita accidit:nam ut diximus cum Cicero totius ferme italiæ conſenſu reſtitutus eſſet in ſacellum Marii in quo factum fuerat ſenatus conſultum de eius reditu deductus eſt:& ingenti ſenatus conſenſu liberatus ſummaq; cum dignitate reſtitutus. ſcimus enim quom.M.Ci.lege apii claudii tri.pl. lata ꝙ ipſe ciues Romanos in dicta cauſa damnatos occidiſſet in exiliū pulſus fuerit. In æde Iouis Mariana.quā Marius in honorem Iouis cōdiderat:ibiq; monumenta ſua collocauerat.

THE. ¶ Attinatis campi. Vide ne potius legere ſit Arpinatis.eo nanq; Cicero pulſus urbe conceſſit:ut ſatis conſtat eius teſtimonio.

OLI. CAio autem.Grac. imminentis caſus atrocitas. Tiberius Gracc. uir magnæ auctoritatis duos filios habuit ſeditioſiſſimos uiros Tiberiū & Caiū Gracchū:quorū uterq; eodē exitio perierunt.nā Tiberius maior natu dū legē agrariā cōtra ſenatus auctoritatē ferr̃ moliret̃ ut ager ſtellas q bello & armis captus fuerat inter oēs equaliter diuideret̃:a Scipione naſica interemptus eſt.erat.n.lex illa magnæ ſeditiōis cauſa:qa nobiles de poſſeſſione cedere cogebantur: itaq; cum magnæ Tiberii opes & legem omnino laturus eſſet quā Populus qđ ſibi cōducibilem fore uidebat libenter acciperet.Scipio naſica uidens id fieri cōtra rempublicā tergiuerſanteſq; cōſules inquit.Quicunq; uult rēpublicā eē ſaluā is me ſequat̃:& ita fractis ſubſelliis impetū fecit in roſtra:& uno ictu Tiberiū occidit:haud ita multo poſt.C.Gracchus
Cai. Gracchi lætū ſōnio ꝑdictū Tiberii fratris effigiē uidit in ſomniis dicētis: quantū uellet cunctaret̃:tamen eodē ſibi loeto quo ipſe interiiſſet eſſe per eundum: idq; Cælius tradit ſe ab eodem.C.Graccho audiuiſſe anteq̄ tribunus plebis factus eſſet qđ etiā euenit.cū enim creatus tribunus eſſet multas leges ſenatui per inuiſas tulit:inter q̄s & frumentaria quæ iubebat ut ſemiſſibus & trientibus frumenta plæbi diuideret̃:alterā agrariā:eandē quā & frater tulerat:tertiā quoq; ut ſexcenti equites miſceret̃ ſenatoribus.
Lex frumētaria & equeſtrē ordinē ita ꝑuertit.hic continuato magiſtratu & latis legibus complens in Italiā colonias deduxit & unā in ſolo dirutæ carthaginis quo ipſe triū uir coloniā deduxit:deniq; ſeditioſus cū auentinum mōtē cū multitudie armata oppſſiſſet a.L.Opimio q Populū cōuocauit occiſus ē:& ita ſomnū adimpleuit.de Gracchis multis in locis dicturi ſumus ut res poſtulabit:itaq; uariabit̃ hiſtoria fortaſſe ꝓ diuerſa auctorū ſententia Quo ille.Nā ſicut ille a Scipiōe.cæſus ē.ita hic a.L.Opimio interfectus. Cælius.Hoc ſomniū auctoritate Cælii ꝓbat.

THE. ¶ Quo ipſe occidiſſet.aliqui codices antiqui legunt.quo ipſe propulſus e capitolio occidiſſet.

OLI. CAſſius parmenſis.Deuictis Antonio & Cleopatra apud actiū promontorium ut ſupra dictum eſt: Caſſius hic qui ſecutus erat Antonii partes:timens exitū ne.ſ.occideret̃ ab interfectoribus quos miſerat Octauianus ut perſequerent̃ oēs q ſibi aduerſi fuiſſent:Athenas ꝓfugit: & ſe in diuerſorio qeti dedit:ibi hæc horrida ſomni ſpecies obuerſata eſt ſibi mortē paulopoſt futurā denuncians. Concubia.Prima parte ſomnii nam nox cōcubia & nox intempeſta eadem ferme eſt ut ſupra diximus. Sollicitudinibus.Sollicitudines & cure ſepe ſomnium excitant ſepe etiā debilitato corpore in ſomnū reſoluunt ſicut etiā hoc loco. Demiſſo.uſq; ad pectus demiſſa barba.tale quiddam uiſum eſt bruto in campis philippicis: ut in eius uita Plutarchus tradit. κακοδαιμονα Malum demonem.duo ſunt ſpiritus qui dantur homini bonus &

malus. bonus ratiōe uocabuli dæmon appellat᷑. nā dæmō apud græcos intelligētiā ſignificat: & ita ītelligit᷑ bonus angelus Virgi.
angelus malus angelus: nā malum ſignificat: unde Vir. Quiſq; ſuos patimur manes. qa ut inquit Geniꝰ
Ser. Cū naſcimur duos genios ſortimur. hoc eſt duos ſpiritus: unū q nos hortat᷑ ad bona: alteꝝ q deprauat ad ma Bonꝰ
la: qbus aſſiſtētibus: aut aſſerimur ad meliorē uitā: aut cōdēnamur ad deteriorē. ¶ Iteꝝ ſequēti. Quaſi per ſom/ Geniꝰ
niū deluſus eſſet. ¶ Fugato. Pulſo hic autem non multo poſt tempore ab interfectoribus Octauiani occiſus eſt. malꝰ
¶ Suppliciū capitis. Caſſius parmenſis in partibus Bruti & Caſſii trib. militū fuit. qbus uictis Athenas ſe recepit. THE.

lumen introferri iuſſit puerosq; a ſe diſcedere uetuit. Inter hanc noctem: & ſupplicium capitis quo eum Cæſar affecit paruulum admodum tempus acceſſit.

De Atterio Ruffo.

PRopioribus tamē: ut ita dicā: lineis Atterii Ruffi equitis romani ſomniū certo euentu monitū eſt: q cū gladiatorū munus Syracuſis ederetur: iter quietē rætiarii ſe manu cōfodi uidit: idq; poſtero die in ſpectaculo cōſeſſoribus narrauit. Incidit deinde ut proximo ab equite loco rætiarius cū mirmillone introduceretur: cuius cum faciē uidiſſet idem dixit: ab illo ſe rætiario trucidari putaſſe. protinuſq; inde diſcedere uoluit. Illi ſermōe ſuo metu eius diſcuſſo: cām exitii miſero attulerūt. rætiarius. n. in eū locum cōpulſo mirmillone & abiecto: dū iacentem ferire conatur traniectum gladio Atterium interemit.

Externa de Hannibale.

HAnnibalis quoq; ut deteſtandū romano ſanguini: ita certæ ꝓdictiōis ſomniū: cuius non uigiliæ tātum ſed etiā ipſa quies hoſtilis imperio noſtro fuit. hauſit enim propoſito & uotis ſuis cōueniētem imaginem. Exiſtimauitq; miſſum ſibi a Ioue mortali ſpecie excelſiorem Iuuenem inuaden-

Qu. Varius ab Auguſto miſſus ut eū interficeret: ſtudentem reperit: eoq; perempto ſcrinium cum libris tulit: unde multi crediderūt Thyeſtem Caſſii Parmenſis fuiſſe: ſcripſerat enim multas alias tragœdias Caſſius: ut auctor eſt Porphyrio. necem ſibi maturauit quadam epiſtola qua non tantum ut piſtoris ſed ut Nummularii nepotem taxabat Auguſtū. Plinius inter auctores habet etiam Caſſium cuius acre ingenium laudat Horatius ad Tibullum. Quid nunc te dicam facere in regione pedana ſcribere quod Caſſi Parmenſis opuſcula uincat?

PRopioribus tamen. Quāuis ſomniū qđ ſupra dixi certis admōitionibus declaratū fuerit: tamē qđ ſe qt᷑ certioribus denūciatū fuiſſe uidet᷑. OLI.
¶ Lineis: Spaciis. iō qa puū interuallū fuit ab eo qđ uiderat ad id qđ poſtea fuit: quēadmodū linea breuiſſimū ſpaciū eſt. iō oſtēdere uoluit paruū admodū interuallū fuiſſe ab eo qđ uidit ad id qđ poſtea ſenſit. ¶ Gladiatoꝝ munus. Quidā ludos funebres edebat in honorē patris ſui q gladiatores dimicantes ꝓtulerat: & hoc erat q̄ſi ad inferias mortuoꝝ: exiſtimabāt. n. ſi ſanguinē effudiſſent ad umbrarū expiationē ptinere: gladiatores aūt diceban/ Gla/
tur q ſingulari certamine dimicabāt gladiis: diato/
donec aut occideret᷑ alter: aut ſe uictū fateret᷑. res
¶ Rætiarii. Gladiatoꝝ alter mirmillo: alter Rætia
rætiarius dicebat᷑: rætiarius pugnabat aduer/ rius
ſus mirmillonē. & teſte Feſto ita dicebat. nō te Feſtus
peto ſed piſcē peto: qd me fugis galle: nā mir/ Pom.
millonicū genus ē armature gallicæ. iō & galli mirmillōes ſunt appellati. iō āt piſcē dicit. qa ī eoꝝ galea piſcis ef/ Mir/
figies erat illud āt gallicæ armaturæ genus a pittaco mityleneo uno ex ſeptē ſapiētibꝰ primo īuētū fuiſſe tradit᷑: millo
cū dimicaturus eſſet cōtra frynonē quēdā athenienſem ꝓ finibus patriæ. occultabat igit᷑ pittacus ſub clipeo ræte nicū
quoddā: quo deinde iacto frynonē ſic implicuit ut ſe mouere nō poſſet: & ita uictꝰ ē. unde Iuuenalis. Vicit & hoc Genꝰ
mōſtrū tunicati fuſcina gracchi. Itē alibi. Inter pinirapi iuuenes iuueneſq; laniſtæ. ergo ſi piſcē in apice galeæ gla/ Arma
diatores geſtabant recte utebantur retibus quibus capiuntur piſces. ¶ Narrauit. An ſcitis inquit quid ego uide/ ture
rim in ſomniis me: ſcilicet a rætiario occidi. ¶ Diſcuſſo. Quia illum metuere uetuerunt. Iuue.

HAnnibalis quoq;. Narrat hannibalis. ſomniū Liuius ſecūdi punici belli li. i. inquiete dicit Iuuenē ab eo OLI.
uiſum fuiſſe diuina ſpecie q ſe a Ioue diceret ducē in Italiā Hānibali miſſum ꝓinde ſequeret᷑ neq; uſq̄ a ſe deflecteret oculos: pauidū primo nuſq̄ circūſpicientē aut reſpiciētē ſecutū deīde cura humāi ingenii cū qdnā id eēt qđ reſpicere uetitus eēt: agitaret aīo: tēperare oculos aīo nequiſſe eū uidiſſe poſt ſe ſerpētē mira magnitudine cū ingēti arboꝝ & uirgultoꝝ ſtrage ferri ac poſt inſeq cū fragore cœli nimbū: tū q moles ea qd ue ꝓdigii eſſet quærētē audiuiſſe uaſtitatē Italiæ eſſe. pgeret porro ire nec ultra inquireret: ſineretq; fata in
occulto eſſe. Ci. lib. de diuinatiōe. Hānibalē inqt cū cœpiſſet ſaguntū uiſum eē in ſomniis a Ioue ī deoꝝ cōciliū uo Cice.
cari quo cū ueniſſet Iouē imperaſſe ut Italiæ bellū inferret: ducēq; ei unū ex cōcilio datū quo illū utētē cū exercitu ꝓgredi cœpiſſet: ne reſpiceret īperaſſe: illū āt diutiꝰ facere nō potuiſſe: elatūq; cupiditate reſpexiſſe: tū uaſtā belluā & imanē uiſam circūplicitā ſerpentibus quacūq; incederet oīa arbuſta uirgulta tecta ꝑuertere: & eū admiratum quæſiſſe de deo: qdnā illud eſſet tale monſtrū: & deū reſpondiſſe: Italiæ eſſe uaſtitatē: ꝑcepiſſeq; ut pergeret ꝓtinus qd retro & a tergo fieret ne laboraret. ¶ Vigiliæ. Nō ſolū dū uigilaret ſed etiā dū qeſceret agitabat animo pe/
ſtē Italiæ inferre. ¶ Hauſit. Vidit. haurio Polyſemus ſermo eſt: multa enim ſignificat: aliquādo ferio. Vir. Et latus Hau/
hauſit apertū. aliquādo uideo: ut hauriat hūc oculis ignem crudelis ab alto dardanus: interdum audio: ut uocēq; rio
his hauribus hauſi. plerūq; ſorbeo: ut ille impiger hauſit ſpumantem pateram & pleno ſe proluit auro: q̄uis ibi Virgi.
Ser. dicat hauſit accepit. ergo pro loci qualitate accipiendum eſt. ¶ Excelſiorem. Auguſtiorem mortali habitu.

⁊ Secutus oculis: Quod humani ingenii propriũ eſt: ut nitat̃ in uetita. ⁊ Pone: Poſt. ⁊ Proterẽtẽ proculcantẽ oĩa
Nimbus proſternentẽ. ⁊ Nimbus Ventus cũ pluuia: ſed interdũ ꝓ nube ponitur: ut Virg. Heu qã nã tanti cinxerunt æthera nimbi. aliquãdo pro pluuia ſiue hymbri: ut denſus ruit æthere nimbus. ⁊ Fragore. Tonitru: & ꝓprie fragor dr̃ fractarũ reꝝ ſonitus ſiue ſtrepitus. ⁊ Portẽderet. Significaret. Hinc portenta dicunt̃ quæ aliquid futuꝝ ſignificãt. ⁊ Permitte fatis. Relinquas diis ſollicitudines: nihil aliud dicere uoluit niſi ut fata carthaginenſium in occulto relinqueret. nam ſi huius belli exitus declaraſſet: nulli dubium quod ab incœpto deſtitiſſet.

dæ Italiæ ducem: cuius monitu primo ueſtigia nullã i partẽ ſecutus oculis: mox humani ingenii prona uoluntate uetita ſcrutandi: pone reſpiciens animaduertit immenſæ magnitudinis ſerpentem concitato impetu omne quicquid obuium fuerat proterẽtẽ: poſtq̃ eam magno cum cœli fragore erumpentes nimbos lucemq̃ caliginoſis inuolutã tenebris: attonitus deinde quidnam eſſet monſtri & quid portenderet interrogauit. hic dux: Italiæ uides inquit uaſtitatem: proinde ſile & cætera tacitis permite fatis.

Somnium Alexandri regis Macedoniæ.

QVam bene macedoniæ rex Alexãder ꝑ quiete uiſa imagine præmõitus erat: ut uitæ ſuæ cuſtos eſſet diligentior. ſi eum etiam cauendi periculi conſilio fortũa inſtruere uoluiſſet. Nanq̃ Caſſandri peſtiferam ſibi dexteram ſomnio prius cognouit q̃ exitu ſenſit: exiſtimauit enim ſe ab illo interfici cũ eum nunq̃ uidiſſet. interpoſito deinde tempore Poſtq̃ in conſpectum uenit: nocturni metus patefacta imagine ut Antipatri filium eẽ cognouit: adiecto græco uerſu: qui fidem ſomniorum eleuat: præparati iam aduerſus caput ſuum ueneficii: quo occidiſſe Caſſandri manu creditur: ſuſpitionem animo repulit.

De Simonide poeta ſomnium.

LOnge ĩdulgẽtius dii in poeta Simonide: cuius ſalutarẽ ĩter quietẽ admonitionẽ: conſilii firmitate roborarũt. is enim cũ ad littus nauẽ appuliſſet ĩhumatũq̃ corpus iacẽs ſepulturæ mãdaſſet ab eo ꝑ ſomnium admõitus: ne proximo die nauigaret in terra remãſit. q inde ſoluerant fluctibus & ꝓcellis ĩ conſpectu eius obruti ſunt: Ipſe lætatus eſt q̃ uitã ſuã ſomnio q̃ naui credere maluiſſet: memoriã ãt beneficii elegantiſſimo carmine æternitati conſecrauit. Melius illi & diuturnius in aĩs hoĩum ſepulcrũ cõſtituens: q̃ qđ in deſertis & ignotis harenis ſtruxerat.

OLI. QVã bene macedõiæ rex Alexãder. Alexãder macedo uidit ĩ ſomniis imaginẽ neſcio quã eũ admonẽtẽ: ut diligẽtior eſſet ſuæ uitæ cuſtos. quoniã peſtifera Caſſandri mãu pitur[us] eſſet: qđ etiã factũ eſt. nã Iolaus Caſſandri frater pincerna erat alexãdri: & nuꝑ uenerat: ita q̃ facultatẽ dedit accuſare uolẽtibus caſſandrũ. & nõnulli ꝓxime uenerãt q diceret. Antipatrẽ cũ filiis egiſſe: ut alexãdrũ ueneno necarent. qđ cũ illi dicerẽt ꝑſente caſſandro: tũ ille qd audes ĩqt dicere hoĩes q tã ꝓcul uenerũt: nulla nobis iniuria affectos cauillari: & ille inqt: eo magis qã: ꝓcul uenerũt ſcire nõ poſſumus qd ĩdicãt. hic ẽ inqt illa Ariſto. Irõia quã utit̃. ut ĩ utrãq̃ partẽ arguat. deĩde cũ uidiſſet Caſſander more
Alexãdri Mors Priſco adorari Alexãdrũ qã res noua eẽt riſu ſtatim ꝓſecutus ẽ. Alexãder ĩdignat⁹ capillis mãib⁹ iniectis: ipm̃ terq̃ q̃terq̃ terræ colliſit. Haud multo poſt: ſicut antea dictũ eſt ex Anthiocho rege Caſſander poculũ uenenatũ Alexãdro ꝓpinauit. Venenũ ãt frigidã aquam fuiſſe de nonacride regiõe q̃ guttatim de petra ſtillat: q̃ aq̃ ñ niſi in ungulis eq̃ uel aſini deferri põt. hãc aquã cũ hauſiſſet Alexãder: ſubito dolore ꝓfuſus ẽ:
Alexãdri Dies Natalis Alexãder natus ẽ anno ab urbe cõdita. ccclxxxv. teſte Solino capitulo de Aſia. quo die flagrauit templũ Diãæ epheſiæ. Ci. de natura de. li. ii. Diana cũ in partu olympiadis adeſſe uoluiſſet domo abfuit. De cuius morte Iuſtinus lib. vii. Plinius & Herodotus. ſed in primis Plutarchus. in uita Alexandri. ⁊ Ab illo Caſſandro: erat. n. antipatris filius q paulo poſt ſomniũ uenit. ſed anteq̃ ueniret illũ in ſomniis uiderat. ⁊ Adiecto uerſu græco. Sunt q dicũt hũc fuiſſe uerſum.

⁊ Eleuat. minuit trãſlatio ut diximus a cumulo. dicit aũt credẽdũ nõ eſſe.

OLI. LOnge ĩdulgẽtius. Hoc ſomniũ Ci. li. de diuinatione refert. dicit enim. Quid illi duo ſomnia q̃ celeberrime cõmemorant̃ a ſtoicis. qs tãdẽ põt cõtẽnere unũ de Simõide: q cũ ignotũ q̃ndã
Simonides ꝓiectũ mortuũ uidiſſet. eũq̃ humaſſet: haberetq̃ in aĩo nauim cõſcẽdere moneri uiſus eſt ne id faceret. ab eo quẽ ſepultura affecerat: ſi nauigaſſet eũ naufragio eẽ perituꝝ: itaq̃ Simonidẽ rediiſſe periiſſe cæteros q tũ nauigaſſent. ⁊ Indulgẽtius. Indulgẽtiores fuere dii in Simonidẽ q̃ in Alexãdrũ. Simõides Liricus fuit a quo Simonidia metra dicunt̃. ⁊ Conſilii firmitate. Non. n. ſatis erat in ſomniis p̃dixiſſe exitũ. niſi etiã p̃dictũ caueret. nã p̃dictio mali magis nocet niſi cautio adhibet̃. Corroborauit admõitiõi q̃ uiderat in ſomniis conſiliũ adhibuit. ⁊ Aeternitati. qã liricũ carmẽ ſcripſit. cuius poſtea per aliquot annos memoria manſit diuturnior. Iuxta illud Propertii. At nõ ingenio quæſitũ nomen ab æuo: Excidet ingenio ſtat ſine morte decus. ⁊ Ignotis. peregrinis. Virgilius. Nudus in ignora palinure iacebis harena.
THE. ¶ Per ſomniũ admonitus Vetuſta q̃dã exemplaria. nõ habẽt illa uerba ꝑ ſomniũ. Sed dũtaxat ab eo admonitus. ⁊ Memoriã. Antiqui codices legunt. Memor autem: ut uerbũ conſecrauit ad umbram referas a qua monitus.

EFficax & illa. Crœſus rex Lidiæ duos filios habuit unum mutũ alterũ incolumem. pater autẽ uidit in ſomniis illũ. q uocalis erat ferro periturũ eẽ. curauit igiƭ ut omne telũ remoueretƭ ab eo. ipſum etiam cũ æqualibus ſuis cũ qbus uiuere cõſueuerat: ſine telo eſſe uolebat. deniq; eũ nihil agere permittebat: quo poſſet ferro pire forte ita accidit ut eo tẽpore aper ĩmẽſæ magnitudinis totã illã regionẽ uaſtaret. agreſtes uero ad regiã cõuenere petentes attim. q uenatiõe delectabaƭ qbus rex ita reſpõdit. inſtrumenta ſe qdẽ da turũ. retia. canes filiũ uero nõ cõceſſuꝝ metuẽs ſomniũ qđ uiderat. Eodẽ tẽpore uir quidã externus ad Crœſum

OLI. Crœſi Som/nium

De Crœſo rege ſomnium.

EFficax & illa quiétis imago: quæ Crœſi regis aium maximo prius metu: deinde ẽt dolore confecit. Nam e duobus filiis: & ingenti agilitate & corporis dotibus præſtãtiorem imperiiq; ſucceſſioni deſtinatũ attim: exiſtimauit ferro ſibi ereptũ. Itaq; quicquid ad euitandam denunciatæ cladis acerbitatem pertinebat: nulla ex parte patria cura ceſſauit auertere. Solitus erat Iuuenis ad bella gerenda mitti: domi detentus eſt: Habebat armentarium omnis generis telorum copia refertum: id quoq; amoueri iuſſit: gladio cinctis comitibus utebatur uetiti ſunt propius accedere: neceſſitas tamen aditum luctui dedit. quum enim ingẽtis magnitudinis aper olympi montis culta crebra cum aggreſtum ſtrage uaſtaret: inuſitatoq; malo regium imploratum eſſet auxilium: filius a patre extorſit: ut ad eum opprimendum mitteretur: eo quidem facilius: ꝙ non dentis ſed ferri ſæuitia in me tu reponebatur. Verum dum acri ſtudio interficiendi ſuem omnes ſunt intenti: pertinax caſus imminẽtis uiolentiæ: lanceam petendæ feræ gratia miſſam: in eum detorſit: & quidem eam potiſſimum dexteram nefariæ cædis crimine uoluit aſpergi: cui tutela filii a patre mandata erat: quam Crœſus imprudentis homicidii ſanguine uiolatam hoſpitales ueritus deos: ſupplicem ſacrificio expiauit.

uenerat rogans regẽ. ut cædẽ ſuã expiaret. Interrogatus quis eſſet. unde ueniret reſpondit. Adraſti filius ſum: uelut alii dicũt Midegordii fratrẽ meũ inuitus occidi. & a patre pulſus rebus omnibus priuatus. tum rex misericordia captus. eum cæde expiauit & in regno retinuit. deinde Adraſti (ſic enim de nomine patris appellabatur) cognita induſtria. rex ei filium attim cõmẽdauit. Sed cũ tãdem præcibus agreſtium uictus eſſet rex ut filium concederet. miſit ĩ uenationẽ Adraſto prius magnopere commẽdatum. forte caſus ita tulit. ut hunc adoleſcentem uenationẽ uerſantem Adraſtus cũ haſtã torqueret in aprum: infeliciter Attim mediũ tranſfixerit: & occiderit. q cũ mortuus ad patrẽ delatus eſſet: in magnos quæſtus lachrymaſq; reſoluiƭ pater. & ipſum præcipuæ accuſabat Adraſtũ ꝙ cui filium demandaſſet: is potiſſimum occidiſſet. Adraſtus ſe nihil expurgans: mortem non reſpuebat: Rex ubi uidit illum caſu nõ uolũtate cædem illam perpetraſſe: & ꝑpterea impatienter dolentem uita donauit quantum in ſe fuit: ſed cum funus attis proſecutus eſt adraſtus. in eius ſepulchro ſeipſum quaſi inferias occidit. ¶ Deſtinatum. deputatũ. Virgi. Et q me deſtinat aræ. ¶ Strage quia multi agreſtes peribant: nam ſtrages dicitur cæſorum corporum ruina. ¶ Nõ dentis. Sic quoq;. Herodotus tradit hac ratione filio conceſſiſſe: ut ad uenationem iret. quia ſcilicet non dente ſed ferro moriturum ſomniauerat. ¶ Sacrificio expiarat. hic mos a græcis ſumptus ẽ: ut qui homicidium perpetraſſet a regibus expiaretur. Oui. faſtorum: Ha nimium faciles qui triſtia crimina cædis: Fluminea tolli poſſe putatis aqua.

Deſti/nare

Homicidia reges expia/bant.

De Cyro.

NEc Cyrus quidẽ ſuperior ĩuictæ fatorum neceſſitatis paruulũ argumẽtũ ẽ: cui⁹ ortus ad ĩperiũ totius Aſiæ ſpectantis maternus auus

OLI.

NEc cyrus quidem. Aſtiages medorũ rex uidit in ſomniis filiam ſuam mãdanẽ urina totã aſiã inundaſſe. ut tradit Herodotus. ut uero Iuſtinus refert: uidit ex naturalibus filiæ quã unicã habebat: enatã eſſe uitẽ cuius palmite omnis aſia obumbraretur: conſulti aruſpices reſpõderunt ex filia naſciturum eſſe nepotem qui totam Aſiam imperio ſubigeret: eiq; regnum adimeret. Quo reſpõſo territus Aſtiages: neq; claro uiro neq; ciui filiam ſuam ne paterna maternaq; nobilitas nepotis animos extolleret: ſed ex gente obſcuratum temporis perſarum Cambiſi mediocri uiro in matrimonium tradidit. Ac ne ſic quidem ſomnii metu depoſito grauidã ad ſe filiam iuſſit acciri: ut ſub aui oculis partus necaretur: natus infans daƭ occidẽdus Arpago regis archanorũ participi. Is ueritus ne ſi ad filiã mortuo rege ueniſſet imperiũ: quia nullum Aſtiages uirilẽ ſexũ genuerat: illa necati infantis ultionẽ: quoniam a patre nõ potuiſſet: a miniſtro exigeret. Mithridati paſtori regii pecoris puerum exponendum tradit. Forte eodẽ tẽpore & ipſi paſtori natus filius erat uiuus ut Iuſtinus refert: ut alii uolũt mortuus: eius igitur uxor audita regii infantis expoſitiõe: rogat ſummis ꝑcibus ſibi ꝑferri oſtẽditq; puerũ. cuius ꝑcibus fatigatus paſtor reuerſus ĩ ſiluã inuenit iuxta infantem canẽ feminã paruulo ubera præbentẽ: & a feris a litibuſq; defendentẽ. motus: & ipſe miſericordia: q̃ motã eſſe canẽ uiderat: puerũ refert ad ſtabula: eadẽ cane anxie ꝑſequente: quem ubi in manũ mulier accepit: ueluti ad notam alluſit: tantuſq; in illo uigor & dulcis quidam blandientis infantis riſus apparuit: ut paſtorẽ ultro rogaret: ſuum ꝓ illo partũ exponeret: permitteretq; ſibi ſiue fortunæ ipius: ſiue ſpei ſuæ gratia puerũ enutrire: atq; ita ꝑmutata ſorte paruulorũ: hic ꝓ filio paſtoris educaƭ: ille pro nepote regis exponitur. nutrici

deinde nomē ſpago fuit:qa canē Perſe ſic uocāt.puer deíde iā adultus cū īperio uſus inter paſtores eēt: cyri nomē
accepit.mox rex inter ludētes ſorte delectus:cū p laſciuiā cōtumaces flagellis cecidiſſet:a parētibus puerorꝝ q̄rela
regi delata ē indignātibus a regio ſeruo ingenuos hoíes ſeruilibus uerberibus affectos:ille accerſito puero & iter/
rogato qd ita eēt: cū nihil mutato uultu feciſſe ſe ut regē reſpōdiſſet:admiratus cōſtātiā:in mēoriā ſomnii reſpō/
ſiq; reuocat̄:atq; cū:& uultus & ſimilitudo & expoſitiōis tpa & paſtoris cōfeſſio cōuenirēt:nepotē agnouit & qm̄

Har/ pago filius epulā/ dus appo/ ſitus

defunctus ſibi ſomnio uideret̄:agitato īter paſtores regno:animū minacē duntaxat in illo fregit.cæterꝝ Harpago
amico ſuo infeſtus in ultionē ſeruati Nepotis
filiū eius īterfecit:epulādūq; pr̄i tradidit. Sed
Harpag⁹ ad tp̄s diſſimulato dolor̄:odiū regis
in uidicte occaſionē diſtulit.Interiecto tpe cū
adoleuiſſet Cyrus: dolore orbitatis admoni/
tus:ſcri.ei:ut ablegatus ab auo ī pſas fuerit:ut
occidi eū paruulū auus iuſſerit.ut bn̄ficio ſuo
ſeruat⁹ ſit:ut regē offenderit.ut filiū amiſerit:
hortat̄:ut exercitū paret:& ꝑnā ad regnū uiā
ingrediat̄:medorꝝ trāſitionē pollicit⁹. Epiſto
lā quia palā ferri neqbat regiis cuſtodibus oēs
aditus obſidētibus:exēterato Lepori īſerit: Le
puſq; in Perſas Cyro ferēdus fido ſeruo tradit̄
aditaq; retia ſunt:ut ſub ſpecie uenatiōis dol⁹
lateret.Lectis ille litteris:eadē ſomnio aggredi
iuſſus bellū medis infert. Aſtyages meriti ſui
in Harpago oblitus:ſummā belli eidē cōmit/
tit.q exercitū acceptū ſtatim Cyro p deditio/
nē tradit regiſq; crudelitatē pfidia defectionis
ulciſcit̄:qđ ubi Aſtyages audiuit. cōtractis un
diq; auxiliis ipſe in pſas ꝓficiſcit̄:& prīo īpetu
Perſarꝝ acies in fugā cōuertit:qbus fugiētibus
m̄res & Vxores eorꝝ obuiā occurrerūt: orant
ut in p̄liū reuertant̄:cunctantibus illis ſublata
ueſte obſcœna corpis oſtendūt rogātes nū in
uteros matrū & uxorꝝ uellēt refugere? Hac re
preſſi caſtigatiōe in p̄liū redeūt:& facta īpreſ/
ſione quos fugiebant fugere compellūt. In eo
prælio Aſtyages capit̄:cui Cyrus nil aliud q̄
regnū abſtulit:ſeq; in illo nepotē magis q̄ ui/
ctorē egit. ⁋ Superior.ideo dixit qa fuit etiam

Cyri duo

Cyrus inferior:de quo in Catōe maiore mul/
ta Cicero dicit. ad quem Alexander cum ue/
niſſet:illi arbores ſua manu inſitas oſtendit.
⁋ Argumentum:indicium. ⁋ Prænuncios:q̄/
ſi duo præſagia. ⁋ Mandanem:Declarat ſom/
nia quæ fuere prænuncia ortus Cyri:qui uni/
uerſæ aſiæ imperaturus eſſet. ⁋ Fruſtratus.ue
re inquit fruſtra tentauit.quia dum uult fata
cauere:in ipſa fata incidit.

Aſtyages: duos prænuncios ſomnii fruſtra diſcutere
tentauit:Mandanem filiam ſuam q̄ inquiete uiderat
urina eius oēs aſiaticas gentes inundaſſe:non Medorū
excellentiſſimo:ne in eius familiam regni decus tranſ-
ferretur:ſed Perſarum modicæ fortunæ uiro collocā-
do:natumq; Cyrum exponi iubendo:quia ſimiliter qe
tis temporibus exiſtimauerat genitali parte Mādanes
enatam uitem eo uſq; creuiſſe: donec cūctas domina-
tionis ſuæ partis inumbraret. fruſtratus eſt enim ſe ip-
ſe Nepotis felicitatem Cœleſtium iudicio deſtinatam
humanis conſiliis impedire conando.

De Dionyſio Syracuſano.

INtra priuatū autē habitum Dionyſio ſyra-
cuſano adhuc ſe cōtinēte Himera quædā nō
obſcuri generis fœmina:inter quietē opino-
ne ſua cœlum cōſcendit:atq; ibidē:deorū omnium lu-
ſtratis ſedibus animaduertit præualentē uirum: flaui
coloris lentiginoſi oris ferreis catenis uinctū:Iouis ſo-
lio pedibuſq; ſubiectū. Interrogatoq; Iuuene:quo con
ſiderandi cœli gratia duce fuerat uſa: quis nam eſſet?
audiuit illū Siciliæ atq; Italiæ dirum eſſe fatum: ſolu-
tūq; uinculis multis urbibus exitio futurū:quod ſom-
nium poſtero die ſermone uulgauit. Poſtq̄ deide Dio
nyſium inimica ſyracuſarū libertati capitibuſq; inſon
tium infeſta fortuna cæleſti cuſtodia liberatum uelut
fulmen aliquod ocio ac tranquillitati iniecit: Himera
cum mœnia inter effuſam ad officium: & ſpectacu-
lum eius turbam intrātem ut aſpexit:hunc eſſe quem
inquiete uiderat uociferata eſt. Id cognitum tyranno
curam tollendæ mulieris dedit. Altioris ſomnii ma-
ter eiuſdem Dionyſii: quæ cum eum cōceptum utero

OLI.

INtra priuatum aūt habitū. Anteq̄
Dionyſius Syracuſarum regnū oc
cuparet:cū adhuc priuat⁹ eēt: mu/
lier quædam exiſtimauit ſe in cœ/
lum aſcendiſſe:& ſibi ducē datū eſſe qui eā duceret per cœlū:ut regiōes illas contemplaret̄:cū ad Iouē introducta
eſſet:uidiſſe ſub eius pedibus catenatū iuuenē:quo ſoluto magnū exitiū Syracuſanis immineret:Interiectis dein
de aliquot annis:cum Dionyſius Rex creatus eſſet:& ciues obuiam prodirent officii gratia: in his ēt multæ ma/
tronæ erant:q̄ diis ſupplicationes facerent.Ingreſſo igitur ciuitatem cum mulier illū conſpicata foret magna uo/
ce clamauit:hunc illū Iuuenē eſſe quē uiderat in ſomniis.& hoc mulieris dictū adeo excitauit animū Dionyſii:ut
eā de medio tolli iuberet.Occupauit autē imperiū.xxv.ſuæ ætatis anno:& regnauit annis.xlii. teſte Cice.li.v. Tu/

Hime ra

ſculanorū quæſtionum. ⁋ Priuatū habitū.non habentē imperiū. ⁋ Himera:nomen erat mulieris. ⁋ Lentiginoſi:

Lētigi noſus

lentiginū pleni:q color in rubrū ſemper tēdit.Eſt.n.lentigo in uultu nota rubicunda. ⁋ Effuſam: ex ædibus tam
officii q̄ ſpectaculi gratia. ⁋ Tollendæ:interficiendæ mulieris. ⁋ Altioris ſomnii.Cice.li.i.de diuinatiōe. mater in/
quit Dionyſii eius q Syracuſanorꝝ Tyrānus fuit:ut ſcriptū apud Philiſtiū eſt:& doctū hominē & diligētē:& æq̄lē
tēporꝝ illorꝝ:cū p̄gnās hūc ipſum Dionyſiū aluo cōtineret:ſomniauit ſe pepiſſe ſatyriſcū:huic interp̄tes ſomnio/
rū:q gallicei in Sicilia tū nominabant̄:reſpōderūt:eū quē peperiſſet clariſſimū Græciæ diuturna cū fortuna fore.

¶ Satyriſcũ.paruũ ſatyrũ.ẽ.n.diminutiuũ græcũ nã diminutioné formæ græcæ ſunt aliæ in: ut ho/mũcio.aliã in ut uerſiculus.alia in ut indum oratiũcula. Et ſi/cut beatus Aug.dicit deluſa gẽtilitas ꝓ diis celebrabat Faunos: Satyros Nymphas.ſunt ãt Satyri aĩalia diu uiuẽ/tia:adũcis naribus & cornua in frõtibus habẽtia.Caprinis pedibus homũcionũ ſimilitudinẽ referẽtia. naſcunt̃ ãt teſte Plinio & habitãt in receſſu inſulæ Canopeæ in finibus æthiopiæ:& ꝑter figuram nihil oris humãi. ſatyriſcũ ergo q̃ſi aſpeꝝ corruptorẽ.¶ Potẽtiſſimũ.qa Satyri mira agilitate corpis mouẽt̃.ſunt.n.ut dixius homelli Sylueſtres.nudi.mordaces: ſaltatores.¶ Clariſſimũ quia pro diis habebant̃ Satyri.¶ Certo euẽtu: id re uera fuit.nã & Italiæ partem cum Sicilia non minimam imperio tenuit. Saty/riſcus

haberet parere uiſa eſt ſatyriſcum:conſultoque prodigiorum interprete:clariſſimũ ac potentiſſimum graii ſanguinis futurum certo cum euentu cognouit.

De Amilcare duce Carthaginenſium.

AT carthagineñſium dux Amilcar cũ obſideret Syracuſas inter ſomnium uocẽ exaudiſſe credidit nuntiantẽ::futurũ ut proximo die in ea urbe cœnaret:lætus igitur perinde ac diuinitus ꝓmiſſa uictoria exercitũ pugnæ cõparabat:in quo iter ſiculos & pœnos orta diſſenſiõe:caſtris eius ſyracuſani ſubita irruptiõe oppreſſis:ipſum intra mœnia ſua uictũ ꝑtraxerũt.Itaq; magis ſpe q̃ ſomnio deceptus:cœnauit ſyracuſis captiuus:non ut animo ꝓſumpſerat uictor.

De Alcibiade.

ALcibiades quoq; miſerabilem exitum ſuum haud fallaci nocturna imagie ſpeculatus eſt. quo enim pallio amicæ ſuæ dormiẽs opertũ ſe uiderat:eo iterfectus & inſepultus iacẽs cõtectus eſt.

De duobus Arcadibus pulchrum.

PRoximũ ſomni:& ſi paulo eſt lõgius ꝓpter nimiam tamen euidentiã ne omittatur imperat.duo familiares Arcades iter una facientes Megaram uenerunt.quorum alter ad hoſpitẽ ſe cõtulit:alter ĩ tabernã meritoriã diuertit.Is q in hoſpitio

¶ Mœnia intrãtẽ.Dionyſius Hermocratis.F. ut ſyracuſas optimis ciuibꝰ orbatã facilius occuparet:eos q paꝝ ꝓſpere bellũ geſſerãt aduerſus Carthaginẽſes:ꝓditionis accuſauit:quoꝝ partĩ dam nati:partĩ fuga ſaluti ſuæ cõſuluerũt.formidoloſo mox ingruẽte bello:ad exercitũ cũ imperio neceſſario miſſus ẽ.uñ reuerſus ingẽti fauore exceptus a popularibus inſidias in ſe parari ſimulauit:impetratoq; corporis ꝑſidio Tyrannũ ſe cõſtituit.hiſtoriæ partẽ recitat Polyænus Strategematõ.v.¶ Altioris. In antiqs exẽplaribus habet̃ tutioris & caſtigatius.¶ Prodigioꝝ interꝑte. Cic. de diuinatiõe libro priore.Huic inqt Interꝑtes portẽtoꝝ: q Galleatæ tũ in Sicilia noĩabant̃: reſpõderunt: ut ait Philiſtus &c.Sed eoꝝ uatũ nomẽ apud eũ deprauatum corrige mõitu Parrhaſii Galeotæ nã Stephanus ait. τινὲσ δέ ὅτι γαλεῶται μαντέων εἶδοσ σικελῶν.Aliq tradũt in qt Galeotas in Sicilia uates eſſe.Sed hæc a Parrhaſio diſtinctius epiſtolicarũ quæſtionũ.iii. THE. Cice. locus

AT carthaginẽſiũ dux.Amilcar pœnoꝝ dux:dũ Syracuſas Siciliæ urbẽ clariſſimã obſideret: exiſtimauit ſe ĩ ſomniis audiſſe uocẽ nũciãtẽ.fore:ut ſeq̃nti die Syracuſis cœnaret. qd̃ ſõniũ cũ ad uictoriã ꝑtinere arbitratꝰ eẽt exercitũ inſtruxit ad pugnã.ut potiret̃ urbe.ſed forte ita accidit:ut inter pœnos & Siculos trãſfugas q erãt in eius exercitu maxima oriret̃ diſſenſio:quam Syracuſani ſentientes eruptione facta pœnoꝝ caſtra cepere:& Amilcarem uictum in urbem traxere ubi cœnauit captiuus.& hoc pacto impletum eſt eius ſomnium nõ autem eo quo animo præſumpſerat.¶ Inter ſiculos.uel qui tranſfugerant.uel certe q cum carthaginenſibus ſocia arma coniunxerant & cõfœderati erant. ¶ Magis ſpe.quia credebat ſe uictotem cœnaturum ſed uictus cœnauit. OLI.

ALcibiades quoq; miſerabilẽ.Lyſander Lacedæmonius athenienſes diu obſeſſos tãdẽ in ſuã ꝑtãtẽ redegit & oẽm reip.ſtatũ ꝑmutauit impoſitis triginta ꝑtoribus q in totidẽ euaſere tyrãnos.quoꝝ primus Critias fuit.q cũ uideret Alcibiadẽ plurimũ gr̃a & auctoritate ualere apd̃ Pharnabazũ pſaꝝ regẽ ſcripſit Lyſandro niſi daret opam ut de medio tolleret̃ Alcibiades:nihil eoꝝ q̃ athenis cõſtituerat ratũ fore.Lyſander ubi hoc cognouit miſit ad Pharnabazũ nũciũ q diceret Lacedæmões renũciare illi ſocietatẽ q̃ cũ Rege erat niſi uel mortuũ uel uiuũ ad ſe mitteret Alcibiadẽ.Pharnabazꝰ clemẽtiã & fidẽ ſuã maluit q̃ opes regias minui.Itaq; duos miſit.Fuſimenũ uel ut alii Suſametrẽ & Bagoũ.q Alciadẽ interficerẽt.Hi cũ nõ auderẽt ferro aggredi uiꝝ fortiſſimũ:ligna intulerũt:& tuguriũ.in quo cũ amica q̃dã erat: Alcibiades:incẽderũt. Ille ſtrepitu flãmæ excitꝰ ueſtimẽta oĩa ſup ignẽ iniecit.& cũ familiari ſeruo & amica euaſerũt:ſed tãdẽ a multitudĩe militũ occidit̃.tũ mortuũ mulier ueſte ſua optũ cremauit ĩcẽdio tugurii.De hoc uiro dicet̃ ĩ ca.de mutatiõe cãus & fortũæ. OLI. Alcibiadæ mors

PRoximũ ſomniũ:Excuſat ꝓlixitatẽ ſomnii qd̃ narraturus ẽ.q; Ci.li.de diui.ita ꝓdit.Cũ duo qdã Archades familiares iter una facerent & Megarã ueniſſent:ad cauponẽ alteꝝ diuertiſſe ferunt: alterũ ad hoſpitẽ:q cũ cœnati qeſcerẽt cõcubia nocte uiſum eẽ in ſomniis ei q erat in hoſpitio: illũ alterũ orare: ut ſubueniret q; ſibi a caupõe pararet̃ ĩteritus:eũ prĩo ꝑterritũ ſomno ſurrexiſſe.deĩde cũ ſe collegiſſet. idq; uiſum ꝓ nihilo habẽdũ eẽ duxiſſet recubuiſſe.tũ ei dormiẽti eũdẽ illũ uiſum eẽ rogare ut quoniã ſibi uiuo nõ ſubueniſſet:mortẽ ſuã ne inultã eẽ pateret̃:ſe ĩterfectũ in plauſtꝝ eẽ a caupõe cõiectũ:& ſupra ſtercꝰ iniectũ:petere ut mãe ad portã adeſſet priuſq̃ plauſtꝝ ex oppido exiret.hoc uero ſomnio eũ cõmotũ.mãe bubulco ꝑſto ad portã fuiſſe:q̃ſiſſe ab eo qd eẽt ĩ plauſtro.illũ ꝑterritũ aufugiſſe:mortuũ erutũ eẽ:cauponẽ re patefacta pœnas de/ OLI.